

Centre for Studies in Social Sciences, Calcutta

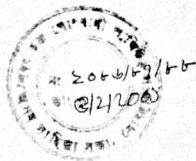
Documentation of rare Assamese books in collaboration with Assam Sahitya Sabha, Jorhat and the Ford Foundation: microfilmed and digitised in October 2006

Record No: 2006/109	Language of work: Assamese
Author (s) / Editor (s): Satyananda Naik Sarmah	
Title: অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকা	
Transliterated Title: Asam Sahaitya Sabha Patraika	
Translated Title: Magazine of Assam Sahitya Sabha	
Place of Publication: Jorhat	Publisher: Assam Sahitya Sabha - Jorhat
Year: 1958 (1880 Eak)	Edition:
Size: 24 cms. 64 + 68 + 64 pages	Genre: Magazine
Volumes: 17 - 3 issues	Condition of the original: good
Remarks: illud - 1st vol. published in the year 1929. and has been continuing.	
Holding institute: Assam Sahitya Sabha, Jorhat	Microfilmed and digitised by: Centre for Studies in Social Sciences, Calcutta, 2006.

Microfilm Roll No:	From gate:	To gate:
--------------------	------------	----------

অসম সাহিত্য সভা পত্রিকা

সপ্তদশ বছৰ ॥

দ্বিতীয় সংখ্যা ॥

সম্পাদক : শ্ৰীসত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা

বিশেষ ঘোষণা

অসম সাহিত্য সভাৰ বহুবিধে অধিবেশন উপলক্ষে অসম সাহিত্য সভাৰ বাবে প্ৰকাশিত তলত দিয়া গ্ৰন্থসমূহ কম দৰত বিক্ৰী কৰিবলৈ সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সভাই থিৰ কৰিছে।

(১) সাহিত্য সভাৰ জাৰ্ণাল—১ম ভাগ ৫৮; ২য় ভাগ ৫৯; একেলগে ৮৯। (২) সাহিত্য সভা বাৰ্ষিকী ২য় ভাগ—আঠ বনা। (৩) বুৰঞ্জীমূলক প্ৰবন্ধৰ তালিকা—বাব বনা। (৪) নীলাচল পাঠ—এটকা। (৫) সীমান্তৰ সম্বন্ধ—ডেড় টকা। (৬) THE OUTLOOK OF NEFA—দুটকা। কেচাবছা—এটকা আঠ বনা; (৭) THIS IS ASSAM—দুটকা। (৮) পত্ৰিকা (বোড়াল বছৰ)—১ম সংখ্যা বাব বনা; ২য় সংখ্যা ১২।

অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত নতুন গ্ৰন্থ :-

- ১। THIS IS ASSAM : ত্ৰিবিধনাবায়ণ শাস্ত্ৰী আৰু ত্ৰীপ্ৰমোদ চন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য
সম্পাদিত। প্ৰাই—২৯
- ২। THE OUTLOOK ON NEFA : প্ৰধান সম্পাদক ত্ৰীপ্ৰবাস চলিহা সম্পাদিত।
বেচ প্ৰকাশ্যতা ২।১০, কেচাবছা ২৯।
- ৩। সীমান্তৰ সম্বন্ধ : প্ৰধান সম্পাদক ত্ৰীপ্ৰবাস চলিহা সম্পাদিত।
- ৪। নীলাচল পাঠ (আও মগা পুৰি) : ত্ৰীমহেন্দ্ৰ সভাপণ্ডিত সম্পাদিত।

পোতাৰ ঠাই

সহকাৰী সম্পাদক
অসম সাহিত্য সভা
যোৰহাট

অসম

সাহিত্য সভা পত্ৰিকা

সপ্তদশ বছৰ]

১৮৮০ শক, জাদ-আষাঢ়

[দ্বিতীয় সংখ্যা

সম্পাদক
ত্ৰীমহেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা

সূচী-পত্র

বিষয়	লিখক	পৃষ্ঠা
১। কন্দলীর বামাযণৰ ভাষাত অসমীয়া জীৱন—	শ্ৰীবিবিকিকুমাৰ বৰুৱা, এম-এ, বি-এল, পি-এইচ, ডি	১
২। ওজাপালি পীঠানুষ্ঠানত বহিৰাণত প্ৰভাৱ —	.. অতুলচন্দ্ৰ বৰুৱা এম-এ,	১০
৩। উচ্চকমাৰ অপপ্ৰয়োগ	.. প্ৰসন্নদত্ত গোস্বামী	১৬
৪। সিকুৰাম চাহাব	.. চিত্তাহৰণ পাণিগিৰি	১৮
৫। লাইভাভিত্তিত বৃৰতী	.. অপেশুৰ চেতিয়া কুকন	২০
৬। শূন্যপূৰাণ আৰু মনকৰ	.. সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা	২১
৭। অসম সাহিত্য সভা দিৱস	.. নীলমণি কুকন	২৪
৮। বায়াশাসন	.. উপেন্দ্ৰচন্দ্ৰ বেৰাক	৪২
৯। বসুমতিদেৱৰ গীত	.. নন্দলচন্দ্ৰ ডুৱা	৪৭
১০। অসমীয়া মুছলমানৰ ঘৰুৱা ভাষা	.. চন্দ্ৰ আৰুদয় বালিক	৫১
১১। অসম সাহিত্য সভাৰ বাহিৰে ভিতৰে	.. বিনয়চন্দ্ৰ বৰুৱা	৫৫
১২। পুৰিৰ পৰিচয়	.....	৬৪
১৩। সম্পাদকীয়—	.....	৬৭

কন্দলীৰ বামাযণৰ ভাষাত অসমীয়া জীৱন

শ্ৰীবিবিকিকুমাৰ বৰুৱা, এম-এ, বি-এল, পি এইচ ডি,

অসমীয়া শব্দ, বাক্যাংশ, অতুল চিহ্নৰ কল্পিত কন্দলীৰ দানৰ বিষয়ে অন্য প্ৰসঙ্গত আলোচনা কৰা হৈছে। কন্দলীয়ে বামাযণত ব্যৱহাৰ কৰা শব্দমালাৰ পৰা মনসুপীৰ অসমীয়া জীৱনৰ পৰিচয়ো কিছু পাব পাৰি। কন্দলীৰ বামাযণত বিভিন্ন বিষয়ৰ বৰ্ণনা আছে; আৰু সেই বৰ্ণনা অংশটো কবিতাৰে কবিয়ে যথোচিত শব্দাৱলী প্ৰয়োগ কৰিছে। বিভিন্ন পৰ্যায়ৰ এই শব্দত অসমীয়া শব্দমালাৰ বিপুলতা আৰু বিচিত্ৰতা প্ৰকাশ পাইছে; লগতে এই শব্দসমূহৰ মাজেদি অসমীয়া জীৱনো পৰিস্ফুট হৈছে।

কন্দলীৰ বামাযণত বৰ্ণিত বিষয়সমূহ তলৰ দৰে ভাগাব পাৰি :

- ১। বায়াশাসন বিষয়ক
- ২। ঘৰুৱা বৰ্ণনা
- ৩। বন-উপবন আৰম্ভ, নগৰ আৰু গাঁৱৰ বৰ্ণনা
- ৪। সমাজ-সামাজিক ব্যৱস্থা সংক্রান্ত
- ৫। বৰ্ণ, ধৰ্মবিশ্বাস
- ৬। লোক-বিশ্বাস
- ৭। শিক্ষা, সাহিত্য, সুকুমাৰ কথা

বায়া শাসন বিষয়ত প্ৰয়োগ শব্দমালাক বায়া (শাসনৰ গোট), বজা, বাজ বিষয়ক শাসনতন্ত্ৰ, অভিযেক, অভাবনা, সন্মান প্ৰদৰ্শন আৰু যুদ্ধ সংৰক্ষীয়া শ্ৰেণীত ভাগাব পাৰি। বাজা, দেশ, দণ্ডপাট, গায়েছা, নগৰ, গাঁও আদি প্ৰথম পৰ্যায়ৰ শব্দ। চক্ৰবৰ্তী, নৰেশুৰ, বজা, সিংহাসন, পটেশুৰী, পাটমট, যুৱৰাজ, কমাৰ,

পায়া-মটী, বাজগুৰু, কুলগুৰু, পুৰোহিত, সন্দিকৈ, ভগবী, জাট, প্ৰহৰী, দুৱৰী, দুত, দাস-দাসী, কিলুৰ, প্ৰজা, নগৰীজন, সেৱক, সেৱতীয়া অন্যোদ্যেনী (বিশেষী অৰ্থত) আদি শব্দ দ্বিতীয় পৰ্যায়ৰ। এই প্ৰসঙ্গত গ্ৰাঞ্চল মনামটীৰো উল্লেখ আছে (ভৱতক বুলিলা গ্ৰাঞ্চল মহামাট)।

বাজ-অভিযেক, বজা, ঞ্জি-নিৰ অত্যাৱনাত ব্যৱহৃত হোৱা শব্দৰ পৰা সেই সম্পৰ্কীয় জীৱনৰ পৰিচয় পাব। এইবোৰ বৰ্ণনা কিছু নুলব, কিন্তু সমনামিক অৱস্থাৰ কবিতাৰ কল্পনাৰে বৰ্ণিত। বিবাহৰ পিচত অন্যান্যবোৰ প্ৰভাৱৰ্জন আৰু বন্যাসৰ পৰা দান বাজাটল আৰোহীতে যি অত্যাৱনা কৰা হৈছিল, সেই বৰ্ণনাৰ কিছু অংশ উদ্ধৃত কৰি দিয়া হ'ল :

অপেক্ষ কন্দলী বহিল বাহিৰে জেৰণ।
কন্দকে বচিত ল্বজ তুখিত বসন।।
জনকে জনকে জলে মাণিক অপাৰ।
শ্বেতনেতে মতিত নখৰী জাতিক্কাৰ।।

শব্দ পাইহ বিৱৰ মাদনৰ জাক।
নশিনী নিমাদ বাদ বাৱে ৰীৰ চাক।।

ঘণ্টাৰ শব্দে হস্তী চলে বাহবিধে।
আগে পাচে চলন্তে তুৱৰসৰ হ্ৰেঙ্গে।।

বিষণৰ জন তৈত মিলিলা অশেষ।
বান বুদ্ধ তবন আশিল দেশ দেশ।।
বন্দীগণে তুতি পঢ়ে গ্ৰাঞ্চল আশিল।

বান আগমন শুনি কৌতুহল মনে।
কুলকণ্ঠ জালে চাহে কেহো নারীগণে ॥
বৌলিৰ ওপৰত চড়িল মূৰতী ॥

লক্ষ্যকাণ্ডত আছে—

তেতিফনে শঙ্কৰনে মগনী সাজিল ॥
সাজি মাতি পদুৱী পদুৱী কইল কল ॥
বহুদীপ দিলা সুবৰ্ণৰ ঘটে জল ॥
লৱণ মালতী মাল্য স্থগন্ধক বধে ॥

পতাকা যোৱাৰ পৰা বধে তুলি তুলি ॥

নানা বাদ্য বাজে, নাচে ডাঙি ডাঙে কৰি ॥

ওপৰে বৰ্ণনাৰ পৰা আনুগিক কালতো আনি
সত্ত্বৰত: অধিক আঁতৰি যোৱা নাই। ইয়াৰ বাহিৰেও
সকলো উৎসৱতে 'উকলি জোকাৰ' মাত্ৰলিক বুলি
পৰিগণিত হোৱাৰ পৰিচয় আছে।

আদৰ-অভাৰ্ণমা, সেৱা সংকাৰ, মান-সন্মানত
প্ৰয়োগ হোৱা শব্দৰ ভিতৰত কৰযোৰ, কৃত্যজলি,
মনস্কাৰ, প্ৰণাম, প্ৰণতি, পুষ্টাজলি, পদমূলি গ্ৰহণ,
বন্দনা, যোবনাত, সাৱিষ্ণ প্ৰণাম প্ৰধান। দেৱতাদেৱ
পূজাৰ বন্দনাত আছে:

বিষ্ণুক পূজতে বামে নমিলন্ত পায়,

আচন্ত দেৱৰ বধে কৃত্যজলি কৰি (কৌশল্য)

ঋষিক অভাৰ্ণমা আৰু প্ৰত্যভাৰ্ণমা সম্বন্ধীয়

পদ—

বামদেৱে বশিষ্টক কৰিলা প্ৰণাম।
আশীৰ্ছাদ দিলা পাছে চিন্তাৰ বাস ॥
বশিষ্টক দেখি বাজা চলিলন্ত পায়।
যেন ইচ্চে নমিলা ডৰব দুই পায় ॥

ঋষিয়ে (ভবৰাজ) বামক কবিলন্ত আনীৰ্ছাদ।
বেদবনি উঠিলিা ব্ৰাহ্মণৰ নাম ॥

বাজক নমস্কাৰ কৰোঁতে—
অনন্তৰে পাত্ৰলোকে কৃত্যজলি কৰি।
বাজক মতিলা পাচে নমস্কাৰ কৰি ॥

বাজৰ আদেশ নহী মাথাত লৈলন্ত।
প্ৰশংসি কৰি কৃত্যজলি কবিলন্ত ॥

আপৰাণ্টি হুহুৰ কৰিলা মোহৰাত।
বাজৰাণ্ঠেশ্বৰ বুলি নমিলন্ত মাৰ ॥

নমিলন্ত বাপক আৰু নিজ মাৰ।
ককায়েক-ভায়েক আৰু বৌয়েকৰ আচৰ সম্বন্ধমত—
শঙ্কৰনে নমিলন্ত দুয়ো ভাইৰ পাৰে।
জানকীক প্ৰণামিলা সাবৰিত ভাৱে ॥

দুই বাছ মেলি বামে সাৰলি বৰিলা (ভবতৰ)
ব্ৰীৱত বৰিমা মাখে চুহন কৰিলা ॥

বামে আনি ভৱতক কোলাত বৈসাল।

ভবতেয়ো নমিলা বামৰ দুই পাৰে।
জানকীক প্ৰণামিলা তত্ৰুবা স্বভাৱে ॥

লক্ষ্যপক কোলে ধৰি মাথাত চুহন কৰি।
নামাধিৰ উৎসৱক পাইল ॥

বহু-সাক্ষৰ অভাৰ্ণমা—

ভবতেয়ো বিতীৰ্ণ লগত ধৰিলা।
তোমাৰ প্ৰসাদে দশ দুখক তৰিলা ॥

ব্ৰীৱত সাৰলি বৰি বামদেৱে কৌতুহলে,
বাৰুৰ পুত্ৰক দিলা বৰ ॥

আন বীৰসকলক কৰিলা আশুগ (লক্ষ্যম্বে)।
কাঁকা গলে বাঙি কাৰো মুখ চাই হাস ॥

সত্ৰাক বাঘৰে আদৰিলা হাত মেলি।

ওহক আৰু বামৰ সাক্ষাৎ প্ৰসঙ্গৰ বৰ্ণনা বিশেষ
নন কৰিব লগীয়া—

ওহনামে বাজা বৰ হুহুৰ বামৰ।
চাঞ্জালৰ বাজা তেহো বাৰ্জী পাছে পাইল ॥
মুৰ্য মুৰ্য পাত্ৰ লৈয়া বাস পাশে আইল ॥

মুৰতে বামক দেখি নমাইলেক নাম ॥
গাৰ্জাৰে প্ৰণামি মুখিলেক যোবহাত ॥
কৰ্পূৰ তাবুল নত নিবিৰ ভক্ষণ ॥

বামৰ আপত কৰিলেক উপসন ॥১
আইস আইস ওহ বুলি বামে দিল বাৰ ॥

সনিমিত চাপিলা গৈলা বিনাৰ স্বভাৱ ॥
দুই বাছ মেলি বামে সাৰলি ধৰিলা ॥
ব্ৰীৱত বৰিমা মাখে চুহন কৰিলা ॥

সাধাৰণ ক্ৰিয়া-কৰ্ণত অৰ্থাৎ হাঁহা-কন্দাত, কথা-
বাৰ্জীত, কেনে আচৰণ কৰা হৈছিল তাৰো দুই এই
চিত্ৰ এই প্ৰসঙ্গতে উদ্ধৃত কৰা হ'ল:

ছিয়ে মুঠি ছানি কালে।

ভূমিত লুটিয়া দেৱী কালিলা বিস্তৰ।

নহানৰ্মে জানুত ধাপিলা দশনাম।

অৰমান পায়ো কালিলন্ত দশ মাৰ ॥

মুৰত কাপৰ বিয়া কামন্ত লক্ষ্মণ।

সজল নগনে গৱে ভূমিক চাৱন্ত।

ভূমি চাৱা কামন্ত অহদ বিতীৰ্ণ।

শোকত কথা কওঁতে কেতিয়াবা "নাকত আতুলি
বিয়া" হৈছিল।

অস্বীকাৰ কৰাত—

মাঠিত চাপৰ মাৰিলা বাঘৰে কবিলাজা অস্বীকাৰ।

অৰমান কৰা হৈছিল 'বামহাতে ধৰি চুলিত আৰু
নাকে মুখে এপাৰ চুপ সানি'—

"মাথা মুঠি পাক চিলা কৰিযো,
গলে বিয়ো কানি চুপ ॥"
"কাহাকে আহাৰে চুপে নাকে মুখে গিলে কতে
জীৱ মানে বিজিত পঠাইলা ॥"

মুখে খেব ধৰি (অনা ঠাইত ধীয়ে তুপ ধৰি),
"গৰত কাপোৰ বাঙি" শব্দাণু হোৱাৰ বিধি
আছিল।

ভুই মূৰাৰ তলৰ বৰ্ণনাটি অতি আনুকি—
কেহো কল কাটে কেহো মাটি গিলে
কেহো আনি ললে জল।

মুমাইয়ে মোৱাৰি চেঙা পোমা ভৈল
পাৰত নাহিকে বল।

যুদ্ধ বিষয়ৰ বৰ্ণনাত যুদ্ধৰ আয়োজন, সৈন্য-সংগ্ৰহ,
যুদ্ধাভাৱ, বিভিন্ন ধৰণৰ যুদ্ধ, বাস-বাচন, অস্ত্ৰ-শস্ত্ৰ,
বাদ্য-যন্ত্ৰৰ নাম পোৱা যায়। এইবোৰ ভিতৰত
চতুৰঙ্গ সেনা, পদাতিক, কষ্টক, ধনুৰ্দ্ধৰ, মহাশীৰ,
সেনাপতি বৃষপতি, যুদ্ধাক, মাল, বকী, বাছত, সানবি,
আক হাতী, অশু, বধ, অৰুণ, চাবুক, বধ, বধোনি,
হাতীমান, বোড়াশাল, বুহা, পচ, সেহু আদি শব্দ
উল্লেখযোগ্য। নানা প্ৰসঙ্গত চৌবিছ অস্ত্ৰৰ নাম কৰা
হৈছে।

কটাম, কাটাবী, কুঠাৰ, খড়গ, খাড়া, প্ৰমা, তুপ, মাল,
বিশল, ধনুশৰ, ধনুকীড়, নাৰাচ, নাৰ্ণপাশ, পাশ, পৰিৰ,
পৰত, বস্ত্ৰ, দুৰ্গাৰ, মুহল, মগুয়া, "নিশানত জৰি
দিয়া কষ্টক জৰায়"—পদ অৰ্ণব্যয়ক।

বাদ্যযন্ত্ৰৰ তালিকা পিচত সংযোগ কৰা হৈছে।
ধৰকা চিত্ৰত প্ৰয়োগ কৰা শব্দসমূহ হৈছে—

সৰু বুলোৱা বিষয়ক, আহাৰ, বিহাৰ সম্বন্ধীয়,
বহু-অনস্কাৰ; সৈন্যিক বাহাৰাৰ সামগ্ৰী, উৎসৱ
বেল-বেলি সম্পৰ্কীয় আৰু আচাৰ-বাহাৰীয় শব্দক।

বন্ধা বন্ধগুচক শব্দৰ ভিতৰত হৈছে—আই (এই শব্দটো মাকৰ বাহিৰে বাক্যৰ আৰু সম্মানিত ত্ৰিভাৰতাক সম্বোধনত প্ৰয়োগ হৈছিল) আতাই (নানা প্ৰসঙ্গত প্ৰয়োগ) বনাম, কিৰুৰ, খুৰা, গোমাই, গোগানী (বিভিন্ন সম্বন্ধত গোমাই গোগানী শব্দৰ প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰিব-নাবীম)। চেঙী, জীউ, জীয়াৰী, দাৰা, দেৱী (নানা ক্ষেত্ৰত ব্যৱহৃত), তেৰ, ধাই, নাথ, পো, পুত্ৰ, পিতামহ, প্ৰাণেশ্বৰী, প্ৰতু (পিতৃ, স্বামী, অন্য সম্মানিত ব্যক্তিৰ সম্বোধনত প্ৰয়োগ) বোহাৰী, বিৰবা, (বিৰবাই আধাৰৰ নিৰিপদ্ধিছিল, সেশ্বৰৰ বেটী নটনৈছিল), বনু, বাছৰ (কম অৰ্থত ব্যৱহৃত) বাপ, বনবাৰী (ভাৰ্য্যাৰ সম্বোধনত) বোণী, ভাই, ভাৰ্গা, মহাশয়, মহাঈ, মাতুল, মাউল, মিতা, মিত্ৰ, যৰুতা, শত, শতৰ, মতৰ, মতেৰ, মতিবী, স্বামী (স্বিকৰ স্বামী, স্কিকৰ নাম) ইত্যাদি।

সাধাৰণ সৈন্যসিদ্ধি কাৰ্য্যৰ ভিতৰত ঘাঘৰ-বিঘাৰেই প্ৰধান। বোহা-বোহাৰ হাজুৰতাৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰি বনী, দুখীয়া বিতৰে। দিনমোত অধিকৰাৰ ভোজনম যাবে সৰ্গৰ আছে, সেয়ে ঘৰী। সাধাৰণ অসমীয়া মানুহে দিনমোত যাবে দুবাৰ (দুপহীয়া আৰু সন্ধ্যা) ভোজন কৰাৰ উল্লেখ পোৱা যায়। দুপহীয়া আৰু নিশাৰ ভোজনৰ বহু স্থলীয়া স্থলীয়া আছিল। ভাৰৰ চমত এই বিষয়ে কিছু সংকেত আছে। “অনু-পানী” ধনী-নিমখী নিৰ্দিষ্টমতে সকলোৰে প্ৰথা আছিল। শনি ততুলৰ ভাত, ৰবিৰাজাৰ পিঠা, আৰু আদি জা-জলপান উৎকৃষ্ট বিবেচিত হৈছিল। আজিও তেৰ ভাতৰ লগত শাক-পাচনি অপৰিহাৰ্য্য আছিল; তাৰ ভিতৰত মোকাতোৱো হাই পাইছিল (ভুক্তাক বাইসো কেনে অনুত হেজিলা)। মাজ উপাদেয় আছিল। মাজৰ উল্লেখ থকা পদ কেইটামান হৈছে—

তপত পোলাত শিৰে বোম সন্ধ্যা মৰে।

তপ্ত পোলাত কৰে মাজ নেনমত।

একে হাতে কোনো ধৰিবেক দুই শৰ।

অসল পানীৰ শল দমৰা দমৰি।

কোমো মোজি পাৰে বুজা হাতত চেপেলি।

‘বনশীয়া বাৰমৰ পুণ্ডাতেহে বৃষ্টি’, ‘জানৰ সব্দা বেন তৈল সৰ্গপাৰ্ণ’, আদি উক্তিৰে মাজধাৰৰ প্ৰধানীৰ ইঙ্গিত কৰে।

মানুহে বিবিধ জন্তৰ নামে বাহিছিল। মাজ ৰবা আৰু অস্ত্ৰ ক্ৰিকাৰ বিবিধ প্ৰধানীৰ উল্লেখ আছে।

পানীৰ পৰা পায়স, দৰি, কৰি, মৃত, বোম তৈয়াৰ কৰা হৈছিল। ভাৰৰ পানী উপাদেয় পানীৰ। কৰ্ণক, কৰনা, জাম, ৰহুৰ, পনিমাল, তেতেলি, বোম, মূহুৰি, সোমোং টেজা আদি বিবিধ ফল-মূল মানুহে বাহিছিল। কোনো কোনোৱে হুৱাপান কৰিছিল—(মুখ হস্তি চাৰেস্তে বদাৰ পাইল স্থাপ; একৈক শোমতে পীয়ে মদা একো হাৰি। হুৱাপান কৰি হিৰব সন্ধ্যাপ হৈছিল; কোনো মাতোৱান হৈছিল। ‘হাতীশাৰত’ কামত মম তৰাই পোতা হৈছিল। তোজমৰ অৰ্থত কৰ্পূৰ তাহেলেহে মুখ শুদ্ধি কৰাৰ বিধি আছিল।

উচ শ্ৰেণীৰ লোকো প্ৰেত-পাটৰ বহু পিৰিছিল; বহা-ধমিৰ অৰ্ভাৰ্ণে প্ৰামাৰ বা মগপতৈ সোমোৱা বাট নেত-পাট কাপোৰ পৰা হৈছিল (আজিকালি ৰঙা কাপোৰ আৰু কাৰ্পেট পৰাৰ দৰে)। বহাৰ বেৱাৰ বসম, মতি-সন্ধ্যাসীৰ বাকলি বহা; মনান হুকীয়া মালম উল্লেখ আছে। কোনো কোনোৱে মলিন বহুও পিৰিছিল। ত্ৰিবেতাই পাটৰ শাৰী, বহিৰ বহু পিছাৰ অনুমানো থল যোহোৱা ময়ে। বহুৰ আঁহনেহে স্তন চাৰিছিল। দেহাৰ, পৰত কুল আৰু কুলৰ মানা পিৰিছিল। পোহত অৰুচ চলন কৰুৰি ধৰিছিল। কপাল আৰু শিৰত সেশ্বৰৰ বেটী লৈছিল। দৰ্পনত মুখ চাইছিল (দৰ্পনত প্ৰতিবিম্ব যেনে আপানে);

ৰজিৰ অলঙ্কাৰ উল্লেখ আছে; তাৰ ভিতৰত আছিল; যাঙি, উচতি, কাচ, কাফি, কুওল, কছক-কিছনী, কেশমণি, গজমুত্ৰ, গজমতি, খামৰ, হাৰ মনুৰ, বলয়, মাধাৰ মণি, মহাৰত, মাত্ৰাশাৰ হাৰ আদি। বহু-অলঙ্কাৰ পোহাৰিত থোকা হৈছিল (কোমো বৰিমৰ নাগিয়া গীতীৰ বহু অলঙ্কাৰ নৈয়া। পোহাৰিত ভৰি টোকা হাই কৰি হুহুৰ চড়িয়া থৈয়া)। ৰকাই শিৰত মুকুট আৰু

ওৰিত পাটো পিৰিছিল; কুশৰ ৰখমবো ব্যৱহাৰ আছিল।

সৈন্যসিদ্ধি ব্যৱহাৰৰ সামগ্ৰী নিৰ্দ্দেশক শব্দত প্ৰধানমতে দুই স্থবৰ ক্ৰিয়াৰ পৰিচয় আছে। ৰজা আৰু ৰজাধনীয়া সামগ্ৰী; সাধাৰণ প্ৰজাই ব্যৱহাৰ কৰা সামগ্ৰী। ৰাজগ্ৰামৰ, বেহুৰৰ (বেহুৰ) বৰ্ণনাত স্থবৰ মাত্ৰণী, বৰনী, কহ, সিংহুৰাৰ, কপালৈ কুশৰকৰ (কুশাক) উল্লেখ আছে। প্ৰামাৰৰ লগতে বৰনাশাল, হোহৰ ঘৰ আৰু বেহুৰ মন্ত্ৰুৰ আছিল। কৈকেৰীয়ে হোহৰৰে পোমোৱাৰ প্ৰসঙ্গ আছে—

হোহৰে থাকিত মলিন বহু লৈয়া।

মাটিত কাপৰ পানি বিনম কৰিয়া ॥

বেহুৰবতো কুশৰ আমনত শয়ন কৰা হৈছিল—

কেমলে থাকিলহ কুশৰ শয়নে।

এটি পদত ইয়াৰ উল্লেখ আছে (তিনি কোমো ইচা পোটি পিয়ে)।

বজাৰবীয়া সামগ্ৰীৰ ভিতৰত স্থবৰৰ অসম, স্থবৰৰ ভাজম, বহুৰ প্ৰদীপ, কৰুৰ তুলাৰ কাঁহৰ পাজ (কাংস পাত্ৰ কাঁপ নৈয়া)। বোহাৰ বাট, চাম, চানৰ, বেত কাৰ্মিল, কোমল তুলি, শৰাৰ (শায়াত শোৰাৰ মিতো নেতকাৰিত) নাম পোৱা গৈছে। সাধাৰণ প্ৰজাই ‘স্থবৰ পুহত’ বাস কৰিছিল; কুশাৰ, কহত বহি ভোজন কৰিছিল, মূৰ্চিকাৰ পাজ ব্যৱহাৰ কৰিছিল; পোহাত মাজ ভাৰিছিল। ত্ৰিবেতাই ‘কামত কৰণ’ লৈ গানী কৰ্মিহাইছিল। সাধাৰণ ক্ৰিয়া-কৰ্মত ব্যৱহাৰ হোৱা সামগ্ৰীসমূহ ভিতৰত ‘কুমাৰ চকা’, ‘তেনীয়াৰ জাতি’, ‘বাপেৰ কুল’ (জাম দুই বৰ্তুল কুলত বগিৰাইলৈ) নেওঠনি শিল (গুমিল গঠ বেনে নেওঠনি শিল), হাতুৰি বাঁহাৰ (বাঁহী নাকাটে বেনে বিনা হাতুৰীয়ে) নাম পোৱা গৈছে।

ৰজাৰৰত ৰথ, বহ, পোৱাল, ইষ্টনীল আদি মনি, ৰথ আৰু বিবিধ ধাতু ব্যৱহৃত হৈছিল। চতুৰ্দোলা, পুৰণক বিহান ৰথ, এইবোৰ ৰজাধনীয়া নামে আছিল। মনৰ প্ৰচলন তালৰ প্ৰকাৰ পৰাই বুজিব পাৰি—

উজানি বাহেৰে বহি বাহিনোহো ভাটি;

নাৰ চিলৰ বাহেৰে বহি কাঙাহাৰে।

নাথ হাতী চিকাৰ (প্ৰথমে ধৰিলে যে অৰবাৰ হাতী) ৰজা আৰু অন্যান্য বিঘাৰৰ জীভা-শৌভুক আছিল। বন্যপাৰু চিকাৰ প্ৰসঙ্গত আছে,

জাব পাতি মাজৰ পাচত খেচি শৰে।
বনে খাঁৰ হতা নামে পনাইয়াৰ জৰে ॥
যাই-কোমো মানে কহো কুমাৰ পাতি।
নামা মতে মাজৰ বনৰ পত্ৰজাতি ॥
বোহে বাম মৰিছিল সেয়ে পাছতামৰ অধিকাৰী হৈছিল (নাথ মাৰিলেহে পাৰে ছাল)।

পাশা, ছুতা, মিলা, তম্বা, খেঙি, খুৰি, কোপ, গুৱাল-গুৱালী আদি ভাৱেমান বেহুৰ নাম আৰু মানুহৰ দলিৰূপক উল্লেখ আছে। ল’কা-চোৱানীৰ মাজত শৰাৰে হুহুৰকাই বহে চোৱা হৈছিল (হুৱালকো হাৰকো নাকত শালা বান)। অভিনয়ৰ ভিতৰত পুত্ৰলা-নাচ উল্লেখ আছে। (আম লৈয়া মাজে বেন ক্ৰিয়ৰ পুত্ৰনি)।

মুছৰ অৰুত বিজৰী ৰজা নগৰলৈ দুবি আৰ্হোতে মহোৎসৱৰ আয়োজন কৰা হৈছিল। এই মহোৎসৱৰ বৰ্ণনাত অসমীয়া কবিৰ মৌলিকতা কিছু প্ৰকাশ পাইছে। উৎসৱ, পূজা-পাৰ্শ্ব-ও বোম পাট, মৰ উচাৰবোৰ বাহিৰেও নাচ-ভাৰ্টে বিবিধ জীভা দৰ্শাইছিল। মুছ উৎসৱটিত ব্যৱহৃত মাদাৰ ভিতৰত কাৰ্ণাতাল, কৰতাল, কেমলা, কাৱাল, পুৰুচি, মণি, জিৰিৰি, কৌপালি, ভাৰ, উৰু, কোম, হাল, তৰলা, বেতৰি, বীণা, বাশী (স্থবৰক), বীৰ কাৰ, পিপকি, তেৰি, তেচম, মালল, হুৰবি, বামতাল, ৰত্ন, শিলা, শূণ প্ৰধান।

বন-উপবন-আশ্ৰমৰ বৰ্ণনাত বিঘাৰ জীৱ-জন্তু চৰাই-চৰ্কিত গা-কল-কুলৰ নাম পোৱা গৈছে, সেইবোৰৰ সৰহ ভাগেই অসমৰ প্ৰকৃতিৰ বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। এইবিধতে মন কৰিবলগীয়া যে অসমীয়া মহাকাব্যৰ কবিৰে তেওঁৰ কাব্যত ওকণি, জোক, পোক আদিকো বৰ্ণনা ধৰিলে পাছৰা নাই। জীৱ-জন্তুৰ পোক-পৰাৰৰ ভিতৰত আছে; অজগৰ, ইন্দুৰ, উট, ওকণি, গুহত, ক্ৰিমি, কুস্তীৰ, কছপ, কৃষ্ণাৰ, কুৰুৰ, গোমো, গোমামুল, গুঠ, থৰ, গুওকুৰিপৰা, পামৰ (গৰ) বোম, হাড়িলাল, চোৰবি পত্ৰ, জাপ, জোক, টকিমা, বোম, নেউল, নিগান, নকুল, জোক, ফৰি,

বানৰ, বৃষ, বৰাহ, বাঘ, বাঘিনী, বেং, বিড়ালী, ডানুক, ডাবৰ, মূগ, মগৰ, মূগ, মূগক, শিত (শিত), শুকৰ, শশা, শাৰ, সপিনী, সোমতুই, সিংহ, চমুনাম, হৰিনা, হৰিনী আদি।

চমাইৰ ভিতৰত—উৰিকক, কক, কপোৱতী, কোকিল, কোৱা, জৌহা, বহুগ, চাকৰ, চমাইক, চুটিমাগালিকা, জমুগ, জিপতী, ভাটক, চোড়ালক, পেচা, পাতিসকাইৰ, পানীকাউৰ, পুত্ৰীক, ডাঙেী, ডোলা, হুটপিয়া, মূগ, মইনা, মফামৰ, পেন, শুকাগৰি, মাগ, মাগৰ, সৰালি, ইত্যাদি।

কেতবোৰ কল-কুল তৰা-তুৰণ নাম হৈছে—আম, ইন্দুদি, উলুকটক, গুৰ, কৰনা, কৰনা টেশা, কৰনী, কৰ্কে, কেমুক, কৰম, কণিকাৰ, কুদ, কাভন, কৰনীৰ, কঠাৰ, বৰুৱা, গুতা, গুলাৰ, গুটিমালি, গজ, গৰালি, চম্পা, চম্পক, চমন, চুটিগান, জাৰ, জাহ, জাই, জনপদা, জাৰি, জাতি, টমৰ, ভৱাকৰ, ডিমক, তাৰ, তমান, তেতহলি, তুলনী, তাৰুৰ, দুৱামালি, মুমূৰ, নীল উৎপল, নাৰক, নাৰ্গেশ্বৰ, নাৰিকেল, পিওক, পিতুম্বক, পাবিলাত, পনিয়ল, পলাশ, বৰদী, বটুক, বেল, বকুল, বঙ্গলি, ভৰা, মাটপ, মালি, মগৰ, মানতী, মুহৰি, (মেহৰি) মূৰি, মুতি, বাসকলি, বজ্জকল, লক্ষ, শাল, শিৰোপা, শেৰালি, শ্ৰীকল, সউকা, সৰল, সোউতি, শীকল, সোলেছ, সলপাৰ, হাৰিতা, আদি।

অন্যান্য আৰু লক্ষ্যৰ বৰ্ণনাত পুৰণি অসম নগৰ চহৰৰ অধ্যায়ানা পৰিচয় অনুমান কৰিব পাৰি। চাৰিওপিনে প্ৰাসাদে নগৰ বেষ্টিত আছিল; তাৰ মাজতে ৰাজ্যশাসাদ বা ৰজাৰ মন্দিৰ (মন্দিৰ শব্দৰ এই প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰিবলগীয়া)। নগৰৰ চাৰিওপিনে সুৰ্য্যসিদ্ধ; নগৰটো সোৱণোৱা বহল 'ৰাজপুৰ' আছিল। নগৰৰ মাজত লোকাল, হাট বহিছিল। নগৰৰ মাজত দীৰ্ঘি সৰোবৰ ৰখোৱা হৈছিল; পাৰ শিৱৰে নহোৱা। উৎসৱৰ সময়ত নগৰ মনোমোহনকৈ সজোৱা হৈছিল। নগৰ, গাওঁ, বনী মিননী, দৰিহ, বান্ধক, কাম্বিৰ, কাষৰ, বৈশা, শূদ্ৰ আদি ছত্ৰিত জাতিৰ বাসস্থান (বিবিধ জাতি বুজোৱাত ছত্ৰিত সংখ্যা প্ৰয়োগ হৈছে)। বাঘপ, বিহুগৰ কুলগুৰু পুনোহিত, উপাধাৰ ব্ৰহ্মক

নিহুৰু হৈছিল। দৈৱভঙ্গকৰে দেৱ-পূজা আৰু গমনা কৰিছিল। বেণী (মোগীৰ কাছত, কানি ৰুলি বত, হাতে দেৱাৰাশ কানি) বতী, ভিকু মহন্তবোৰ সমাজত উচ্চ স্থান আছিল।

বিবিধ জাতিৰ ভিতৰত কমাৰ, কুমাৰ—

কুমাৰ চাক বেনে কুমাৰিত বৰি।
অক্ষৰ কুমাৰ বেনে কুমাৰ চাক।

কুৰুকাৰ, কমাৰ (কঁহাৰ) চাগাল, চমাৰ, ঠামবি, তেলি (তেলীয়াৰ মাত বেনে চোমৰাৱত ধাত)। আচল ভনিগা বেনে তেলীয়াৰ মাত), তান্তি, বোকা, বনিগা, স্তম্ভাৰ, সখাৰি হাৰ্জিৰ (হাড়ী জাতি হয় পলিকাৰ চাৰ বেনে) নাম পোৱা গৈছে। গুৱাল আৰু গোৰাকৰ উল্লেখ আছে; ই সম্ভৱতঃ বৰাণসগৰে সূচীকা জাত আছিল। ডাং মাৰিবে গুৱালে পৰু খেদাই নিৱাৰ উপনা আছে (মুদৰণ কৰাৰে ভৱানে যেন ডাং)।

নাট, নাটী, এই শব্দ দুটাৰ উল্লেখ বহুবাৰ পোৱা গৈছে। এওঁলোকক সম্ভৱতঃ অৱজ্ঞানে চোৱা হৈছিল; অস্ততঃ তলৰ পদ কেইপাৰীৰ পৰা তেনে অনুমান হয়। নাটৰ নটীনী বেনে আনক নিলাৱা (এই বীতিৰ প্ৰচলন অন্য প্ৰদেশতো আছিল)।

গুৰু পলিতক একো নামানা
বেনে তৈদি শুই নাট।

বহুভাৱে ভণিতক বৰাইত কট্ট।
ভণিতাৰ কবি বেনে বহুে নাচে নাটী।

সামৰণ প্ৰভাই হাল-ফোৰ বাই বেঁটি কৰি জীৱন নিৰ্ব্বাহ কৰিছিল—(মকাৰাৰ স্মৃতি কোনো বাৰ ছান বাৰ)। বিবিধ শ্ৰেণীৰ মাটি (বিটী) বাৰ কইলো বেনে উপৰ ভূমিত। বানাক দীড়িকা বিনাই বনে থাকে তুৰি। আৰু নানা প্ৰকাৰৰ ধানৰ নাম আছে।

চিতাৰ আৰু মাছ-কাছ মাৰিও মানুহ প্ৰৱৰ্ত্তিত। সমাজত নাটক, তন্ত্ৰ, টেংকন, ভোৰ অদিও আছিল। চোৱে সিদ্ধি ৰাখিছিল (সিদ্ধি বুজিফুৰোৱে দুৰাৰে পাইনা পৰ)। বেণা-বেপাৰ চলিছিল আৰু বেণা-বেপাৰত নাট লোকচান দুৰা হৈছিল (মাতক চাৰেতে বুলক কৰিবোৰো নাট)।

কল্যাণীৰ ৰামায়ণৰ প্ৰত্যেক অধ্যায় শেষত সংঘো-
জিত ভণিতা প্ৰকিঞ্চ বুলি অৰূপক লোকাৰ আদি
পণ্ডিতে মন্তব্য কৰিছে। পণ্ডিতক তাত উল্লিখিত শব্দ
সমূহৰ পৰা সম-সাময়িক ধৰ্ম আৰু ধৰ্মবিপ্লৱৰ সময়
মন্তব্য কৰা সমীচীন নহব। কিন্তু ভণিতাৰ ৰাঘিবেও
বানৰ মাজত চিত্ৰিত হৈ থকা শব্দসমূহৰ পৰা কিছু
তথ্য উদ্ধাৰ কৰিব পাৰি। এই বিষয়ে ৰাম পূৰ্ণ
অৱতাৰ বুলি বৰ্ণনা কৰা পদ উল্লেখযোগ্য। (পূৰ্ণসূক্ত
মুৰ্ত্তি ৰাম কৰো মনস্বাৰ)। শৈৱ ধৰ্ম আৰু কিছুধৰ্ম
সম্বন্ধীয় পদবোৰ অৰূপক লোকাৰে অসমীয়া ৰামায়ণ
সাহিত্যত আৰু অন্য প্ৰসঙ্গত উদ্ধৃত কৰিছে। উল্লেখ
মতেমূৰে মনোগৰ্ণ মোগীৰ বিষয়ে থকা পদ শাৰীলৈ
আঙুলিমাইছে। শক্তি পূজাৰ বিষয়েও কিছু কথা
পোৱা গৈছে। দেৱীপূজা, চামুণ্ড, চণ্ডী (বগচণ্ডী)
এইবোৰৰ নাম আৰু তাৰ পূজা বিবিধ ইন্দ্ৰিত ঠাৱে
ঠাৱে আছে।

অগ্নি পূজাও চলিছিল; সেই পূজাত ক'লা
ছাগলি বলি দিয়া হৈছিল।

কলিমা চাৰল আনি টেটু মসালি ॥

গুপত বে কৰিবৰে লোচাৰ ভবি মূৰে ॥

অপনিৰ পূজাৰা অক্ষত তিল দুৰ্গে ॥

আহুতি কৰে ময় পড়ে ধীৰে ধীৰে ॥

তৰা কাঠে হলে মাৰিবা কৰিব ॥

শনি, সোম আদি বিবিধ গ্ৰহৰ কুপা লাভ কৰিবলৈ
পূজা-পাতাল আৰ্যবংগতো হৈছিল, (লৌকিক পাইলেক
কেন শতেনশুৰ গ্ৰহে।

শনিশুৰ ভৱে সৰ্বে সৰ্বৰ তেজৰ।

সোমগ্ৰহ নামে ফুল পাতকো নেদৰ।

বৈজয়ই গ্ৰহ-নক্ষত্ৰৰ বিষয়ে পৰি-পৰি দিছিল—

দুই গ্ৰহ বল মৌৰ বাহুয়ে মড়লে।

বৈজয় পৰিণা বোৰ কহিলা সকলে ॥

"পণ্ডিতসকলেও খাতি ধৰি, শুভ লগু কৰি, শুভদিন
চাই শুভকৰ।"

পৰিপতি আদি অন্য দেৱ-দেৱীৰ লগত বট-মূক
আৰু তুলসীকো পূজা কৰা হৈছিল। বিপ-আপৰুৰ
পৰা বকা পাৰেৰ মূৰ প্ৰয়োগ আৰু বকা কচ ধাৰণ
কৰা হৈছিল।

সেৱে পুজিমা দেৱী কৰি সমাপতি।
মহল কৰিলা ময় জপিতা সম্পতি ॥
বকা ৰাছিত মৌৰে বাস-লক্ষণৰ।
বকা ৰবস্ত্ৰক পথে দেৱ নিবস্ত্ৰ ॥

সীতা দেৱী বাজা দিন সৰ্ব্ব অকুপাল।
বকা ৰাছি বুলিলত অৰাঘতে ॥
সম্পূৰ্ণ উপাসনে মাৰি অৰনা কেৱল ফল-মূল খাই
মৃত পানন (উপবাস ব্ৰতে মোৰ সন্ত্ৰাপ সাহিল)।

তীৰ্থযাত্ৰাত পুণ্য মগৰ, মাসেলিক কাৰ্ণাভ তীৰ্থজল
প্ৰয়োগৰ উল্লেখ আছে। তীৰ্থজলৰ সম্পৰ্কত সৌচিত্যকো
উল্লেখ আছে।

পৰশ্বিনী পূজাদেৱী যমুনা গোমতী।
চম্ৰজাগা, ৰাৰেণী লৌহিতা সৰস্বতী ॥

পুণ্য কাৰ্ণাৰ ভিতৰত ধান (ধানত বুকুত বত
গুচৰ নিশেধ, কৰান্য ভণিতা পুণ্য কৰা শেধ)
ধান পৰিগণিত হৈছিল। ধান উৎসৱ আৰু অন্যান্য
সম্ভাৰ পালনত শ্ৰাৱণক দান দিয়া হৈছিল। ৰজাৰ
দান স্বৰ্ণকণ্ড প্ৰসঙ্গত আছে—

একশপ লোৱাশপ শ্ৰাধ নিৰ্ভজিল।
নানা বিৰ দান পাগে শ্ৰাৱণক দিন ॥
হাতী গোৰা বৎ মত চতুৰ্দ্দল যান।
দাসীদাস কপা সোণা গৃহ বজলান।
ডাণুল ভোজন মান্য আৰো বৰ কৰ্ত্ত।
শয্যা বেনু বৃষভ দিনগ্ৰ বৰ ছত্ৰ ॥
সম্ভাৰ সম্বন্ধীয় শব্দ কেতবোৰো পোৱা গৈছে;
এইবোৰে ঘাইকৈ বিবাহ, মৃত্যু আৰু অশোচনিক
সম্পৰ্কীয়।

অষ্টোত্তিকিয়া প্রসঙ্গত থকা তলৰ বৰ্ণনাসমূহ
নানা পিনৰ পৰা আত্মপৰ্যাপ্ত। দৰ্শনৰ বজাৰ মৃত-
ক্রিয়াৰ বৰ্ণনাত আছে—

চিত্ৰত খাপিলা নিয়া উত্তৰ শিখানে।
উপৰতে বজাপাত খৈল খানে খানে ॥
তহিত ব্ৰাহ্মণে তিনি অগনি খাপিয়া।
মৃত্যুহতি দিলন্ত হাতত শূৰ দিয়া ॥
উত্তৰণ মুখলকো খাপিলন্ত নিয়া।
অগ্নিত জািনা পত্ত গোটক বাহিয়া ॥
সৰংসা অনেক সোম্ প্রলান কৰিল।
বিবিৰ নিয়মে পাছে মুখাণি কৰিল ॥
কলসে কলসে মৃত অনেক চালিল।
জাজুনা সমান চিত্ৰ অগনি অছিল ॥
অগনি লাগিল বেমে মৃত্যুতৰ গাৱে।
প্রবামিল কুলাৰে বাজাৰ দুই পাৱে ॥

দৰ্শনৰ বজাৰ মৃত্যুত—

“তৃণমথা শোভায়ৈ (ভবত-শত্ৰুণু) কৰিল দৰ্শনিত”
দৰ্শপিত দিলন্ত আৰৰ দশ কর্ণ ॥”
বানীৰ অষ্টোত্তিকিয়া বৰ্ণনাত আছে—
“বানীক পুৰিলা গৈয়া গিৰি নদী কোলে ॥
দন্তকাঠ কাৰবলি আৰু মানবলি।
অহমে পিতৃৰ দিলা পিতৃ জলাচলি ॥
নিজ গুৰু ব্ৰাহ্মণে দিলন্ত স্বাধি পাৰি ॥

নানা বিব দাম কৰিলন্ত বৃষোৎসৰ্গ।
বাৰম্বৰ দাধ কাৰ্য্যৰ বৰ্ণনা—

অথৰ চন্দমে নিৰ্বিলন্ত চিত্ৰানৰ ॥
উপৰত তুলিল নিয়া বাৰম্বৰ কাই।
ঠাৱে ঠাৱে অগনি লগাইলা সমুদাই।
পাৱে দিলা কটত উকত উত্তৰণ ॥
মৃত খাপিলা সাত সাগৰৰ জল ॥

জানিব শৰ দাধত আছে—

চিত্ৰখান নিৰ্বিলন্ত বহল বিস্তাৰ।
তাতে তুলি তাক কৰিলন্ত সংকাৰ ॥
দুই ভাই দিলা পাছে পিতৃ জলাচলি।
বোঁ মাছে দিলন্ত চটকৰ কাক বলি ॥

শপত বাওঁতে দেহতাক, বাইকৈ চক্ৰ-সূৰ্য্যক সাফী
কৰা হয় (চক্ৰ-সূৰ্য্য) বাণু, বহুৱনী, হৈৰা সাধি।)

ভবতে বাৰৰ আগত শপত বাইছে—

কৰোহো শপত গুৰু শ্ৰেয়াৰ আগত।
তুমি যেন সহস্ৰ ব্ৰাহ্মণ কৰো হত ॥
সহস্ৰ কৰিলা নবো গঙ্গাৰ তীবৰত।
পূৰ্ণ পূণ্য আছে বত সিও হৌক হত ॥
গো-ইত্যা, ত্ৰুৰাপান, অগম্যা গমন
মহা পাপ ব্ৰাহ্মণৰ সূৰ্যৰ হৰণ ॥

এই উদ্ধৃত বচন সমূহৰ পৰা মহাপাপৰ সহজেও
জানিব পাৰি।

শাও-শাগনিত কোৱা হয়—

সোৰ মাথা বাহা;
কুকুৰ শূণ্যকো তোক লাগি-চালি ৰাউক। ইত্যাদি
তত্ত্ব-মতত লোকৰ বিশ্বাস আছিল; বক্ষা কৰণ
পিত্তিছিল। মান-লক্ষণ বনিলে যোৱাৰ আগতে কোণ-
লগাই বক্ষা নহ মাতিছিল—

মঙ্গল কৰিলা মাত্ৰ জৰিণা সম্পৃতি ॥
বক্ষা বান্ধিলন্ত মাখে বাম লক্ষণৰ ॥
বক্ষা কৰবতোক পথে দেৱ নিৰন্তৰ ॥
বক্ষা উৰবক পিছাইলন্ত দুইকো হাতে ॥
দেহৰ নিৰ্দ্দালি পিছাইলন্ত দুইকো মাৰে ॥

চৰাই-চিৰিকাত-দীৰ-জন্তৰ পৰা তত্ত্ব-অতত্ত্ব,
মঙ্গল-অমঙ্গল নিৰ্ধৰ কৰা হৈছিল; এই সহস্ৰীয়
কিত্তু বৰ্ণনা উদ্ধৃত কৰি দিয়া হ’ল।

বাধাক মুওনি বানী সমবক যাৱ।
মাথাৰ ওপৰে কাক শঙণ উৱয় ॥
বাম পাশে মৰ্ণ বাৱ ভাৰিনে শূণাল।
কাক গুৰু পানীৰ আকাশে কোলাচল ॥

খৰ বাক্স মুকলৈ যোৱাৰ সময়ত দেখা অতত্ত্ব
দৃশ্য—

খৰ মহাবীৰ বেবে মুক্ক চলিল।
বখৰ উপৰে তাৰ শঙণ পলিল ॥
কৰিবৰ বৰ্ণ পাৱে আকাশে উৱয়।
মাগে গোপিবৰ হাতে পুৰেপৰিৱয় ॥

গৰ্ভতে কাণৰ বাৰ শূণালে নাশৰ।
দক্ষিণ দিশত পৰি বাৱে ফোড়া কাক।
মৃত অগনি নিকলয় জাকে জাকে ॥
বাম হাতে পাৰ চক্ৰ কুৰে নিৰন্তৰ ॥

আকৌ—

দুগ্ৰাণ	মি	বেলা	বৰক	চলিল
	বিহঙ্গল	নানা	বিধ	
ধ্বজৰ	উপৰে	পাৰা	পৰি	গৈল
	মাথাৰ	ওপৰে	গুৰ	॥
পেন	বে	শকুণ	আকাশে	বনাৱে
	বঙলি	কৰয়	কাক	॥

বাৰম্বৰ মুক্ক যাত্ৰাত—

বাৰম্বৰ উপৰে বঙলি কৰে কাক।
দক্ষিণ দিশত গুৰু বনে জাকে জাকে ॥
দৰ্শনীয় বজাৰ আগত তৃতিকৰ্ণ ॥
জোতি জোতি কৰি কাকে মাখে দিলা জাল্প ॥
নিৰ্ধাত পৰিলা গৈয়া বখৰ উপৰে ॥
বাণু বহে সন্দুৰে বুলিয়ে মুৰ ভবে ॥
কাক কৰু শকুণ সন্দুৰে চোমা ধৰে ॥
দক্ষিণ ময়ন হাত-পাৰ কর্ণ হানে ॥
স্বপ্নৰ পৰাও শুভাতত গৰ্ণনা কৰা হৈছিল।

দৰ্শনৰ মৃত্যুত ভবতে আৰু বানীৰ মুক্ক-যাত্ৰাৰ পূৰ্ণ
তৰাই দেখা স্বপ্নৰ বৰ্ণনা আৰু ব্যাখ্যাত সেই বিশ্বাস
প্ৰধান পোৱা গৈছে।

শিক্ষা, সাহিত্য, স্কৃতমাৰ কলা সম্বন্ধীৰ জালেনান
শব্দ আছে। বেদ, উপনিষদ, ইতিহাস, নিগম, আগম,
পুৰাণ, স্মৃতি, বনুৰ্বেদ, বহস্য শাস্ত্ৰ আদি চৌবিশাৰ
চৌবিশ শাস্ত্ৰত আপুনি পাৰ্গত; চৌষষ্ঠী কলাক, জানো
চৈব্য শাস্ত্ৰ মত)। আৰু পুস্তকৰ উল্লেখ আছে ॥

কাব্য বুজুৱাত কৱিতা শব্দৰ প্ৰথম প্ৰয়োগ এই
কাব্যত হৈছে। বসবো উল্লেখ আছে (“কাব্য বস

কিত্তু দিলো; “সমস্ত বসৰ কোনো জানিবাক পাৰে”,
নানা বসে বসন্ত পৰম পৱিত্ৰ)। কাব্য সৃষ্টি সম্বন্ধে
কবিতা মূল্যমান উক্তি বসকৰিবলগীয়া।

‘কবি সব নিবন্ধৰ লোক বাৰহাৰে।
কহো নিজ কহো লজা কথা অনুগাৰে।’

অসমীয়া কাব্য বচনাত সৰ্ব্ব প্ৰথমে ইয়াতে পদ
দুৱৰী, একাৱলী চম্পৰ প্ৰয়োগ হৈছে। নানা অলঙ্কাৰ
আৰু প্ৰবাদ ব্যৱহাৰে প্ৰাচীন কাব্যবীতিৰ পৰিচায়ক।
ভাৰেমান লোক প্ৰসিদ্ধিৰ উল্লেখো কাব্যত আছে (যেনে
কাউৰীৰ গৌ চক্ৰ নোহোৱা বিশ্বাস)।

অটিকবন্ধ ব্যাধি, গৰ্ভবোগ, জ্বলন্ত বোগ,
বন্দবোগ নামৰ পৰা আৰু ‘ব্যাধি ব্যক্তি গৈলে পাছে
হে হোলে বুন্ধি’, “প্ৰথম বোগত যেনে নেদয় আহুৰি”,
মহাশয়ক নালাগে জীৱণ ঐশ্বৰ্য প্ৰদায়ক পৰা চিকিৎসা
শাস্ত্ৰৰ চৰ্চাৰ বিষয়েও জানিব পাৰি।

মৃত্যু, গীত, পুত্ৰনা নাচ, চিত্ৰ, চিত্ৰাঙ্কন বিদ্যাৰ
উল্লেখ আছে। মৃত্যু-গীত চৰ্চাত তিব্বোপ্ৰাই আৰু শাৰী
পাইছিল। সেৱধৰ, বলিৰ, দৌল (দৌলৰ ভাঙিলি ঘট)
মুক্তি আদি শব্দৰ পৰা স্থাপত্য ভাৰ্ষ্য শিল্পৰ প্ৰচলন
অনুমান নিসন্দেহে কৰিব পাৰি।

সাহিত্যৰ আলমত সম-সাময়িক জীৱনৰ
আলোচনা সকলো দেশতে আৰম্ভ হৈছে। চাৰ,
শ্ৰেণী-বীৰেৰ বসনামলীৰ পৰা সেই সেই গুণৰ ইংলেণ্ডৰ
সাংস্কৃতিক বুৰঞ্জী সংকলন হৈছে। শব্দী সাহিত্যৰ
সহায়ত বহাঙ্গুণৰ অসমীয়া জীৱন সম্বন্ধীৰ প্ৰথ এনি
স্মিণিও সংকলন কৰিছে। এই প্ৰক্ৰম তাৰে আভাসহে
বোধানো। এই প্ৰক্ৰমত উদ্ধৃত কৰা পদ আৰু শব্দসমূহ
ঐতিহাসিকায়ন দত্ত বক্ষা সম্প্ৰাণিত সত্ৰকাণ্ড নামায়ন
পৰা লোৱা হৈছে; অৱশ্যে আদি আৰু উত্তৰকাণ্ড
পৰা কোনো কথা লোৱা হোৱা নাই।

ওজাপালি-গীতানুষ্ঠানত বিবিধাগত প্রভার

ক্রীষ্ণতুলস্ক্রে বন্দনা এম. এ

ওজাপালী-গীত অসমীয়া গীতি-সাহিত্যৰ এটি প্রধান অঙ্গ। কেতিয়া ইয়াৰ জন্ম হ'ল ক'ৰ পৰা কিদৰে ই প্রচাৰ লভিলে ইত্যাদি কথাৰ পৰ্যবেক্ষণ বা, কিন্তু অবিসংগীত সত্য উচ্ছ্বাসত কৰা নাযায়। মুঠেতে নৃত্য, গীত আৰু বাগদৰ সহায়ত নামহে পোনেতে যেতিয়া পৰম ভূমিবলৈ আৰু কৰ্মলৈ শিকিছিল তেতিয়াই ইয়াৰ জন্ম হয় বুলি ধৰিব পাৰি। জন্মে জন্মে ই দেহ-দেহীৰ পূজাৰ স্বত্ব-প্ৰতিপত্তি অঙ্গ হৈ পৰিল। ডাঃ স্বনীতিকুমাৰ চট্টোপাধ্যায়ৰ মতে "নৃত্যৰ দ্বাৰা দেহতাক সঙ্গত কৰা পদ্ধতিটোৱেই অনাদ্য পদ্ধতি" কাজে কাজেই ই অতি প্ৰাচীন পদ্ধতি। ইয়াৰ প্ৰাচীনৰ মধ্যস্থ কাৰণে সন্দেহ নাই।

ওজাপালী উত্তৰ হোৱাৰে পৰা কালৰ চৰুকি ঘূৰিযে আছে, পুৰণিৰ উপবিভাগৰ পৰিবৰ্তন হবই আশিছে—তথাপি সেই সকলোবোৰৰ নাশেৰেও কিন্তু বুঢ়া মুঠেতে নৈ-নিজৰাৰ পানী বুকুত সামৰি লৈ বৈ থকাৰ মতে এই গীতবোৰেও দেশৰ কত বিচিত্ৰ কাহিনী, নামা প্ৰকাৰৰ গীত-মাত্ৰে কত প্ৰকাৰ ধৰণকনি বুকুত সামৰি লৈ একেৰাহে চলিছে আছে।

অসমত ওজাপালী-গীত শঙ্কৰী বুধৰ আগৰ অনুষ্ঠান। কোনো কোনো পণ্ডিতৰ মতে শঙ্কৰদেৱে ওজা-উইনাপালীৰ কথাপকৰণ আৰু ওজাৰ হাতৰ মুদ্ৰা আৰু নামৰ পৰা অনেক সমল গ্ৰহণ কৰি অসমীয়া নামৰ পোহৰ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। শঙ্কৰী সাহিত্যত সন্দানামৰিক ওজাপালী-গীতৰ স্পষ্ট উল্লেখ অনেক ঠাইত পোৱা যায়। স্বৰূপা বধ কাব্যত কবি বামৰস্বতীয়ে স্পষ্টকৈ কৈছে—

"হাতে তাল ধৰি কতো দেই কৰতাল
একজন ওজা হোৱে কতো হোৱে পালি।"

এই ওজাপালী-গীতত নামা ধৰণৰ বিবিধাগত প্ৰভাৱ যে নামা প্ৰকাৰে পৰিছে আৰু তাত পৰি গীতৰ পুৰণি স্থিতিটোত মননস্বৰ বহণ মানিছে তাক অস্বীকাৰ কৰা নাযায়। আজিৰ অসমীয়া ভাষা এশ বছৰ আগৰ অসমীয়া ভাষাতকৈ নামা প্ৰকাৰে পৃথক। তেখেত, পুণ নছৰ পূৰ্বৰ লোক এজনে আজি আমাৰ মুখত অসমীয়া কথা শুনিবে ইংৰাজী, বঙালী, হিন্দী আদিৰ সম্পৰ্ণত অসমীয়া মাত-কথাৰ কেনে পৰিবৰ্তন হৈছে তৎকথাং বৰি পেলগ। কিন্তু আমাৰ মানত আমাৰ কাণত আনি আজি বি কওঁ সেয়ে অসমীয়া। ঠিক সেইধৰেই শঙ্কৰী বুধৰ কোনো লোক যদি আজি ঘূৰি গৈ উঠিলেহেঁতেন তেনেদৰে তেওঁ আজি ওজাপালী গীতত প্ৰবেশ কৰা পৰিবৰ্তনবোৰ সহজে ধৰিব পাৰিলেহেঁতেন। সাধাৰণ সন্যাসীক দ্বাৰা যিবোৰ পৰিবৰ্তন সহজে বোধগম্য হয় সেইবোৰৰ পোহাৰেহেৰেক উল্লেখ কৰা যাওঁক।

যাৰিৰ প্ৰভাৱ ওজাপালী-গীতত দুই প্ৰকাৰে দুৰূপলৈ প্ৰবেশ কৰা দেখা যায়। পোনেতে গীতৰ ভাষা আৰু স্বৰূপ—মুখে মুখে নামান ধৰণৰ গীত-মাত্ৰে হলেক বৰবৰ স্বৰ আৰু ভাষা গাত বিহলাই হৈ চলি থকাত আৰু দ্বিতীয়তে বিষয়-বস্তুৰ ভিত্তিৰে। বিষয়-বস্তুৰ পৰিবৰ্তন তেনেই সহজে কৰা পৰে। যেনে, আজিকালি ওজাপালী গীতত স্বৰাজ আশোৱন, তলশিখাৰৰ বহস্যপূৰ্ণ কাহিনী, 'গান্ধি-মহাৰাজা' আদিৰ কথাও শুনা যায়। কিছুমান ওজাই আজিকালিও

ভাৱনিৰ পৰমশাসিৰ বধ (কৃষ্ণক-বিশ্ৰোভ) ৰাজমেল, মণিৰাম দাবোণা, দাঁহৰ চাহাৰ আদিৰ কাহিনীও বহস্য কৰিবৰ কাৰণে পদত পায়। এইবোৰ কিন্তু কুচিহাৰতলীৰ চুকত ৰোজা আদ্য-হাৰনি বা শানিধাৰনৰ মাজত গিচা কৰা মাহৰ দৰেই; মুৰা নহয়, পৌণ। মুৰা বিভাগ পুৰীয়ে—বিয়াহৰ (বাসপ-গোৱা) ওজা আৰু হুকনানি গোৱা ওজা। সেই দুয়োটা বিভাগ পজা-বনুনাৰ দৰে এক হৈও নিজ নিজ বৈশিষ্ট্যৰ জহত পৃথক হৈ আছে। দুয়ো নিজৰ বৈশিষ্ট্য মাজপাৰ, মতা-গীত, স্বৰ-তাল আদিত হুকীয়াভাৱে স্পষ্ট হৈ থাকিবই।

বাগ-বাগিনীবোৰৰ কোনটো কোনকৈ মূলৰ পৰা আঁতৰি গৈছে, কোনটো অন্য ঠাইৰ কি বাগ-বাগিনীৰ দ্বাৰা প্ৰভাৱান্বিত হৈছে—ইত্যাদি কথা সঙ্গীতৰ বিশেষজ্ঞ সকলৰহে বিচাৰণীৰ বিষয়। ডাবতৰ স্বপ্ৰসিদ্ধ সঙ্গীতজ্ঞ পণ্ডিত পাটৰক্ষনে যেতিয়া মঙ্গলদেৱ ৰাভুৱান ওজাৰ কণ্ঠ-স্বৰত সাধক বাগ শুনি উচ-কণ্ঠে প্ৰশংসা কৰি তাক অধিকৃত অৱস্থাত থকা ভাৰতীয় সাধক বাগৰ উলল চানেকি বুলি স্বীকাৰ কৰিছিল, তেতিয়া বাগ-বাগ-বাগিনীত অজ অসমীয়াবকলে গৌৰৱ মাজ স্বস্তৱত অনুভৱ কৰিছিল।

গঞ্জে পাতবোৰ জীয়াই নাথোনে পাতে গছতাল জীয়াই বাৰে কোৱা নাযায়; কাৰণ দুয়োফো সৰা দুয়োফো ওপৰত কৰে। দুয়ো পৃথক নহয়, এক। ঠিক তেনেদৰেই স্বৰৰ বাবে গীতটো জীয়াই থাকে নে গীতৰ বাবে স্বৰটো জীয়াই থাকে বুজা নাযায়। এইটো কিয় ঠিক যে বিনান সিনলৈ গামক থাকিব—বিনান সিনলৈ গীত গোৱা হব—তেতিয়াই স্বৰ আৰু গীত দুয়ো থাকিব—লাগিলে দুয়োফো পৃথককৈ বুজা লোকে মাথাকেই। অসমীয়া ওজাপালী গীতৰ মাজত জীয়াই থকা স্বৰ-সম্বলিত কৰিবৰ গীতবোৰ তেনেকুৱা স্বৰ। সেইবোৰৰ অনেক কথা বুজা নাযায়, তথাপি শুনি ভাল লাগে; ওজাপালী গীতত শুনিলে কাণখণ্ডিত নৃত্যমাকৈ থকা চান হৈ পৰে। তেনেকুৱা গীত দুই এটিৰ মনুমা দিয়া যাওঁক—

১। যোথা—আৰে গুৰুজী তুমি যে কিবোৰ মন্ মন্ বনা।
অববৰশনীৰ স্বৰবৰদনীৰ মালতী স্বস্তান কৰসৰ জনা।

পদ—স্বভা নানী প্ৰাণেৰ পিনানী হীৰামণি বিধকবি
পোহে।

মৰণ কালে মৰণ কৰিয়া উচৰ ভৱিৰা পিয়ে।
কে কাৰ মাত্ৰ, কে কাৰ পিতা, কে কাৰ সঙ্গতি তাই
অপণা বধণা বিন্ধু দেখা, পোহিৰা পচিমা যায়।
পীৰিত পাসৰ, স্বৰতি পাসৰ, পাসৰ বনলন যাচা।
অবলক কপীৰ সৌতন—অংশৰ হৈয়া পেল যাচা।
কহতু কৰিবা ধৰ্মক ধৰিবা নামেমে যানা নিজ্জাৰি।
গুৰম চৰণ হৃদয় ৰবিৰে কে কৰে দৰবাৰী।।

২। যোথা—হে গুৰুজী তোমাৰ চোমেৰি নিবি নামা।
বা বা বা দুনীমা বে বা বা দুনীমা
আমাকি জানা স্বভা কৰ স্বৰজন।
কে কাৰ পিতা, কে কাৰ মাতা,
কে কাৰ সঙ্গতি তাই।
অমট ঘটে যে বা বা অমট ঘটে
সংসাৰ বৈধে কেহে কেহ কিছু নাই।।
তাই যে ততিকা, বনবন প্ৰিয়া, স্বৰে যে কৰিয়া নিয়া
মহলক বৰকা বে বা বা মহলক বৰকা
উসুক বাম পাচা দাৰ্শি,
কেতৰ মাগণা কিবলই আশিৰ মালিৰ, বিন্ বিন্
নানা।।

মাৰি কি বাওণা, মাৰি কি শ্ৰাৱণ
মাৰি কি দশমণি বাৱনা।
মাৰি কিৰ কাৰণে বা বা মাৰি কিৰ কাৰ
ওৰাকিট বৰ্ণ হাতে মাৰেণা আচা—
দশ মণি পাত্ৰ, বিশ্ৰুপ বিধাৰণা
শ্ৰাৱণা আৰুৰ চৰ্চা।
বিশ্ৰুপাণি বে বাবা বিশ্ৰুপাণি—অতিৰ জানা
হাতে মাৰেণা আচা।
কেৰ বলে লম্বাৰ মহালন গহীন গম্বীৰ
ধীৰ ধীৰ নাম কেহা লয়।
ইশ্ৰাজিভিত্তে বাবা ইশ্ৰাজি
ইতিমি সিতিমি নোকে কেৰৰ জা।

৩। যোথা—হৰিমাৰি বিনোৱে বাবা
প্ৰভুৰ নাম বিলে,
এ দুৰপাশে সে দুৰ পাশে

প্রবন্ধাভাসে পূর্বজ্ঞাপনে

চৌশাশি নবক হ্রসবে

বা বা হরিনাম বিনে।—ইত্যাদি

কবির শৌখ্য কেতিয়া কেনেটক আদি অসমত প্রবেশ করিলে আৰু ক্রমে অসমীয়া ওজাপালীৰ গীতবোৰে এচুকত পৌঁছা পাবি বহিল—তাবিবলগীয়া কথা। কবিৰ (১৪৪০—১৫০৮ খৃঃ) শব্দবন্দেৰে সমসাময়িক বৰ্ণগুৰু। তেওঁৰ জন্ম, কৰ্ম আৰু মৃত্যু আকৰ্ষণীয় ভাবে বহুসময়ৰ। তেওঁৰ জন্মিছিল কঁচ দি বজাত, ডাঙৰ-দীঘল হ'ল জাৰ্মিয়া কাশীৰ এখন মুছলমান ভাটীৰ ঘৰত, বৰ্ণ-প্রচাৰৰ গীতবোৰ গাবলৈ আৰম্ভ কৰিলে কাপোৰ বই থাকোঁতে (১) (প্রথম-প্রসিদ্ধ বিদ্যাহৰ ওজাৰ পাৰিজাতিক দৰে) আৰু তিৰপাণ্ডিত ল'লে গোৰখপুৰৰ ওজনত থকা মৰৰ নামে ঠাইত, ব'ভে নানুও মৰিলে হেনো স্বামীৰ জনপ্ৰতিভাতে পুনৰ গাধ হৈ জন্মিব লাগে।

অজ্ঞাত কুলশীল এই মুছলমান-পালিত কবিৰ গুৰুতো ওক আছিল ব্ৰাহ্মণ বামানন্দ। কবিলে তিন্মু-মুছলমান উভাকে নিদাৰ্হ গান কৰিছিল। তেওঁৰ বৰ্ণৰ বহিৰাৱৰণ উপলুঙা কৰিছিল আৰু সেই যুগৰ যোগীসকলৰ কঁহুৰ আচাৰ-ব্যৱহাৰকো কটু মসালোচনা কৰিছিল। তাৰেই ফলত টুটকীয়া লোকৰ ধৰ্ম বিঘাত সেই সময়ৰ প্ৰাচীন মসূটি ছেকেঙৰ সোণীয়ে তেওঁক লাহানগীৰ পৰা বাহিৰ কৰি দিছিল। সেই সময়তেই তেওঁ অন্য-ইনসাই বৰ্ণৰ গীত-বচনবোৰ প্রচাৰ কৰি গৈছে। কিন্তু শিখ গুৰু নানক (১৪৬৯—১৫৩৯ খৃঃ) আৰু নবম গুৰু তেগবাহাদুৰ অসমলৈ অহাৰ দিনৰে প্ৰমাণ আছে (ডাঃ বাণীকান্ত কাকতিৰ মতে গুৰু নানক অসমলৈ আহিছিল ১৫১৭ খৃষ্টাব্দৰ অলপ পাছতে আৰু গুৰু তেগবাহাদুৰ আহিছিল ১৬৬৯ খৃষ্টাব্দত)—তেমনেকৈ কবিৰ অহাৰ কোনো প্ৰমাণ নাই। তেমনহলে কবিৰ গীতবোৰ অসমত প্ৰবেশ কৰিলে কেনেটক ?

শিখ বৰ্ণৰ স্ততি গীতবোৰত কবিৰ বচিত গীত-বচনো অনেক আছে। কবিৰে তেওঁৰ নিম্নক প্ৰশংসা কৰি শেষত "নিম্নকে মোক নিম্না কৰি মোৰ অন্তৰখন খুই-পৰাণি গৰ্হ-অহুহাৰ সকলো দূৰ কৰি নিক। কবিৰে দিনে; বেচোবা কিন্তু বি নিম্নক সেই নিম্নকেই হৈ পৰি 'ব'ল, মই হলে অস্তৰ তজ্জিন যাব। পৰিহাৰ হৈ ইপাৰ পালোঁকি (নিম্নক ডুবা হাম উঠে পাব)" বোলা সেই গীতটো শিখ বৰ্ণৰ গীতবচনীত এটা বিৰাঘত গীত।

এই গীতবোৰ সহজ, সৰল আৰু আকৰ্ষণীয় স্বৰূপত বচা। কবিৰ গীতৰ একেশ্বৰবাদী জটিলতেন-নীল বৰ্ণজাৰে শিখ বৰ্ণৰ মূল ভাৱন লগতো একা স্থাপন কৰিব পাৰিছিল। গতিকে গুৰু নানক আৰু তেগবাহাদুৰ অসমলৈ অহা সময়ত হেন্দোমকৰৰ শিষ্য-সকলৰ পৰা অসমীয়া ওজাই কিছুমান কবিৰী গীত-মাত শিকি লোৱাও আচৰিত নহয়। ডাঃ কাকতিদেৱে তেওঁৰ "পুৰণি অসমৰ বৰ্ণৰাৰা" গ্ৰন্থত শিখ বৰ্ণ-বুৰঞ্জীৰ উদ্ধৃতি দি কৈ গৈছে যে গুৰু নানক অসমলৈ অহা সময়ত (১৫১৭ খৃষ্টাব্দৰ অলপ পাছতে) অসমীয়া তিনোতাই হেনো গুৰুৰ মন টলাবলৈ নামা প্ৰকাশে যত্ন কৰিছিল। ওজাৰে হেনো সেইবোৰৰ উদ্ভবত পাৰমাৰ্থিক তত্ত্বপূৰ্ণ গীত এটি "হুহাই" স্বৰূপত তিনোতাই প্ৰকাশ কৰি গাই ওনাই তেওঁলোকক তেওঁলোকৰ অপচেষ্টাৰ পৰা বিৰত কৰিছিল। ডাঃ হেৰেণ্ডৰ নেওগে "পুৰণি অসমীয়া সমাজ আৰু আৰু স্ফুৰ্ত্তি" গ্ৰন্থত উল্লেখ কৰা "অষ্টম বৰ্ষ দশম-একাশপ শতিকাৰ তিতৰত বচিত সহজীয়া বেদ্য সিদ্ধান্তকৰ চৰ্যাপসমূহৰ" কাব্যকপত চলি থকা বাগবোৰৰ তিতৰত "হুহাই" নামৰ উল্লেখ নাই। কিন্তু তেওঁৰ আৰু ডাঃ বিৰিকিমাৰ বৰতা আৰু ডাঃ সত্যেন্দ্ৰ নাথ শৰ্মাৰ মতেও বেদাঙ্গ শতিকাৰ আগ ভাগৰ (বা খেনোৰ মতে প্ৰাক্ শতাব্দী যুগৰ) কবি দুৰ্গাধৰ বৰ্ত্তিত মনো-গীতৰ পুথিত পটমজী, ভাটীয়াৰী, বামগিৰি আৰু হুহাই নামৰ নামে নান

পোতা যায়। এইবোৰৰ পৰা এনেও অনুমান হয় যে হুহাই বাগ গুৰু নানক অসমলৈ অহা সময়তে অসমত প্ৰচাৰ হৈ পৰে।

শি যি হওক, গুৰু নানকৰ পিছত গুৰু তেগবাহাদুৰ ১৬৬৯ খৃষ্টাব্দত অসমলৈ আহি অসমত কিছুমান আহিলাই আৰু তেওঁ নিজৰ শিষ্য কিছুমান কামৰূপতে এৰি থৈ গৈছিল। তেওঁলোকৰ সতি-সমতি এতিয়াও বুৰী আৰু চোতাৰ অক্ষত হেনো আছে। গতিকে এওঁলোকৰ পৰাও অসমীয়া ওজাপালীয়ে কবিৰ গীতমাত শিকি লোৱা বিচিত্ৰ নহয়; কিয়নো আজিও স্মৃতিপঞ্জি আৰু অনুৰূপত ওজাসকলে গজা-সমাজত অগামান দক্ষতা দেখুৱায়। গ্ৰন্থক বজাই সমাজৰ মন বুজি বজুতা সিংৰ দৰে ওজাসকলেও গানৰ চাইয়ে গীত গায়, অৰ্থাৎ 'ব'ত বি সমাজ তাত সেই ধৰণৰ গীত গায়। কবিৰ গীতে অসমীয়া লোকক আকৰ্ষণ কৰিব পাৰিছিল কাৰণে ওজাই কবিৰ গীতো আওৰাই লৈ গাই কুৰিছিল।

মিতীয়তে আকৌ এইটোও অসম্ভৱ নহয় যে শব্দবন্দেৰে শিষ্যবৰ্ণগৰ ত্ৰীৰ-অৰণলৈ যাওঁতে নবা আৰু উত্তৰ ভাৰতত কবিৰ দৌহাৰোৰ জন্মিছিল। তাৰেই দুই-চান্দি হুহাতো তেওঁৰ শিষ্যসকলে শিকি আহি অসমৰ ওজাসকলক শিকাই দিছিল। কাৰণ সেই সময়ত ৰৱ-বৈষ্ণৱ বৰ্ণৰ নগৈ নবা আৰু উত্তৰ-ভাৰতত বলক লগাই আছিল। শব্দবন্দেৰে মিতীয়াবৰ ত্ৰীৰলৈ যাওঁতে মৃত গুৰু কবিৰ কবৰস্থানত স্মৃতি-তৰ্পণ কৰা আৰু কবিৰ একেশ্বৰবাদী ভক্তি-পন্থৰ প্ৰশংসা কৰাৰ কঠ চৰিতপুৰিসমূহতো স্পষ্টকৈ উল্লেখ কৰা আছে। য'ততে ইচুমান বৰ্ণৰ ঢুকীয়াৰ, বোপাৰ একেশ্বৰবাদিতায় আৰু অসমীয়া বৈষ্ণৱ বৰ্ণৰ "এক দেৱ, এক দেৱ, এক বিদে নাই কেৰ" মিলি যোৱাত কবিৰ দৌহাৰী আৰু চুকীয়াৰ গীতমাত অসমত বিৰপি পৰিবলৈ সন্দিগ্ধ পাইছিল। ভাষা-ভূত আৰু ইতিহাসৰ পণ্ডিত জৰ্জৰাৰ মতে পঞ্চদশ শতিকাৰ শেষ ভাগত কবিৰ তেওঁৰ জনপ্ৰিয় দৌহাৰীৰ সহায়তহে একেশ্বৰবাদী বীজ জনমানৱৰ অন্তৰত সিঁচি পৰি। এই দৌহাৰোৰ সন্থ ভাৱতৰ্ধৰতে বিৰপি পৰিছিল।

ডাঃ বিৰিকিমাৰ বৰতাৰ মতেও "শব্দবন্দেৰে চতিয়া আৰু দিহা নামবোৰ কবিৰ চৌতিয়া আৰু দৌহাৰ আদৰ্শত বচনা কৰা হৈছে। অসমীয়া সাধু-সন্ত, তিৰাশী-বেৰাগীয়ে বচনা কৰা দেহ-বিচাৰণ গীতবোৰো মূল হৈছে জিকিৰসমূহ।"

কবিৰ ভাষা সম্বন্ধে পণ্ডিতসকলে কয় যে ই সেই সময়ৰ একপ্ৰকাৰ প্ৰচলিত সৰল হিন্দী ভাষা আছিল। গতিকেই অসমীয়া ভাষাৰ লগত ই সহজে জীণ যাব পাৰিছিল। ওজাসকলেও অসমীয়া গীত-বাতৰ মাজত কবিৰ দৌহাৰ শব্দ অনুৰাই দি এক অতিনৱ পৰ্য্যৰ্ণ গঢ়ি তুলি তাক কবিৰ গীত নাম দিছিল।

ওজনত উচ্চুতি দিয়া কবিৰ গীত কেইটাৰ ভাষাত 'আনি হাত দিয়া নাই। ওজাৰ বুৰে বিদেৰে স্তমিছে। সেইখনেই নিৰিষক কৰিছে।। অসমীয়া ভাষাৰ লগত লগ হৈ থানখোৱা অসমীয়া জিভাৰ উচ্চা লতি ই কেনে ৰূপ ৰাৰণ কৰিছে জিজ্ঞাস্যকলে তান বিশেষণ কৰিব পাৰিব। কিন্তু এইটো চিক যে "গেলিা পঁচিয়া য়" কেতিয়াও কবিৰ ভাষা নহয় আৰু হবও নোৱাৰে। এই গীত কেইছোৱা অসমীয়া, বঙ্গলা আৰু কবিৰী হিন্দীৰ স্বন্দৰ সংমিশ্ৰণৰ একাটী চানেকি স্বৰূপ। ই আজিৰ দিনম ওজাপালীৰ গীত নহয়, স্বতন্ত্ৰ দুই-তিনিশ বহুৰৰ আৰু চানেকি।

এইখিনিতে আৰু এটা লক্ষ্য কবিৰলগীয়া কথা এই যে তিন্মু পূজা-পাৰ্শ্বনত পোতা ওজাপালীৰ এইবোৰ কবিৰী দৌহাত "আৰ্য্যাকি জাৱান" কথাও আছে। আগৰ দিনৰ হুকনানি পোতা অনেক ওজাৰ মুছলমানসকলকো আছিল আৰু সেই সম্পৰ্কে নবা প্ৰশস্তত আলক কৰোঁতে আমি মজলদেৰ বিৰাঘত পৰত ওজাৰ নাম উল্লেখ কৰিছিলো। এইবোৰ কাৰ্ণাংকো জানো আৰুৰ দিনত থকা অসমীয়া তিন্মু-মুছলমান লোকৰ অতিমাত্মনোভুটি আৰু প্ৰীতিৰে পৰিচয় নিদিয় ? বাম-নৰিয়ে—একে ঈশ্বৰৰ পৃথক নাম। এই কথা তাহানি কবিৰেও কৈছিল আজিৰ যুগৰ যুগান্তৰ মধ্যাৰ পাদীয়েও প্ৰাৰ্ণা কৰিত পাইছিল। ওজাপালী-গীতৰ কবিৰী দৌহাতো তাৰেই নামেৰে এটি কীৰ্ত্তি প্ৰতিখনি ওজা

(১) "While he worked at the loom, Kabir sang his songs, which friends must have written down for us" (The world Gospel Series) : Duncan Graenlees M.A

যায়। শব্দবন্দেবো উপদেশ—“নাচাছে তকতি জাতি-অহাতি।”

অকনামিন-গোত্রা ওজাই দেওধানী নচুত্রা আক মনসা পূজার তর্ককর দিনা দেওধানীক ধর্মকত পোয়াই নারি থৈ পিছত—“জাবো বিয় নাই ছে জাবো বিয় নাই। বিধানার বিয় নিজে পদুনির আই।”

বুলি কাপোবেবে জাতি দেওধানী অগোত্রা আদি কার্য অকল আকর্ষণীয়ই মর, এই দেওধানীক দেওধানী নাচ'র সমস্ত অন্তর্গত ঠোকে বনো জাতির পর্বা ওজাপানীয়ে আকর্ষণীয়ভাবে গ্রহণ করা এটা ক্ষুদ্র অন্তর্গত বুলি পণ্ডিতসকলে মন্তব্য দিচ্ছে। বহুতে কর পাবে যে দেওধানী ওজাপানীর লগত পোনপটীয়া সম্বন্ধ একো নাই। কিন্তু গোয়া বা, তিনিদিনীয়া মাইর পূজা, পাঁচ-দিনীয়া মাইর পূজা বা সাতদিনীয়া মাইর পূজা বি শেষেছে তেওঁ জানে যে অস্বত: তব ঠেকর দিনা দেওধানী নহলে পূজা প্রায় অসম্পূর্ণর দরে বর। অস্বত: মনসা পূজার মাজ উপাসকসকলর তেমে ধারণা।

তেমেরকরে আকো বিদ্যাহর (ব্যাস-গোত্রা) ওজার চিত্তির পর্বা ওলোমাই কঁকালর জমার ওপরত এপাক বি মেবাই লোত্রা দীঘল দহীয়া-গামোচাচর নমুনার ভূমিয়া কাপোবনো হেনো ওজার এটা অপরিস্রা: অজ-ভূষণ। বিদ্যাহর ওজাই ত্রাক নেবে। অসনীয়া হাতর ধুনীয়া গামোচা বা চানর থকা সয়েও ওজাই এই ভূমিয়া কাপোবনর লোত্রা মানে কি? ইও জানো ত্রোটির দেশর মানুষর লগত অসনীয়া লোকর সাংস্কৃতিক মিলন বা সংসর্গর পরিচয় নিদিয়? গোত্রালপর্বা, কামরূপ আক দব: জিলাত আঞ্চিও জাবকাবি ভূমিয়া-সকলে আহি অসনীয়া মানুষর লগত হৃদয়ভারে মিলনা-মিলনা করে। ওজাসকলর মতে গামোচাচর তুল্য এই ভূমিয়া কাপোবনর হেনো গঙ্ঘর্ষব বয় আক ইয়াক তেওঁলোকে ক্রমবর্তে পোনতে পরিজাতি নামর প্রথম নারী-ওজাব পর্বা পাইছিল। পরিজাতিয়ে কাপোবর বই থাকোঁতে স্বপ্নাদিষ্টার দলে ছে আপোনা-আপনি মুখেবর গীত গোত্রা আক তাঁত-শালর পর্বা উঠি থৈ মাজে-মাজে নৃত্য করার কাহিনীও কবিনে তাঁতির দ্বত কাপোবর বই থাকোঁতে ধর্ম-সঙ্গীতবোব

নুবেবে গাই থকার কাহিনীর লগত তেমেই মিলি যায়। পরিজাতিয়ে হেনো জনাচো, গাও লোত্রা দীঘল ভূমিয়া কাপোবনর, বিশেষ ধরণর চাপকন চোলাচো, ভবিত পিছা নুপুর আক চুলিবোর থুপাই বহা বিশেষ ধরণর পাওবিতো সপোনত গঙ্ঘর্ষ-কিনুবার পর্বা পাইছিল। বিদ্যাহর ওজাব মাজত থকা এই চলতি প্রথাচোত্রো কামকপীয়া আপী-ওজাব মাজতো করবার জনাভাত হৈ আছে যদি আমি নাজানো। কাবো কবো মতে “জামা” পোচাকচো পোনতে মুছলনামনহে চবর পরিবেয়া আছিল; আহোম ডা-ডারহীয়াসকলে মুছলনামন পর্বা ত্রাক গ্রহণ করে। “তু-খুশীয়া বুঝী”র মতে আহোম বজাই “তাত পাছে বজালর হাতে বাপু'রত হেরানীঘর সাজিলে, তেজাবানীত ত্রাতাল দর সজালে। মন্ত্রনাথ গোয়াইর দ'ল বজালে। ফাকু যাবার দ'ল বজাই তাতে ১৬২৬ শকত ফাকু বাত্রা কবি বজাদেবর জানা, পাইজামা পিছিলে। সকলোকে সেইকপ দিলে।” ওজাপালিৰ জামা কিন্তু পু'বনি বস্ত্র আক মুছলনানী “জামার” সাধু'র ত্রাত থাকিলেও মুছলনানী “জামার” নকল নহর; কিয়নো তরুণ পরিচ্ছদর প্রাচীন শিল্প স্ত্রিত থকা নর্তক-নর্তকীসকলনো পরিবেয়া আছিল বুলি জমা যায়।

“বাজালর হাতে” তৈয়ারী জামা ওজাই বাংলার মুছলনামন পর্বা গ্রহণ নকরিলেও কিন্তু ওজাপানী গীতর কোনো কোনো ঠাইত যে পিছত থৈ বজনা ভাষা প্রকাশ কবিছিল তার সাক্ষী পুর্বে উদ্ধৃত দিয়া কবিবর গীত কেইটাই। এনেকুত্রা বহনুত্রা প্রভার পরিছিল বিশেষকৈ মহাবাজ কব্জিহা (১৬৯৬—১৭২৪ খৃষ্টাব্দ) বজার আমোলত। ওপাতিমান দকরার বুঝীত লিখা মতে আহোম বজাই সেই সময়ত ঝট্টম নামন বিদ্যা কিত্তমান পাতি দি নৃত্য-গীতর উৎসর্গর কারণে যত কবিছিল। “হিন্দুস্থানর পর্বা এই ঝট্টমসকলে গীত গাব, নাচিল আক বজাব পর্বা মানুষ কেতবিলাক আনে। ইদেধনো এজন লোক দিল্লীটলে গৈ পায়োরাচ প্রভুতি বজাবলে আক গীত গাবলে শিকি আছে।” পিছে বহনুত্রা ভাষার প্রভার ওজাপানী'র নতিত গীত বোবতহে অ'ত-ত'ত পোত্রা যায়, বিদ্যাহর মূল গীত বা অকনামিন গীততো কতো নাই।

ওজাপানী গীত ক্রমে ক্রমে লোপ পাই আহিবলে বখিলে। আজির ত্র্যাকবিত শিক্তি সমাজে অসাম-অরহেলাই ইয়ার ঘাই কারণ। আজির শিক্তি সমাজে অনেক সময়ত ওজাপানী গীত, পু'বনি ভাবরীয়া আদি বুলিবলে আক উপভোগ কবিনলে ইচ্ছা নকবে। কলত ওজাপানী'র গীতত মি বাপ-বাগিনী আছিল, মি নৃত্য-কলা আছিল সেই সকলোবোর লাহে লাহে নুগু হৈ আহিব লাগিছে। আজিব ওজাপালি'র অনেক বিদ্যাহর ওজাতো মূবত পাওবি, ভবিত নুপুর, গাও চাপকন চোলা আক কঁকালত জমা পিছিবলে চান

পায়। কপালত চন্দনর উজুল কোট, হাতত নাও-বাধা, কাণত কেক বা করীয়া পিছার পরিবর্তে আজিব ওজাই কেতিয়াবা কেতিয়াবা মূবত গাঙ্কি-টুপী, গাও কামিল বা কোট চোলা, মূবত বজা-বগা পাউশর, কঁকালত ফিল্মিনীয়া বৃত্তি, ‘আশাবরের’ আদি লগাই নতুন নুগু'র নতুন আরহাওজাব পরিচয় মিললেও যতপৰ পোত্রা দেখা যায়। এনোবোর পরিবর্তন কিন্তু কোনো প্রকাবে উন্নতি'র পরিচায়ক বা সংস্কৃতির সম্ভেত-সূচক হব নোবোর। জাতীয় বৈশিষ্ট্য আক সাংস্কৃতিক ঐতিহ্য জীয়াই রাখিবলে হলে এই নৃত্যকরণ অন্তর্গত-বোবর প্রাচীন অক্ষুণ্ণ রাখিব লাগিব।

উর্কু কমান অপপ্রয়োগ

শ্রীপ্রফুল্লদত্ত গোস্বামী

কমান ব্যবহার আনি জানো। এই কথাকে লুটিমাই উর্কু কমা করি উদ্ধৃতি বুঝাবলৈ ব্যবহার করা হয়। বৃষ্টি আৰু আবেগিকার মুক্তবাগীস আদি অনুসরি উর্কু কমা বা ইন্ডাবটেট কমা (প্রকৃততে ওলোটা কথা) ঘাইকৈ কোনো উক্তি বা বচন উদ্ধৃত কৰি দেখুৱাবলৈ ব্যৱহাৰ হৈ আহিছে। যেনে—চৌধুৰীয়ে সমিধান দিলে, “মই কাবো কথা নুতনো।” অৱশ্যে স্বাৰ্থকতাৰ সগ্ৰন্থনা নাধাকিলে বা বুজিবলৈ টান নহলে এই বাক্যশাৰী এইদৰেও লিখিব পাৰি—চৌধুৰীয়ে সমিধান দিলে, মই কাবো কথা নুতনো। বগালী উপন্যাসত আজিকালি এইদৰে উর্কু কমান ব্যৱহাৰ কৰাৰো দেখিবলৈ পোৱা যায়। অৱশ্যে বচনা বিনাসেই সৰু হয় নিম্নোই তাৰ প্ৰকৃ চাবলৈ উজু আৰু বিবোৰ প্ৰেৰিত লিগো-টাইপৰ ব্যৱস্থা নাই সেইবোৰত উর্কু কমা কৰাই দিলে ছাপাবলৈও উজু হয়।

অসমীয়াতে উর্কু কমা ঘাইকৈ উদ্ধৃতিৰ সংকেত দিবলৈকেই ব্যৱহাৰ হৈ আহিছে। উদ্ধৃতিত সাধাৰণতে দুডালকৈ উর্কু কমা দিয়া হয়। অসমীয়াত এডালীয়া উর্কু কমা বহুদিনৰ পৰা আন এটি ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োগ হৈ আহিছে। **ল’ৰা, ব’হাগ, গ’ল** আদি শব্দৰ উর্কু কমাই বিশেষ উচ্চাৰণৰ ইঙ্গিত দিয়ে। এই উচ্চাৰণ অলপ ও স্বৰৰ নিচিনা।

উর্কু কমানৰ এই দুবিধ প্ৰয়োগ মই জনাত যোৱা শক্তিকাৰ পৰা চলি আহি সকলোৰে বোধগম্য হৈ পৰিছে। আজি অলপ কেইবছৰমানৰ পৰা কিন্তু এই এই দুবিধ প্ৰয়োগৰ উপৰিও আন দুবিধ প্ৰয়োগ লক্ষ্য কৰিছোঁ। ইয়াৰে এবিধ বিশেষকৈ স্নাত্তিমূলক, যেনে—

অ’ল ইণ্ডিয়া বেভিঅ’ ইয়াত প্ৰথম শব্দৰ উর্কু কমাই কি সূচায়?—দীৰ্ঘ স্বৰ, নে পুৰণি ব’হাগ, ল’ৰা, গ’ল আদি শব্দৰ আহিত **ও** স্বৰ? আকৌ তৃতীয় শব্দৰ উর্কু কমাই কি সূচায়? **ও** স্বৰ নে দীৰ্ঘ স্বৰ? লিখক-সকলে নিশ্চয় প্ৰথম শব্দটোত দীৰ্ঘ আৰু তৃতীয় শব্দটোত **ও** স্বৰ উচ্চাৰণ কামনা কৰিছে। কিন্তু উর্কু কমাই ও স্বৰৰ আভাস দিলেও দীৰ্ঘস্বৰ নুবুজায়। প্ৰতিটো থকা লিখকেও এনে স্নাত্তিমূলক ব্যৱহাৰ কৰা দেখা যায়।

দ্বিতীয়তে, **বেভিঅ’** শব্দটোৰ শেহৰ **অ**ৰ ব্যাকৰণ সঙ্গত ভাৱৰ কথা নুতুলিলেও, উর্কু কমাভালে সূচোৱা ধ্বনিয়ে **বেভিয়ে** শব্দৰ মূল ধ্বনি নুবুজায়। বিদেশী বহুতো শব্দ আছে যিবোৰ আমাৰ ভাষাত সোমাই পৰিছে যদিও তাৰ উচ্চাৰণ উপকৰণকেই দিব পাৰি। সকলো ভাষাতে বিদেশী শব্দৰ অৱস্থা বা দুৰূহৰ। অসমীয়াত ইংৰাজী **টেইবল্** (table) শব্দটোৰ টেবিল ৰূপান্তৰ পৰাই এই কথা বুজিব পাৰি। সেই কাৰণে প্ৰত্যেক ভাষাই নিজৰ আহি আৰু পৰম্পৰা অনুযায়ী বিদেশী শব্দবোৰ হজম কৰি লয়। ইয়াৰ ফলত সেই শব্দবোৰৰ মূল উচ্চাৰণ যথাযথ নাথাকিব পাৰে, কিন্তু স্কলৰকৈ কাম চলি যায়। এনেস্থলত বোধকৰোঁ **বেভিঅ’** নিলিখি, আৰু যদি **বেভিয়ে** লিখিবকো মন নাযায়, তেতিয়া **বেভিঅ’** বানানকে ধৰিব পাৰি। ইংৰাজী **ব্ল** স্বৰৰ দ্বি স্বনি তাৰ অনুসৰণ উর্কু কমাৰেও নোৱাৰি, **ওকাৰে**ও নোৱাৰি; এনেস্থলত আমাৰ ভাষাত চলি অহা আহি অনুযায়ী **ওকাৰ** গ্ৰহণ কৰাই সঙ্গত হ’ব লাগে। আজিকালি **ওকাৰে** লিখা **ৰোম** শব্দৰ সলনি

উর্কু কমাৰে লিখা **ব’ম** শব্দ পাবলৈ ধৰিছে। এনে চানেকি আৰু আছে; যেনে **চ’চিয়েলিষ্ট**, যিসকলে উচ্চাৰণ নৈ পাণ্ডিত্য দেখুৱাব বোজে সেইসকলে হয়তো নাজানে যে বৰ্ণমালা একে হলেও ইটালীয়, জাৰ্মান আদি ভাষাৰ উচ্চাৰণ ইংৰাজী ভাষাৰ উচ্চাৰণৰ সৈতে নিমিলে। শব্দটো মূলত ইটালি ভাষাৰ পৰাই আহিছে যদিও তাৰ ইংৰাজী উচ্চাৰণ—**বেইডিওউ**। ইটালীয় উচ্চাৰণত **ব্ল** স্বনি অসমীয়া **ওকাৰ**ৰ সৈতে একে কিন্তু ইংৰাজী **ব্ল** অসমীয়াত আভাসহে দিব পাৰি, যথাযথ অনুসৰণত আৱলোকন স’ষ্ট হয়।

অ’ল শব্দৰ নিচিনা শব্দৰ স্বৰৰ দীৰ্ঘতা বুজাবলৈ **ও**ক্ষেত্ৰ বৰাহাই আৰম্ভৰ ওপৰত নাজা এডাল ব্যৱহাৰ কৰিছিল, কিন্তু ছপাশালত নাজা দিবলৈ সক্ষম, এনে-স্থলত সঙ্গত এই দীৰ্ঘতা বুজিবলৈ আৰম্ভটোৰ পিচত (শব্দটোৰ ভিতৰত) এডাল টুটি ঐক ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি, যেনে—**অ-ল**। মই নিজে কেতিয়াবা এইদৰে ঐকৰ ব্যৱহাৰ কৰিছোঁ। অন্ততঃ একেফাকি কথাতে দুটা স্বনি বুজাবলৈ একে চিনৰ প্ৰয়োগ কৰা নাই।

উদ্ধৃতিৰ কাৰণে উর্কু কমানৰ প্ৰয়োগ বেতিয়া, গুণীয়া বিদেশী শব্দ এটি বচনাত সোমালেই যে তাত উর্কু কমা দিব লাগে তাৰ কোনো অৰ্থ নাই। ঠাইৰ নাম, মানুহৰ নাম আদিত উর্কু কমা আন ভাষাত ব্যৱহাৰ কৰা নোহেৰোঁ, অসমীয়াতেহে আজিকালি সাধাৰণ কমান প্ৰয়োগৰ বাহ্যকক জান চকুৰে চোৱা নহয়। মই যদি উর্কু কমা নিদিয়াৰকৈ লিখোঁ—ভবত্বতিৰ বচনাত চকুৰাগতৰ সৈত্ৰিক্ কমা-যাৰি পাৰি, তেনেহলে তাত স্বাৰ্থকতা ক’ত? এইদৰে মানুহ বা ঠাইৰ নামৰ উপৰি এটি বা দুটি শব্দৰ টুটি উদ্ধৃতিতে উর্কু কমা নিদিলে চলি। কিন্তু কেতিয়া বিশেষ অৰ্থ সূচাবলৈ এনে ক্ষেত্ৰত উর্কু কমান দৰ্কাৰো যেনে—তেওঁ মোৰ আশে “অন্যায়” কৰা নাই, কৰিছে “উলংঘা”।

শেহত, উর্কু কমানৰ আৰু এটি অভিনব প্ৰয়োগে সত্তৰ চিন্তাৰ খোৰাক দিব। কিতাপৰ নামত প্ৰায়ে উর্কু কমা ব্যৱহাৰ হয়, যেনে, “**সাহিত্যৰ ৰূপবেধা**।” কিন্তু নামটো ঘৰ্ম্ম বা সগ্ৰন্থী বিভক্তিত দিবলৈ পালে লিখা হয় (অৰ্থাৎ, আজিকালি হবলৈ ধৰিছে) বিভক্তিব চিনটো উর্কু কমাৰ ব্যৱহাৰত ঠৈ “সাহিত্যৰ ৰূপবেধা”ৰ বা “**সাহিত্যৰ ৰূপবেধা**”ত। এই প্ৰয়োগ মই নিম্ন পাইছোঁ; এনেক্ষেত্ৰত মই নিজে বিভক্তিতেও উর্কু কমান ভিতৰত যত্নবাহি দিওঁ। ইংৰাজীত প্ৰথম উচ্চাৰণত কিতাপৰ নাম ইটালিক (বা হেলনীয়া) আৰম্ভত দিয়া হয়, আৰু ঘৰ্ম্ম নাইবা সগ্ৰন্থী বিভক্তিত **Hamlet’s**, in **Hamlets** আদি লিখা হয়, কিন্তু নাম দীৰ্ঘ হলে দেখিবলৈ আপুৰু হয় কাৰণে ঘৰ্ম্ম বিভক্তিত “এপ’ষ্ট্ৰফি এছ” বা এডালীয়া উর্কু কমা আৰু একে নিদি আনধৰণে লিখা হয়। যেনে—**The merit of crime and punishment**। সাধাৰণ বচনাত কিতাপৰ নাম ইটালিক আৰম্ভত নিদিয়। অসমীয়াতে কিতাপৰ নাম উর্কু কমাৰ ৰক্ষনীৰ ভিতৰত নিদি অকল বিভক্তি বুজাবলৈ এনেকৈ লিখিব পাৰি—**সাহিত্যৰ ৰূপবেধা**ত নাইবা **সাহিত্যৰ ৰূপবেধা**ৰ কিন্তু এনেকৈ লিখিলে উর্কু কমাই সাধাৰণ পাঠকক উচ্চাৰণ আদিৰ আলৰ পৰা আৱলোকন দিব। আনহাতে, উর্কু কমা যুলি নিদিলে কেতিয়াবা স্বাৰ্থকতাৰ স’ষ্ট হয়, যেনে, নীলাধৰ নাটকৰ নায়েকৰ নামো নীলাধৰ, এনেস্থলত কিতাপনামৰ নাম ভাঙৰ আৰম্ভত নাইবা উর্কু কমান ভিতৰত নিদিলে চাৰে। এই সমস্যাৰ মই নিজে উদাহৰি পোৱা নাই। যদি বিভক্তিব **ৰ** বা **ত** টোও উর্কু কমাৰ ভিতৰত যত্নবাহি দিয়া যায়, তেতিয়া হলে এটি সমাধান হয়; যেনে—“সাহিত্যৰ ৰূপবেধা”ত। আনহাতে কিতাপনামৰ নাম ভাঙৰ আৰম্ভত দি বিভক্তিব **ৰ** বা **ত** সৰু আৰম্ভত দিলেও চলি; যেনে—**সাহিত্যৰ ৰূপবেধা**ত। এই ব্যৱহাৰই প্ৰেৰণ কৰণেপিছৰ কান সামান্য কাৰণ পাৰে।

সিদ্ধুদাম চাহাব

ক্রীড়াব্যবস্থাপনা

নামের পিচত 'চাহাব' শব্দটো আছে যদিও সিদ্ধুদাম চাহাব সাত সপ্তম ত্রেব নৈব সিপাবর চাহাব নহয়। তেওঁ আমর অসমবে বরপোটা মহকুমাব অত্রণ্ড উত্তর বজালী বোজাব নামাবাত্তা গার্বব নামুহ আছিল। তেওঁর জন্মব ত্রিবি এতিয়া জনা অলপ জন হৈ পবিছে। ত্রাপসি অনুমান ১২৫ বছর আইপেবে বজালী প্রযাগত থকা কৈমর এক শাখাত তেওঁ উপজিছিল। তেওঁর পিতাকর নাম আছিল মলন। মলন মাতঃস্ববিতা থকা গার্বলীয়া বেতিয়ক আছিল। তেওঁর ককায়েক ম. সেই সময়ত নামাহ নৈব পশ্চিম পাবে থকা মুছলমান বাজাত কোনো ক্ষমতামুক্ত পদত অবিষ্টিত আছিল। সিদ্ধুদাম চাহাব আনন্দনাম ক্রেকিগাল কুকনর সময়সায়িক কলিকতালৈ যোৱাব উল্লেখ আছে। আনন্দনাম বকবাই আই-চি-এছর কাৰণে ইংলণ্ড-মাত্ৰা কবিছিল; সিদ্ধুদাম চাহাবেও আই-এছ-চিৰ কাৰণে আমেৰিকালৈ গৈছিল। এই দুজনৰ কোনমানে আপোত ভাবতৰ বাহিৰে সমুহ পাৰ হৈ বিদেশলৈ গৈছিল, তাৰ আলোচনা হোৱা বাঞ্ছনীয়।

বুৰঞ্জীৰ আলোচক মাজেই জানে যে বঙ্গদেশৰ শাসন ইংৰাজবিলাকৰ হাতলৈ যোৱাব লগে লগে কামৰূপ জিলাৰ পশ্চিম মীমাত থকা মনাম হৈ পৰ্ব্যন্ত বিস্তৃত হৈ থকা তুভাগে (অৰ্থাৎ গুৱালপাৰা জিলা) মুছলমানৰ হাতত পৰা ইংৰাজৰ শাসনাধীন হৈ যায়। বৰ্তমান গুৱালপাৰা নগৰলৈ তেতিয়াৰ গুৱালপাৰা ভূবণ্ডৰ সৰব আছিল; আৰু ই বৃহৎপুত্ৰৰ পাৰতে

হোৱাত ইংৰাজৰ মুনস্কী বিষয়া কিছুমানৰ আনুসংহান আছিল। ইংৰাজ শাসকমকলে এই নগৰতে তেতিয়া ইংৰাজী শিক্ষাৰ কাৰণে এখন হাইস্কুল স্থাপন কৰিছিল; সেই স্কুলখনৰ শিক্ষকসকল ইংৰাজ আছিল। গুৱালপাৰা বৰ্তমান হাইস্কুল পিচত স্থাপিত হোৱা।

সিদ্ধুদামৰ জেঠাক মনুৰ মুছলমানৰ আমোলত কিছু প্রতিপত্তি থকা হেতুকে আৰু ইংৰাজী ভাষা শিক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয়তা তেওঁ উপলব্ধি কৰাৰ কাৰণে ভতিজাক সিদ্ধুদামক ইংৰাজৰ স্থাপিত গুৱালপাৰাব হাইস্কুলত ভৰ্ত্তি কৰি দিলে। স্কুলখন 'সেণ্টজেভিয়ার্স' বিধৰ আছিল; স্কুলত থকা অৱস্থাত ছাত্ৰই মাজে-সময়েও ধবলৈ যোৱাব কোনো প্ৰয়োজন অনুভৱ নকৰিছিল। কেবা বছৰৰ মূবত এবাৰ স্কুল বন্ধ হোৱাৰ সময়ত সিদ্ধুদাম ধবলৈ আহিবলৈ ওলাল। তেওঁৰ লগতে ওলাল সিদ্ধুদামৰ দুজন ইংৰাজ শিক্ষক। আমৰ গাৰ্বলীয়া অকল্যোবৰ সম্পৰ্কে এটা স্পষ্ট ধাৰণা কৰি লোৱা, বিশেষকৈ অসমীয়া হিন্দোভাসকলৰ পিছল-উৰণ, চান্দ-মুৰণ প্ৰকৃতিৰ অভিজ্ঞতা অৰ্জন কৰাটোৱেই আছিল শিক্ষক দুজনৰ মন্তব্য। চাহাব শিক্ষক দুজনক লগত লৈ সিদ্ধুদাম এদিন অকল্যাত বামাণ্ডা গাৰ্বৰ নিজ ধবত আহি উপস্থিত। সাগৰৰ সিপাৰৰ কোট-পেপ-ট্ৰেট পিছাত বগা ছালৰ নামুহ গাৰ্বত তেতিয়া দেখিবলৈ এক নতুন আৰু অচৰ্চনীয় বস্তু; কাৰজই তেওঁলোকক কাবলৈ গাৰ্বৰ লমাব পৰা মুচালৈ সৰবোৱে আহি সিদ্ধুদামৰ চোতাল ভৰ-পূৰ কৰিলে। সিদ্ধুদামে কোট-পেপ-ট্ৰেট পিছাত শিক্ষক দুজনৰ ধবে দেখাত চাহাবেই হৈ পৰিছিল; তেওঁলোকৰ লগত কথাও কৈছিল ইংৰাজীতে, মাজ চেহেৰাত হে সামান্য পাৰ্থক্য ধৰিব পৰা গৈছিল।

কেবা বছৰৰ মূবত পূতেক ধবলৈ আহিছে, কিবা ধবলৈ দিগাটো মাকৰ স্বাভাৱিক অভিকটি। এনে অৱস্থাত মাকে লাওৱা (অৰ্থাৎ ভাঙা) পিঠাওঁদি গাৰ্বীক-ওড়ৰ লগত ধবৰ পিচ পিনে পান-তালোৰৰ বাৰীত বহি ধবলৈ দিলে। মাজ-পানত সিদ্ধুদাম চাহাব, শিক্ষক দুজনৰ লগত কথা কোৱাত সিদ্ধুদাম চাহাব; মূঠ কথা সিদ্ধুদাম হিন্দু ওঁচি বুষ্টিয়ান হৈছে। তেওঁক ধবৰ ভিতৰত বহি ধবলৈ দিয়া হয় প্ৰগাই তেওঁৰ মাক-নাপেকক এৰনীয়া কৰি থক। — এই ভাব লৈয়েই সিদ্ধুদামৰ প্ৰতি মাক-নাপেকক উজ্জ বাৱহান। এই বাৱহানত সিদ্ধুদাম মুৰ্শিত হৈ একো নাথালে। তেওঁ কলে যে, যদিও তেওঁ চাহাবৰ ধবে মাজ-পাৰ পিছিছে আৰু ইংৰাজীতে শিক্ষক দুজনৰ লগত কথা কৈছে, হিন্দু ধৰ্মৰ নীতি-নিয়ম বাহিৰ হৈ তেওঁ যোৱা নাই। এনে অৱস্থাতো বহি তেওঁলোকৰ ওপৰত প্ৰগাইব কঠোৰ দৃষ্টিবান্ধ কৰি, সি সম্পূৰ্ণ অবিচাৰমুক্ত হব। তেনে বিচাৰন তেওঁ বিনোদী। সোৱে হব লগা হলে তেওঁ ধবৰ লগত সকলো সম্পৰ্ক ছেদ কৰাটোহে উচিত।

সিদ্ধুদাম গুৱালপাৰালৈ উভতিল। গাৰ্বৰ সমাজৰ অন্যান্য অমূলক বিচাৰ আৰু পিতাক-মাকৰ তেওঁৰ প্ৰতি থকা বাৱহাৰৰ কথা ভাবি সিদ্ধুদামে ধবৰ লগত সকলো সম্পৰ্ক ছেদ কৰিলে। ধবৰ পৰা পঠোৱা ধবৰক হাতকো তেওঁ ওভোতাই দিলে। সিদ্ধুদাম তেতিয়া আধিকালিন মতে নবৰ মান শ্ৰেণীত। পণ্যত তেওঁ ভাল আছিল। ইংৰাজ ওলাল। দেখাত সুখী। ভাল উচৰ বন্ধৰ লগা বুলি ইংৰাজ চাহাববিলাকে তেওঁক ভাল চকুৰে চাইছিল। ধবৰ লগত সম্পৰ্কনা যোৱাত চাহাবসকলেই তেওঁৰ অভিজাত স্বৰূপ হৈ পৰিল। গতিকে সিদ্ধুদামে তেওঁৰ মজল বা উমুটিত সম্পৰ্কে যি কৰিলে ভাল হয় তাকে কৰিবলৈ চাহাব-সকলক অনুৰোধ কৰিলে।

তেতিয়া গুৱালপাৰাত থকা চাহাবসকলৰ মাজত আমেৰিকান বেণ্ডিত মিছনৰ পাঠী চাহাবে আছিল। তেওঁলোকৰ সহায়ত সিদ্ধুদাম আমেৰিকালৈ যায়। তাত কেবছৰমান থাকি আই-এছ-চি পাছ কৰাৰ পিচত ইংৰাজ হোৱালী এজনকী বিয়া কৰাই লৈ সিদ্ধুদাম বেভানেও সিদ্ধুদাম হৈ অসমলৈ ঘূৰি আহে।

ইয়াপুৰ সন্ধিৰ পিচত অসমো ইংৰাজবিলাকৰ হাতলৈ যায়। তেওঁলোকে তেতিয়া অসমতো শাসন বিস্তাৰ কৰে। প্ৰথমতে দেশখনক কেইখনমান জিলাত বিভক্ত কৰি শাসন-কাৰ্য্য চলাইছিল। কামৰূপ এই জিলাবোৰৰ এখন আছিল আৰু গুৱাহাটী এই জিলাৰ

সৰব আছিল। কামৰূপক দুটা মহকুমাত বিভক্ত কৰি বৰপোটা মহকুমাৰ সৃষ্টি কৰাৰ সময়ত সিদ্ধুদাম চাহাবকে পোন প্ৰথমে বৰপোটাৰ মহকুমাবিপত্তিৰ পণত নিযুক্তি দিয়া হৈছিল। সিদ্ধুদাম চাহাবে বৰপোটা 'হাকিম' হৈ থাকি ভাল পোৱা আছিল। কাৰণ, তেওঁ নিজ ঠাইৰ, নিজৰ ভাই-ভগৰীয়া নামুহৰ বিবন্ধে বিচাৰ কৰি দণ্ড বিহিবলৈ বৰ চান পাইছিল। তেওঁৰ আপত্তিকমে কেবাহমানৰ পিচতে চৰকাৰে তেওঁক বৰপোটাৰ পনা নি গুৱাহাটীত সদাশাপিত হাইস্কুলৰ চেডুমণীৰ পণত থয়। গুৱাহাটীৰ দেশন্ত কুকন, বৰপোটাৰ উমাকান্ত মণ্ডাৰ, মনোজোৰৰ নামাৰাহাৰ বজালীকান্ত তেওঁ নী প্ৰকৃতি সিদ্ধুদাম চাহাবৰ সেই সময়ৰ ছাত্ৰ আছিল।

গুৱাহাটী বেনাৰ্টচনৰ পৰা উত্তৰলৈ অহা বাস্তাই মীশৰী পুৰুবীৰ দৰ্শক পানেদি পশ্চিমলৈ অহা বাস্তাব লগত যি ঠাইত কটা-কটি কৰিছে, তাৰ উত্তৰ-পূবৰ বৰ্তমান উশীল শ্ৰীপ্ৰমোদ সাহিত্যিক ধব থকা ঠাইতে গুৱাহাটীত থকা কালত সিদ্ধুদাম চাহাবৰ ধব আছিল। তেতিয়া বজালীৰ ফালৰ মিসকল লোকে তেওঁক মাকাক কৰিছিল গৈছিল তেওঁবিলাকৰ লগত তেওঁ ভাল বাৱহাৰ কৰিছিল। এনেকি তেওঁৰ ভতিজাক নামালক পত্ৰপতি আৰু মজত আৰু সৰ্বেবাৰীৰ মিহিহাস তেওঁৰীৰ লগত কোনো বেচালী মোকৰ্ছমাত অৰ্জিত হোৱাত সিদ্ধুদাম চাহাবে নিজে বৰপোটালৈ আহি সিবিলাকক সহায় কৰিছিল।

গুৱাহাটীত থকা কালত সিদ্ধুদাম চাহাব হোৱালী এজনী আছিল। সময়ত হোৱালীজনীক সেই সময়ৰ মাটি বিভাগৰ কোনো চাহাবত বিয়া দিছিল।

১৮৯৭ চনৰ ভূমিকম্প অসমক ওলট-পালত কৰে। সেই ভূমিকম্পৰ পিচত সিদ্ধুদাম চাহাবৰ কোনো ধব-বাতৰি পাৰলৈ নোহোৱা হল। অনুমান কৰা হয় ভূমিকম্পৰ লগে লগে, নাইবা তাৰ পিচতে সিদ্ধুদামে হয় অসম এনি আন ঠাইলৈ গল, নাইবা তেওঁৰ মৃত্যু হল।

বজালীৰ তথা অসমৰ এনেদেৰে তথা এটি এনেদেৰেই অসমৰূপ প্ৰধানৰ পৰা বহি পৰিল।

তাই জাতি নুনঞ্জী

ক্রীষাৰেণ চৈতন্য সুকন

আহোম

উত্তৰ বৰ্হাৰ শাম দেশৰ প্ৰাচীন নাম আছিল মুংগান। মুং—দেশ; গান—সূৰ্য্য। অৰ্থাৎ সূৰ্য্যোদয়ৰ দেশ। সেই পুৰণি মুংগান দেশত বুংবে, মুংগাম, মুংকা, মুংগাং, নাওমু; আৰু মুংগেট নামেৰে কেৰাখোত বিখ্যাত নগৰ আছিল। অতীজত মুংগান দেশত খুননু; আৰু খুনলাই নামেৰে দুজন টাই ৰাজবংশৰ ককাই-ভায়ে অতি বিলা-প্ৰীতিৰে ৰাজ্য শাসন কৰিছিল। তেওঁবিলাকৰ পন্থহতী কালত ৪০ জন মান বৰাইই ৰাজত্ব কৰাৰ পিচত সেই কৈমদেই ফুতাংগা; নামৰ এজন কোৰ'বে সেই দেশৰ ৰাজপাটত উঠে। তেওঁৰ তিনি জন পুত্ৰ আছিল। ৰাপেক স্বৰ্গী ফোতাৰ, প্ৰথম পুত্ৰ হুতফাই সিংহাসন আবেদন কৰে। কিন্তু, তেওঁ অশুৰুৰ হৈ নৃত্য হোৱাত, ভায়েক চুৰানাক আৰু চুকাফাকে মুটীকৈ ৰাজ-সিংহাসনত অধিষ্ঠিত হয়। চুৰানাক আছিল চুকাফাৰ ককায়েক। দুই ককাই-ভায়ে কিছুদিন বিলা-প্ৰীতিৰে ৰাজত্ব কৰি থাকোঁতে, এদিন চুৰানাকই নিজ ৰাজ্য বনাৰৰ কাৰণে ভায়েক চুকাফাক লগত ৯ হেজান পলাতক আৰু তিনি শ অগ্নিবোহী সৈন্য দি চীন দেশ আক্ৰমণ কৰিবলৈ পঠাই দিয়ে। চুকাফা বৰ বুছিয়ান আৰু যুদ্ধ-বিদ্যাতে পাৰ্গট আছিল। তেওঁ সেই অলপীয়া সৈন্যৰে বৃহৎ চীন ৰাজ্য এবাৰ আক্ৰমণ কৰিবলৈ ধৰিছিল।

পৰাজনী চীনা-মণ্ডল লগত মহা বিৰুদ্ধেৰে ৬৭ দিন বন কৰি অৱশেষত চুকাফাই পলাত মানি নিজ দেশলৈ উলটি আহিব লগা হ'ল। ৰাজমনিলা নিছৰাজ্য পালত, পূজা-মন্ত্ৰীসকলৰ কু-মন্ত্ৰণাত ভৈল

পৈ ককায়েক চুৰানাকই ভায়েক চুকাফাক ৰাতি নগৰ সোমাবলৈ নিদি নগৰৰ দুৱাৰ বন্ধ কৰি দিলে। ককায়েকৰ তেনে ব্যৱহাৰত ভায়েক চুকাফাই মনাত বৰ আঘাত পাই লগত খুনি অহা সৈন্য-সামন্ত আৰু দেশৰ তেওঁৰ পক্ষে থকা কোৰালোনা মাজ-বিঘৰনে সৈতে ১২২৮ খৃঃত নিজ দেশ এৰি অসম অতিমুখে যাত্ৰা কৰিলে। মানা দুখ-মুৰ্গতি আৰু পৰ্ব্বত-নদী অতিক্ৰম কৰি অৱশেষত অসম দেশ পায়হি। সেই সময়ত অসম দেশৰ নাম আছিল কামৰূপ। চুকাফাই কামৰূপ পৰ্য্যাপণ কৰা সময়ত এই দেশত বাৰীয়ে বাৰীয়ে সবিরহ কুলি সোণ সোণ হৈ জৰুৰকাই আছিল। সেইদেৰে চুকাফাই নিজ টাই ভায়েকে এই দেশৰ নাম "নুননুচুংখান্" দিছিল। মুং—দেশ, নুনু—পৰ্ব্বতপূৰ্ব, চুং—নদী, খাম—সোণ। অৰ্থাৎ সোণেৰে পৰিপূৰ্ণ দেশ বুলিছিল।

চুকাফাই মহা বিৰুদ্ধেৰে ইখন ৰাজ্যৰ পিচত সিখন ৰাজ্য জৰ কৰি প্ৰথমতে চনাইদেউত ৰাজ্য স্থাপন কৰে। চনাইদেউৰ পুৰণি নাম আছিল লাংকুৰি পৰ্ব্বত। অৰ্থাৎ শিৱ-পৰ্ব্বত। আহোমসকলে পূজা কৰি ধেৱতাক সেই পৰ্ব্বতত সঙ্কিত-স্থাপিত কৰাৰ কাৰণে চনাইদয় নাম দিলে। চনাইদয়ৰ পবিত্ৰত বৰ্তমান চনাইদেউ হৈছে। টাই ভাষাৰে চ—স্থাপন-কৰা, ৰাই—আঙুৰা, দয়—পৰ্ব্বত। টাই জাতিৰ লোকসকল গোৱা-পিলা, আচৰ-ব্যৱহাৰ আদি সকলো বিষয়তে এক হোৱা দেখি নাম ৰাখে আহোম। অওফোন—একত্ৰিত হোৱা জাতি। সেই আহোম জাতিৰে শাসন কৰা দেশখনৰ নাম হ'ল অহম বা অসম।

টাই-আইটন

চুকাফা ৰজাই নিজ দেশ এৰি অহাৰ পিচত ককায়েক চুৰানাকই ভায়েক চুকাফাৰ ধৰন লবলৈ ১২৩২ খৃঃত টাই আইটনসকলক অগা-পিচাকৈ দুৱল মানুহ অসম অতিমুখে পঠিয়াইছিল। আগৰ দলচৌন লোকসংখ্যা বেচি আৰু পিচৰ দলচৌন লোকসংখ্যা তাকৰ আছিল। এই দুয়োটা দলৰ লোকসংখ্যা টাই ভাষাৰ বুৰঞ্জীত "কাওপা হৈবু" অৰ্থাৎ ৯ হেচো মানুহৰ পৰিমাণ যিমান, যিমান মানুহ আছিল বুলি বৰ্ণনা কৰা আছে। টাই-আইটনসকলৰ প্ৰায় বিলাক প্ৰধান নেতাই আগৰ দলচৌত আহিছিল। আগৰ দলচৌন মানুহবিলাক অহি পাটিকাই পৰ্ব্বত পাৰ হৈ উত্তৰ-পূব মুখে গৈ গাৰ্কেতে জোঁটান দেশ পালেগৈ। পিচে, চুকাফা কোঁতৰৰ কোনো মহান উলিবাৰ নোৱাৰি তাতে বসতি কৰি থাকিল। অন্ধাও জোঁটান দেশৰ কোনো কোনো এইটাই তেওঁলোকৰ নাতি-পুতি আছে বুলি জনা যায়।

পিচৰ দলচৌতে আগতে অহা দলচৌন লগ বৰিব নোৱাৰি অকাই-পকাই আহি থাকোঁতে এদিন হঠাৎ অসম দেশ পায়হি। কিন্তু তেওঁবিলাকৰ লগত বিশেষ কোনো নেতা বা সুৰীয়াৰ নথকাত স্বৰ্গদেউ চুকাফাৰ লগত সাক্ষাৎ কৰিবলৈ অৰ্থিবা নাপালে। দেৱলৈ উলটি যাবলৈ চান পাই বৰ্তমান গোলাঘাট মহকুমাৰ অন্তৰ্গত বৰপথাৰ, নগুবা, হীছচাৰা আদি অঞ্চলত গাওঁ পাতি থাকিবলৈ ললে। টাই ভাষাৰে আই—প্ৰথম পুত্ৰ, চন—বসিক।

টাইফাকে

ৰজা চুৰানাকই টাই-আইটন সকলৰ পৰাও ভায়েক চুকাফাক কোনো গম্ভীৰ নাপাই পুনৰ ১২৩৩ খৃঃত টাইফাকৈসকলক ভায়েকৰ অনুসন্ধান লবৰ কাৰণে পঠাই দিয়ে। ৰজাৰ আদেশ মতে তেওঁলোকে দুৰ্গ পৰ্ব্বত-নদী অতিক্ৰম কৰি ভালেমান দিনৰ বৃত্ত অসম দেশ পায়হি। সেই সকলেও বিশেষ কাৰণবশত স্বৰ্গদেউ চুকাফাক দেখা নকৰি অসমৰ উত্তৰ-পূব সীমান্তত থকা শদিয়াৰ ওচৰৰ "নং'তাওফাকৈ" নামৰ ঠাইত টাই থামটিসকলৰ আশ্ৰয় গাওঁ পাতি থাকিবলৈ ললে।

সেই ঠাইৰ নাম অনুগৰি তেওঁবিলাকক টাইফাকৈ বা ফাকিফাল বোলা হ'ল। টাই ভাষাৰে নং—জান, তাও—কাছ, ফা—পিল, কে—ফটা। অৰ্থাৎ কাছজান ফটা শিল।

টাইখামমাং বা মান্নাম-মাম্ময়

ৰানে বাবে মানুহ পঠোৱা গৰেও ভায়েকৰ কোনো গম্ভীৰ নাপাই মহা চুৰাফা বিচলিত হ'ল। মন্ত্ৰী-সকলৰ সৈতে আলোচনা কৰি কেইজনমান বিশূপী দলপতি লগত দি ভায়েক চুকাফাৰ বাতৰি আনিবলৈ এই বাৰ আন এজন মানুহ পঠোৱাৰোকে স্থিৰ কৰিলে। এই উদ্দেশ্যে ১২৩৪ খৃঃত কিছুমান সৈন্য-সামন্ত দি হাইলিবি নামৰ এজন বিচক্ষণ লোকক প্ৰধান দলপতি পাতি টাইখামমাং আৰু বে'খাম্ময় নামৰ দুজন তিনি-হিদ্দেক খুলৰালিহেদেক তেওঁৰ সহকৰ্মী দলপতি লোকৰ লগত দি টাই-খাম্মায়সকলক অসম অতিমুখে পঠাই দিলে।

প্ৰথম দুয়োটা দলে একেটা বাটেদি আহিয়েই চুকাফা ৰজাৰ বাতৰি গোপোৱাত সেই বাটেদি নাহি আন বাটেদি যাত্ৰা কৰিবলৈ ধৰিলে। দুৰ্গ পৰ্ব্বতযাত্ৰা অতিক্ৰম কৰি পিচন অতিমুখে অসমক পূব অধাৰ পিচত টুটাং, লাং, লুকুং, পানেকা আদি অনেক নগৰ লগত বন কৰিব লগা হৈছিল। তেওঁলোকক সহজে বণত যুটোৱা টাই-খাম্মাং বা নানুংখাম্মায়সকলে আঙুৱাই আহিবলৈ ধৰিলে।

এইদেই কেইবাখনো নগৰ চাং বা গাওঁ অতিক্ৰম কৰি আৰোঁতে হৰা নামৰ এখন বিৰাই নগৰ চাং পাইছিল। সেই গাওঁৰ স্বাধীনতাগ্ৰিৰ নগাসকলে পূৰ্বেক পাই অহা নগাসকলৰ দৰে বিনা বৰে ৰাট এৰি নিদিবাত টাই-খাম্মাং বা নানুংখাম্মায়সকলে অলপীয়া সৈন্যৰেই বিৰাট নগৰ লগত বন কৰিব লগাত পৰিল। তেওঁলোকে সেই গাওঁৰ বনপটু নগাসকলৰ লগত বিনা-জীও সোঁ আৰ্থিকৈ মহা বিৰুদ্ধেৰে ৩৪ ৰাৰ বন ধৰি ওচৰশেত সেই নগৰ হাতত পৰাত মানি লগা হৈছিল। উপাই নাপাই কিছুদিন শিঙুতাই গৈ আগুৱে পৰাত কৰি অহা নগৰ চাং এখনত জ্বিনি লোকৰ

চলনে থাকিবলৈ ললে। সেই চাঙতে এদিন দুদিন কলমে ভালেদিন অভিযাহিত হোৱাত তেওঁলোকৰ প্ৰধান নেতা হাইলিবিৰ মন আনকালে গতি কৰিব বনিলে। কিন্তু, আন দুজন সহকাৰী দলপতি টুকাফাৰ আৰু বে'থাইনৈ প্ৰমুখ্যে সকলোৱিয়ে প্ৰধান দলপতিক "হয় পুনৰ হজা নগাৰ লগত যুদ্ধ আয়োজন, মহয় দেশলৈ উলটি যোৱা হওক" বুলি ককাৰাকো আদেশ কৰিলে। কিন্তু, হাইলিবিয়ে সেই কৰালে সন্মতি যুদ্ধৰ পক্ষে নকৰি তেওঁ সেই চাঙতে আনো-প্ৰনোদেৰে দিন কটাবলৈ বনিলে। তেওঁৰ এনে আচৰণত অসমলৈ হৈ তেওঁৰ বাকী লগৰীয়াসকলে গোপনে আলোচনা কৰি টুকাফাৰক আৰু বে'থাইনৈক নিজ মাতৃভূমি শ্যাম দেশলৈ পঠাই দিলে।

শ্যাম দেশৰ বজা চুগাংফাই টুকাফাৰক আৰু বে'থাইনৈৰ মুখে পূৰ্ণৰূপে দলপতি হাইলিবিয়ে মাজা-আদেশ অৱলোক কৰাৰ বাতৰি পাই অতি দুঃখিত হ'ল আৰু ততালিকে কিছুমান সৈন্য গোটেই বুংঘা আৰু বুংঘা নামৰ দুজন জাক ডেকাক সেনাপতি পাতি মুংঘা দেশৰ বজাৰ ভিৰিহিয়েত সম্বন্ধীয়া পুৰুষকেউ নামৰ এজন লোকক প্ৰধান দলপতি পাতি আকৌ টুকাফাৰক আৰু বে'থাইনৈৰ সৈতে হজা নগাৰ লগত ৰণ কৰি জয়েক চুকাফাৰক বিচাৰিবৰ কাৰণে টাইথাংঘা সকলক ধৰি বান পঠাই দিলে।

১২৩৬ খৃঃ পুৰুষকেউ শ্যাম দেশৰ মুংঘা নামৰ ঠাইৰ পৰা অহাৰ কাৰণে তেওঁৰ সম্পূৰ্ণ নাম পুৰুষকেউ মুংঘা নামে বৰঙীত অভিজিত হৈছে। পুৰুষকেউ মুংঘাতে সৈন্যতো আহি পূৰ্ণৰূপে প্ৰধান দলপতি হাইলিবিৰ হজা নগাৰ চাঙত উপস্থিত হ'লহি আৰু বজাৰ নিৰ্দেশ কৰে সেইদিনাৰ পৰাই হাইলিবিৰ প্ৰধান দলপতিৰ পদ পদচ্যুত কৰা হ'ল। (১)

টুকাফাৰক আৰু বে'থাইনৈৰ অভিযোগতেই হাইলিবিৰ পদচ্যুত হোৱাত চোৱাত বৰ্হমান অসমত থকা পাংগাক আৰু তুংখা ফৈদলৈ চোৱাত ফৈদৰ জোৱানী আনিবলৈ হ'লে অতীতৰ দণ্ড স্বৰূপে ৰূপ এটকা দণ্ড দিবলগীয়া

(২) বৰ্হমান অসম নিবাসী টাই মানুহ-মানুহ সকলৰ টুকাফাৰে ফৈদক পাংগাক (পাংগাক), বে'থাইনৈৰ ফৈদক তুংখা আৰু হাইলিবিৰ ফৈদক চোৱাত (গোহাঁই) বুলি জনাজাত। —পিংক

নিয়ম এতিয়াও অসমৰ টাই-থাংঘা; সনাতন প্ৰচলিত আছে।

পুৰুষকেউ মুংঘাতে আহি তেওঁৰ লগত অহা আৰু হাইলিবিৰ লগত থকা সৈন্যসকল দুটা ভাগত বিভক্ত কৰি এটা দলৰ সেনাপতি বুংঘাৰক আৰু আনটো দলৰ সেনাপতি বুংঘাৰক পাতি চোপ চাই একে দিনাই হজা নগাৰক দুফালৰ পৰা স্ফূৰণ কৰিলে। একেদৰে ৪১৫ দিন প্ৰাৰম্ভিক বুলি অৰশেমান হজা নগাৰক পৰাও কৰি নগাৰ চাং স্বীকাৰ কৰিলে। বৰ্ষাকলেও সামৰিকভাৱে বনাত স্বীকাৰ কৰিবলৈ বাধ্য হ'ল। টাইথাংঘা-সকলে ৰণ কৰি স্তম্ভ হৈ সেই নিশাৰ বাবে সেই চাঙতে জিৰনি লৈ থাকিবলৈ ললে। কিন্তু, স্বাধীনতা প্ৰিয় নগাৰকলে ইমান সহজে পৰাধীনতা স্বীকাৰ কৰা নাছিল। টাই-থাংঘা-সকলৰ অৱস্থান কথা বুলি হান্দিত পলাই থকা হজা নগাই অতকিতে টাই-থাংঘা-সকলৰ শিবিৰ আক্ৰমণ কৰিলে। টাইথাংঘা-সকল যুদ্ধৰ বাবে গাঢ় নৰখাত তেওঁলোকে বুংঘা আৰু বুংঘা নামৰ দুজন বিৰাঘাত সেনাপতিক আৰু বহুত সৈন্য হেৰুৱায়; আৰু কিছুমান বুংঘা হয়। টাই ভাষণ বুংঘীত উল্লেখ আছে, সেই সেনাপতি দুজনে মৃত্যুৰ সময়ত কৈ গৈছিল "তোমালোকে আমাৰ মৃত্যুত অৰ্থৰ্থা নহবা। সকলোৱে একেই হৈ কাম কৰি যোৱা, তোমালোকৰ জয় হ'ব। কেতিয়াবা বিপদৰ সন্মুখীন হ'লে আমাক সংৰণ কৰিবা। আমি তোমালোকক সহায় কৰিম।" সেনাপতি দুজনে মৃত্যুৰ সময়ত কৈ যোৱা এই কথাৰ টাই থাংঘা-সকলে আজিও বিশ্বাস কৰে। গাঁৱত কোনো সেনা-অজাৰ বা মহামাৰী বা তেনে কোনো বিপদ হলে বিপদৰ পৰা ৰক্ষা পাবৰ কাৰণে তেওঁলোকে প্ৰতি বছৰে গছৰ ওপৰিত সোতা-পুজা কৰি আহিছিল। অৱশ্যে, কিছুদিনৰ পৰা এই সোতা-পুজা কৰি আহিছে।

টাই থাংঘা-সকলে হজা নগাৰ পৰাও কৰি আকৌ অসম অভিনুৰে বাজা কৰে। বাটত আহোঁতে পুনৰ বিপদৰ সন্মুখীন হবগথা হয় বুলি আশঙ্কা কৰি

বজা ৰজা সৈন্যেৰে এটা শকত দল গঠন কৰি আগে আগে আহিবলৈ বনিলে। বাকী বুংঘীয়া আৰু বুংঘা সৈন্যসকল পিচে পিচে আহিছিল। সেইমতে আহি থাকোঁতে দুই দলৰ মাজত বহুত বাট এৰা-এনি হ'ল। বেতিয়া প্ৰথম দলটো আহি বৰ্হমান উল্লি অসমত থকা টিপান পৰ্বত পান হ'লহি, তেতিয়া পিচন দলটোৰ অৰশেমান কৰি ব'ল। অৰশেমান ২১৩ দিনৰ মনত দুয়োটা দল লগ লাগেহি। যি ঠাইত দুয়ো দলৰ লোক আহি লগ ৰাখিছিল সেই ঠাইক তেওঁলোকে টাই ভাষাতে "মাকুম" বুলি কৈছিল। টাই ভাষাতে মা—অহা, কুম—একেলগ হোৱা। অৰ্থাৎ দুয়োটা দল আহি লগলগা ঠাই। আজিও উক্ত ঠাইক মাকুম বুলিয়েই কোৱা হয়।

আমি যি সময়ৰ কথা উল্লেখ কৰি আহিছোঁ, সেই সময়ত স্বৰ্গদেউ চুকাফাই চনাইদেউত অৰাধীভাৱে নগৰ পাতি আছিল। স্বৰ্গদেউ চুকাফাই নিজ দেশ অৰ্থাৎ শ্যাম দেশ এৰি অহাৰ ৯ বছৰৰ মনত অৰ্থাৎ ১২৩৬ খৃঃ সেই চনাইদেউ নগৰতেই পুৰুষকেউ মুংঘা প্ৰমুখ্যে টাই থাংঘা-সকলে স্বৰ্গদেউ চুকাফাক প্ৰথম সাক্ষাৎ কৰে। তেওঁলোকৰ মুখে স্বৰ্গদেউ গমিৱসী জন্মভূমি সকলো কথা তনিবলৈ পাই স্বৰ্গদেউ চুকাফা ৰন আশ্বিন্ত হ'ল। তেওঁলোকে স্বৰ্গদেউ চুকাফাৰ বাজবাৰী চনাইদেউত কিছুদিন জিৰনি লৈ নিজ দেশলৈ উলটি যাবলৈ বুলি স্বৰ্গদেউৰ অনুমতি বুজিলে। স্বৰ্গদেউৰেও তাকে আদেশ দিলে। ইতিমধ্যে পাড-মন্ত্ৰী-সকলে আনত কৰি অসম আৰু শ্যাম দেশৰ মাজত ৰাজস্বায়ত পথ মুকলি হৈ থাকিবৰ কাৰণে দুয়ো দেশৰ মাজ স্বৰাও গাঁও-তুঁই পাতি ৰাখিবলৈ আদেশ দিলে। তেওঁলোকেও ততে সন্মত হৈ স্বৰ্গদেউৰ পৰা বিদায় ললে।

স্বৰ্গদেউ চুকাফাৰ সিহামতে টাই থাংঘা-সকলে স্বৰ্গদেউৰ পৰা বিদায় লৈ অহা বাটলৈ নিজ দেশৰ কালে ৰোজ ললে। সেইমতে গৈ পাটিকাৰ পৰ্বত পাৰ হৈ এজোৰৰ ঠাইত স্বৰ্গসমভিত্ৰকৈ এটা চাপিকাৰ পৰ্বতৰ দীতিত প্ৰথমে গাঁও পাতি বাস কৰিবলৈ লয়। সেই গাঁওৰ পৰাই সেনা টুকাফাৰ আৰু বে'থাইনৈৰে

শ্যাম দেশলৈ গৈ ৰজা চুগাংফাক অসম দেশৰ চুকাফা স্বৰ্গদেউৰ বাতৰি আৰু তেওঁ কোৱা সকলো কথা জনালেগৈ। চুগাংফা ৰজাই ভায়েক স্বৰ্গদেউ চুকাফাৰ সজ পৰামৰ্শত সন্মতি প্ৰকাশ কৰিলে।

দুয়োজন বজাৰ আদেশ পাই দেশৰ বাৰ যি লগা-জোৱালী আছিল তাক আমি ১২৩৯ খৃঃ পৰা সেই গাঁৱত স্বাধীভাৱে বসতি কৰিবলৈ বৰিলে। সেই গাঁৱত বাস কৰা সময়ত টাই থাংঘা-সকলৰ নেতা পুৰুষকেউ মুংঘাৰ ভ্ৰাতৃৰ পিতৃত তেওঁৰ ডাঙৰজন পুত্ৰ টাই-নাগাম আৰু সৰুজন পুত্ৰ টাই-নাগুমসকলৰ ততো হয়। সেই গাঁৱত এৰুকম্বলৰ বসতি কৰি থকাত জয়ে তেওঁলোকৰ ৰণে পুৰি যোৱাৰ কাৰণে আৰু নাটী-বাৰীয়ে নোজোৱাত আৰু এজন গাওঁ পাতিব লগা হয়। পুৰণি গাওঁখনৰ কিছু দূৰত ওচৰা-ওচৰিকৈ দুখন বিল আছিল। সেই বিল দুখনৰ কাষতে গাওঁ পাতি কিছুমানে থাকিবলৈ ললে। সেই কাৰণে তাৰ নামবিলাকে সেই বিলখনক "নংখেউ" বুলিছিল। টাই ভাষাতে নং—বিল, খেউ—কলা। অৰ্থাৎ কলীয়া বিল। আনখনত সলয় বগলি চনাই চৰি থাকে। সেই কাৰণে সেই বিলখনক "নংঘাং" বুলি টাই থাংঘা-সকলে নাম দিছিল। টাই ভাষাতে, নং—বিল, নুংঘাং—বগলি চৰাই। গতিকে, "নংঘাং" মানে পুৰণি বিল। সেই বিল দুখনৰ নামৰ পৰাই সেই গোটেই অঞ্চলটো আজিলৈকে "নংখেউ নংঘাং" বুলি জনাজাত হৈছে।

আমি ওপৰত কৈ অহা মতে আগিয়ে পতা গাওঁখনৰ পৰা কিছুমান মানুহ আহি সেই বিল দুখনৰ কাষত আকৌ এখন নতুন গাওঁ পাতি থাকিবলৈ উঠিল। পিচলৈ টাই থাংঘা-সকলে প্ৰথমে পৰ্বতৰ দীতিত পতা গাওঁখনক "মানুৱা" আৰু বিলৰ দীতিত পতা নতুন গাওঁখনক "মানুহ" বুলি নিজে নিজে নাম দি লৈছিল। টাই ভাষাতে, মান—গাওঁ, নহ (নহ)—পৰ্বত। অৰ্থাৎ পৰ্বতীয়া গাওঁ। আনখনক মান—গাওঁ, নাম—পানী। অৰ্থাৎ পানী-গাওঁ। এই গাওঁ দুখনত বসতি কৰাৰ পৰাই টাই থাংঘা-সকলে "মানুহ-নাগুম" বোলা নামটো নিজে নিজে কটু

কবি ললে। এইখিনিৰ পৰাই আমিও তেওঁলোকক যথাক্রমে টাই-ৰামচান্দা; মিলিবি “টাই-মানুমানু-মানুয়” বুলিয়েই চিনাকি দি যাম।

মখেঙে নৱাগ্ৰাণ্ডত পাওঁ পত্ৰাৰ অনেক দিনৰ আগৰে পৰা তাৰ আশে-পাশে কিছুমান চিংফৌ জাতিৰ পাওঁ আছিল। টাই মানুমানুয়সকলে তেওঁলোকক লগত অনেক দিন মিলা-প্ৰীতিৰেই বাস কৰি আছিল। কালক্রমে এইসৰে চলি অহাত এদিন ফৰতলো আৰু ফৰতলো নাম দুজন চিংফৌ ডেকাই টাই মানুমানুয়সকলৰ জীয়াৰী-বোৱাৰীৰ ওপৰত দুৰ্ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ ধৰিলে। টাই মানুমানুয় ডেকা সমাজে সেইবিলাক কু-ব্যৱহাৰত অহা হৈ উঠিল। এদিনাখন তেওঁলোকে সেই চিংফৌ ডেকা দুজনক অকলশৰে পাই গোপনে হত্যা কৰিলে। চিংফৌসকলে সেই গোপন হত্যা উদ্‌ঘাটন কৰিব নোৱাৰিছিল যদিও, টাই মানুমানুয়সকলেইয়েই যেনে কৰিছিল। এনে-বিলাক কাৰণতেই টাই মানুমানুয় আৰু চিংফৌ-সকলৰ মাজত মনোমালিন্য ঘটি মাজে-মাজে হাট-কাৰিয়া হৈ অৱশেষত বৰ কৰিবলগীয়াও হৈছিল। এদুটি টাই মানুমানুয়সকলে সৰহ সংখ্যক চিংফৌ-সকলৰ লগত কাৰিয়া নকৰি ভৱিষ্যতৰ ফলাফল ভাঙি তেওঁলোকৰ পুত্ৰ অৰ্থাৎ গোহাঁই বৰৰ তোলনীয়া ছোৱাৰী এজনী উচ্চ বংশ বিদ্ধ কৈয়ে লওক এজনলৈ কিয় দি বৈশ্বাহিক সূত্ৰে চিংফৌসকলৰ লগত মিত্ৰতা স্থাপন কৰিলে। চিংফৌসকলেও অতি আগৰেতে গোৱালী এৰণ কৰি চিংফৌৰ বৈবাহিক প্ৰথাৰেতে গা-ধৰৰ বাধ বহুত ৰন-সম্পত্তিৰে সৈতে ঘৰ বনুৱা কৰিবৰ কাৰণে দহঘৰ নাগ। টাই-মানুমানুয়সকলক মিলাও। এইসৰে পূৰ্বৰ বৈকী-ভাব গুচি দুয়ো জাতিয়ে মিলা-প্ৰীতিৰে বাস কৰিবলৈ ধৰিলে। বহুত দিন এইসৰে গমিন-মিলেৰে বসতি কৰাৰ পিচত, কিবা কাৰণত আকৌ উভয় পক্ষৰ মাজত মনোমালিন্যৰ ভাব পৰিলিকত হয়। সেই সময়তেই টাই মানুমানুয়-সকলৰ ভিতৰতে যকবা ৰুপল জাগি দলাবিল ভাৰ

কটী হৈছিল। চিংফৌৰ সৈতে থকা নিভনিমি ভয় হোৱাৰ আশঙ্কাত আৰু নিজৰ মাজতো বেমেজালি ঘটাত টাই মানুমানুয়সকলে প্ৰায় চাৰে পাঁচ বছৰীয়া জৌ-নাটি নখেঙে মংগাং এৰি ১৯৪০ খৃঃত পুৰ্ণে চিংফৌয়ে দিয়া সেই দহঘৰ নগা বনুৱাৰে সৈতে দলে-বলে অসম অভিনুৰ্ণে আহিবলৈ ধৰে। (২)

যি সময়ত টাই-মানুমানুয়সকলে অসমলৈ যাত্ৰা কৰিছিল, সেই সময়ত টাই-ৰামচাঁসকলৰ ৰাজ-ধানীৰ নাম আছিল “নামচোম”। টাই ভাষামতে, নাম—পানী, চোম—টেঙা। অৰ্থাৎ টেঙা পানী। তেওঁলোকে আহি টাই ৰামচাঁসকলৰ ৰাজ্যৰ ৰাজধানী টেঙাপানী পালেহি। তাতে টাই-ৰামচাঁসকলৰ মুখে শুনিবলৈ পালে যে, অসমত বোৱাৰনীয়া বা মানাৰনীয়া বিদ্যোহ হোৱাত দুই-তিনি বছৰ খেতি-বাতি নোহোৱাত শদিয়াৰ পৰা গুৱাহাটীলৈকে ডাঙৰ আকান। আনকি ৰন মিলেও ৰানৰ অভাৱ। এনে দুৰ্য্যোগৰ কথা শুনিবলৈ পাই টাই মানুমানুয়সকলে টাই-ৰামচাঁসকলৰ আশ্ৰয় লৈ সেই টেঙাপানীতে কিছুদিন থাকিবলৈ ধৰিলে। সেই সময়ত চাউকা নামচোম নামৰ ৰামচাঁসকই মান অৰ্থাৎ মুগ্ধদেশৰ পৰা বৌদ্ধ-ধৰ্মৰ শাসন আনে। টাই-ৰামচাঁসকলে তেওঁলোকৰ ৰাজ্যত সৰ্ব-প্ৰথমে ক্ৰথান নামে ৰাঢ়াঢ়া বা বৌদ্ধ-বিহাৰ সৰা কাৰ্য্যত টাই মানুমানুয় সকলকো সহযোগীও আছিল বুলি শুনিবলৈ পোৱা যায়। সেই ক্ৰথান নামৰ পৰাই চংখান হৈছে। চংখান শব্দৰ অৰ্থৰূপে আজিকালি চোখান।

টাই-মানুমানুয়সকলে সেই চোখানত ৩৯ বছৰ থাকি টাই-ৰামচাঁসকলৰ পৰা বিদায় লৈ মাজ অসমলৈ আহে। সেইখিনিতে কিবা কাৰণবশতঃ টাই-মানুয় বোকা দলটো মাজ অসমলৈ নাহি শদিয়াৰ ওচৰত মুতেঙাজা নামৰ ঠাইত পাওঁ পাতি থাকিবলৈ ললে, আৰু টাই মানুয় বোকা দলটো তেওঁলোকক সোত বা পৰিচালক চওকাংখাং গোহাঁই প্ৰনুৰো মাজ অসমৰ আহোম ৰাজ্যৰ ৰাজধানী যোৰহাটলৈ বুলি খোজ ললে। যথাসময়ত

“বোনাইজনীয়া” বুলি সন্মান কৰে। দুয়ো জাতিৰ

তেওঁলোকে আহি যোৰহাট পালেহি। ঠিক এনে সময়তে অসমত বোৱাৰনীয়া বা মানাৰনীয়া বিদ্যোহৰ ভূঁই-ভুই আছিলেই আছিল। গতিকে, দেশৰ অৱস্থা সিমান শান্তিজনক নাছিল। ইপিনে স্বৰ্গক্ষেপে গোৱী-নাগ সিংহই বিদ্যোহ ৰমণৰে কলিকতাৰ ইষ্টইণ্ডিয়া কোম্পানীৰ ওচৰত সহায় বিচাৰি গৈছিল। ৰজাৰ অনুপস্থিতিত ৰজাৰ পৰিচৰ্চা টাই-মানুমানুয়সকলে ৰাজ্যৰ কিৰ্ত্তসৰ্কা পূৰ্ণানন্দ বুঢ়াগোহাঁইকৈ দেখা কৰিলে। কিন্তু, বুঢ়াগোহাঁই ডাঙৰীয়াই ভাবি-চিন্তি দেশত শান্তি স্থাপন নোহোৱা পৰ্য্যন্ত তেওঁলোকক সেই ঠাইত থাকিবলৈ পৰামৰ্শ দিলে। লগতে তেওঁলোকক ইচাৰো কলে যে, দেশৰ অৱস্থা শান্তিপূৰ্ণ হ’লে তেওঁলোকক ইচ্ছানুযায়ী হৰিবা কৰি দিয়া হ’ব।

টাই-মানুমানুয়সকলে বুঢ়াগোহাঁই ডাঙৰীয়াৰ পৰা এনে সন্নিধান পাই বিবুদ্ধি হ’ল। অৱশেষত অস্থায়ী-ৰূপে থাকিবলৈ ঠাই বিচাৰি ৰোমৰ আশ্ৰিত্য উজাই বাবলৈ ধৰিলে। সেইমতে কিছুদূৰ যাওঁতে এখন সৰু নৈৰ ধাঁতিত এজোপা ঠাইত গছৰ ওৰিত বাতিচো থাকিবলগীয়া হৈছিল। সেইমতে অঁহত অঁহত গছক “পৰি” আৰু পানীক “নাম” বোলে। গতিকে, সেই নৈখন “নামপৰি” বুলিয়েই সমাজত জনাজাত।

ৰোমৰ আশ্ৰিত্যে উজাই থৈ থাকোঁতে আৰু এখনি সৰু নৈ পাইছিল। সেই নৈৰ আশে-পাশে বাধৰ বিটা বা মল সেবিবলৈ পাই তেওঁলোকে টাই ভাষাতে সেই নৈখনক “নাম্‌মিছু” নাম দিলে। টাই ভাষাত পানীক “নাম” ও বা মলক “মি” আৰু বাধক “চু” বোলে। গতিকে, “নাম্‌মিছু”ৰ অৰ্থ বাধৰ মল থকা নৈ। আজিকালি “নাম্‌মিছু”ৰ অৰ্থৰূপে হৈ “নাম্‌চিছু” হৈছে।

“নাম্‌মিছু” নৈৰ পৰা দুই-তিনিদিন সেই আশ্ৰিত্যে উজাই থৈ থাকোঁতে এখনি নৈৰ আশ্ৰয় লৈ এজোপা গছৰ তলত ভাত মিলাইছিল। এনে সময়তে হঠাৎ এজাক বতাহ-বৰবুধ আহি তেওঁলোকৰ ভুই-জাই নুসুৰাই হিলে। গতিকে, সেই নৈখনক তেওঁলোকে টাই ভাষাতে “চেফাহ” বুলিলে। চে—নুসুৰা, মাই—ভুই। অৰ্থাৎ ভুই নুসুৰা নৈ। চেফাহৰ পৰাই আজিকালি সেই নৈখনৰ নাম চফাই হৈছে।

চফাই নৈ এৰি কিছুদূৰ আশ্ৰিত্যে উজাই যাওঁতে এখনি নৈ পালে। মিমা বৰবুধ হোৱাত তাৰ পানী সেবিবলৈ ৰগা অৰ্থাৎ বোদা হৈছিল। তেওঁলোকে টাই ভাষাতে নৈখনৰ নাম দিলে “নাম্‌ৰু’ক।” নাম—পানী, কু’ক—ৰগা। আজিকালি সেই নৈখনক নামুক বোলে।

এইমতে কোৰাখনো নদ-নদী পাব হৈ কিছুদিনৰ মূৰত জয়পুৰ পালেগৈ। আমি এতিয়া বিা সময়ৰ কথা কৈছো, তাৰ বহুত দিনৰ আগৰে পৰা জয়পুৰ ওচৰত নাৰা বোলা ঠাইত উত্তৰি গোৱায়ে সত্ৰ পাতি শিখা প্ৰৱৰ্ত্তাই আছিল। টাই-মানুমানুয়সকলে জয়পুৰ পাই ভাবি-চিন্তি একো উপায় নোপোৱাত তেওঁলোকৰ ভাই-ককাই মুতেঙাজাত থাকি আৰু টাইমানুয়সকলৰ লগ লৰৰ কাৰণে জয়পুৰৰ পৰা দিহা যোৱাৰি উজাই বাবলৈ মনস্থ কৰিলে। সেইমতে কিছুদূৰ উজাই থৈ থাকোঁতে এঠাইত এটা নৈৰ মোচৰ বা কিলাকুটী সেবিবলৈ পাইছিল। নৈৰ নামনিফালৰ পৰা চাই পঢ়িয়ালে হঠাৎ নৈখন ডাঁজ লোৱাত নৈখন সেই-খিনিতেই অস্ত হোৱা যেন সেৰি। টাই মানুয়সকলে দূৰৰ পৰা সেই দুপাচো সেৰি তাতেই নৈখন দেখে যেনে ভাবি থাকে জয়পুৰলৈ উভটি আহিল। তেওঁলোকে সেই ঠাইৰ পৰা অৰুপুটলৈ পুনৰ উভটি আহিল, সেই ঠাইভোৰফক “নমা-গজাটি” বোলে। আজিকালি নমা-গজাটিৰ অৰ্থৰূপে হৈ নৰাজাত হৈছে।

টাই-মানুমানুয়সকলক আজিকালিও নজনাৰ দেখাত কিয় নৰা বোলে, তাক পিচত কোৱা হৈছে। দৰাজাত বৰ্ত্তমান অসমত ধৰা শ্যাম (পূৰ্ব) সম্প্ৰদায়ক নৰা বোলাটো ভাঙ। অৱস্থা, অসমৰ শ্যাম বুলিও “নৰা ৰাজা” নামে এখন অস্বীয়া দেশ আছিল বুলি অসম বুদ্ধভীত উল্লেখ আছে।

আমি ওপৰত কৈ আহিছো যে বোৱাৰনীয়া বা মানাৰনীয়া বিদ্যোহ সময়ত টাই-মানুমানুয়সকলে খোজা-পিছাত অনেক কঠ পাবলগীয়া হৈছিল। সেই কথা জানিবলৈ পাই নাৰাংকোলাৰ গুণ্ডিৰ গোৱায়ে তেওঁলোকক মতি নি হিন্দু প্ৰথাতে শৰণ-ভজন দি সেই ঠাইত চেপেচন আশ্ৰয়ত থাকিবলৈ হৰিবা কৰি দিলে।

(২) চিংফৌসকলে এতিয়াও টাই মানুমানুয়সকলক মাজত থকা নিভনিমি এতিয়াও অস্বীত আছে। —লিখক

গোঁসাঁয়ে চাই-মানুষসকলক শব্দ দ্বিভাৰ সময়ত তেওঁ-লোকৰ গোঁসাঁয়ে কথা শোনাওঁ তেওঁলোকে নিজৰ চাই বা শ্যাম শেঠাল আঙুলিয়াই দিছিল। উভয় গোঁসাঁয়েও নৰা বৰাল মানুহ বুলি ভাবি তেওঁলোকক পানী নৰা চাই গোঁসাঁই উপাধি দিলে।

স্বৰ্গশ্ৰেষ্ঠ গৌৰীনাথ সিংহই ১৭৯৪ খৃঃত বিশেষী সৈন্য আনি মোৱামৰীয়া বা মাৰামৰীয়া বিদ্ৰোহ দমন কৰি শেষত শাস্তি স্বাপন কৰাৰ কথা শু পাই লম্পা-কোৱাত থকা চাই-মানুষসকলে পূৰ্ণমান বুঢ়াগোঁসাঁই ভাঙনীয়াৰ পূৰ্ণৰ কথাতে অকৌ বোৰহাটিলে আৰি স্বৰ্গশ্ৰেষ্ঠ গৌৰীনাথ সিংহ আৰু বুঢ়াগোঁসাঁই ভাঙনীয়াক দেখা কৰিলে। এইবাৰ বুঢ়াগোঁসাঁই ভাঙনীয়াই পূৰ্ণৰ প্ৰতিজ্ঞামতে বৰ্তমান নি ঠাইত ৰখিকটীয়া বাগিচা আছে, সেই ঠাইতে চলি নৈৰ কাষত একচিতিয়াইক পাঠ পাঠি থাকিবলৈ চাই-মানুষসকলক এভাওৰ ঠাই স্থাপনা কৰি দিলে। লগতে চাই-মানুষসকলৰ নেতা চওকাখাম গোঁসাঁইক ব্যভাৱভংগীয়া উপাধি দি তেওঁলোকক বিয়োগ পাতি দিলে। তেওঁৰ বন্ধুৱা স্বৰূপে স্বৰ্গশ্ৰেষ্ঠে অৰা কঁহাৰ, অৰা কমাৰ আৰু কৈৱৰ্তও দিছিল। চাই-মানুষসকলে চলিত বসতি কৰি থকাৰ সময়ত অৰ্থাৎ ১৭৯৮ খৃঃ মোৱামৰীয়া বা মাৰামৰীয়া বিদ্ৰোহত আহোম ৰজা চুকুলা হৈ পৰাৰ কথা জানি তেওঁপানীৰ চাই-ধামচিঙ্গসকল স্থাপনা বুলি শদিয়া ধৰাল কৰিলে। আনকি, তেওঁলোকৰ এজনক শদিয়া-গোৱা গোঁসাঁই কিতাপ দি কিছুদিন তাৰ শাসনকৰ্ত্তাও পাতে। স্বৰ্গশ্ৰেষ্ঠ গৌৰীনাথ সিংহই সেই কথা ধৰ পাই কলীয়াভেঁড়োয়া বৰকুকুনক এজন শিক্ষিত সৈন্যেৰে সৈতে শদিয়া উদ্ধাৰৰ্থে পঠাই দিয়ে। তেওঁ চাই ধামচিঙ্গসকলক মুছত পৰাও কৰি হেৰোৱা ৰাজ্য পুনৰ উদ্ধাৰ কৰে। আচোমসকলৰ সৈতে চাইসকলৰ বিবাদ হোৱাত বুঢ়াগোঁসাঁইত থাকি অৰা চাই মানুহ বোলা মানচৌকো চওকা গোঁসাঁইৰ ইলিতত চলিগাৱঁতে আনি চাই মানুহসকলক লগ লগাই দিয়ে। চাই মানুহ-মানুহসকলে মিনা-শ্ৰীতিৰে চলিগাৱঁত বসতি কৰি থকাৰ সময়তেই গোল্লাঘাট মসকুমাৰ বৰপাৰ, নওকা, হাঁচকা আদি অঞ্চলত থকা চাই আইটিনসকলেও

এধৰ-দুধৰকৈ আৰি চাই মানুহ-মানুহসকলক লগ লগে। ইতিমধ্যে, খামচি ৰাজ্যৰ নেতাওথাকে নামৰ ঠাইত থকা চাইকাকৈসকলেও চলিগাৱঁত কিছু দূৰত থকা দিচে বা ভোগাট নৈৰ পাৰত এখন স্কুলীয়া পাঠ পাঠি বসতি কৰিবলৈ আছিল। এই তিনিটা সমূহৰূপে ৰৰ মিনা-শ্ৰীতিৰে জীৱন-যাপন কৰিছিল। তেওঁলোক সকলোৱে মিলি খামচি ৰাজ্যৰ চৌধাৰম পৰা এজন বৌদ্ধভিক্ষু আনি পোন প্ৰথমে নৰা অসমত বৌদ্ধধৰ্ম স্থাপন কৰে।

চাই-মানুহ-মানুহ আৰু চাই-আইটিনসকলে চলি-গাৱঁত অৰ্থ-স্বচ্ছন্দে বসতি কৰি থকা সময়ত শ্যাম শেখৰ পৰা তাক-নীয়াইক আৰু এজন লোক আৰি চলি-গাৱঁত সোমাইছিল। তেওঁলোকেও নিজকে চাই ধামচী বুলি পৰিচয় দিছিল। নতুন ধামচীসকলেও চাই মানুহ-মানুহসকলক লগত থাকিবলৈ উঠিছিল। তেওঁলোকৰ নেতাজনৰ নাম আছিল কাইলা;। তেওঁ ৰৰ বনী আৰু দুছাঁওত প্ৰকৃতিৰ লোক আছিল। গতিকে, তেওঁৰ দলৰ নামুহে চাই মানুহ-মানুহসকলক লগত মিনা-শ্ৰীতিৰে থাকি মোৱামাত আৰম্ভকৰীয়া পৰ্বতৰ পাৰত বসতি এখন নতুন পাঠ পাঠি থাকিবলৈ ললে। কালত সেই পাঠৰূপক পুৰণি ধামচী বা ধামচী; ৰূপৰ্ণও বুলিছিল। কাইলাঙে সেই গাঁৱৰ পৰাও গৈ মাজে মাজে চাই মানুহ-মানুহসকলক ওপৰত মান ৰখাৰ অত্যাচাৰ কৰিবলৈ বৰিলে। তেওঁৰ অত্যাচাৰ সহ্য কৰিব নোৱাৰি কেইজনমান চাই মানুহ-মানুহ হেৰাই তেওঁক অকলশৰে পাত পাই এদিন হেৰোলাৰে বুচি মাৰিলে। সেই দিনাৰ পৰাই চাই ধামচীসকলক প্ৰতি থকা দলাদলিৰ ভাৱ, চাই মানুহ-মানুহসকলক মন ৰখা ক্ৰমে লোপ পাই আহিবলৈ বৰিলে।

চাই-মানুহ-মানুহ আৰু চাই-আইটিনসকলে চলি-গাৱঁত ভালেমান দিন স্থাপাতিৰে বসতি কৰি থকাত ক্ৰমে তেওঁলোকৰ বংশুকি হৈ আগুৱে বুঢ়াগোঁসাঁই ভাঙনীয়াই তেওঁলোকক দিয়া তেঁটি-মাটি পানৰ কাৰণে আপত্তি জনালে। কিন্তু বিষয়াসকলক ভিতৰতে দলাদলি ভাৱ সৃষ্টি হৈছিল। গতিকে, তেওঁলোকক ভঙ্গৰতা কৰাত কাৰণাৰ দিৱে কোনেও হুঁ-হেঁতিন-

বাবেক আপত্তি দিয়া স্বৰ্গেও বুঢ়াগোঁসাঁই ভাঙনীয়াই তেওঁলোকক প্ৰতি সপন মোহোৱাত ৰৰ দুখ আৰু বেয়াৰ পাই নওকা, হাঁচকা আৰু চাই মানুহ-মানুহ-সকলক লগত থকা চাই-আইটিনসকলে তলে তলে বিদ্ৰোহৰ আয়োজন কৰিছিল। ৰজা আৰু বুঢ়াগোঁসাঁই ভাঙনীয়াই সেই কথা পৰ পাই চলিত থকা চাই আইটিনসকলক ৰাই নি নামৰ হাৰিৰ নামৰ কলীয়া নৈৰ পাৰত মেলি ধৈ আহিবলৈ। তেওঁলোক ৰংশৰ আৰ্জিকালিও কলীয়া বোজা ঠাইত বসতি কৰি আছে। ৰজাই চাই-আইটিনসকলক তেনে দুৰ্গত কৰা দেখি দিচে বা ভোগাট পাৰত বসতি কৰি থকা চাইকাকৈসকলেও পাঠ-হুঁই এৰি জৰপুৰ, মাৰ্গেৰিটাৰ ফালে ভুচি গ'ল। সেই অঞ্চলত তেওঁ-লোকৰ ৰংশৰ আৰ্জি পৰিহৰিত পাঠ পাঠি আছে।

১৮১৭ খৃঃত বৰনচন্দ্ৰ বৰকুকুনে বৰ্মা দেশৰ পৰা মান আনি পোন প্ৰথমে অসম দেশ লুটপাট কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে। সেই সময়ত চাই-মানুহ-মানুহসকল চলি গাৱঁতেই আছিল। মানহঁতে চাই-মানুহ-মানুহ-সকলক পিছন-উৰণ, নীতি-নিয়ম, আচাৰ-ব্যৱহাৰ আদি আৰু বৌদ্ধ ধৰ্মত তেওঁলোকক সৈতে মিল হোৱাত, একে ঠাইৰ মানুহ বুলি চাই-মানুহ-মানুহ-সকলক একে অনিষ্ট নকৰি, বৰক তেওঁলোকৰ লগত মিলিছিল অসম দেশ লুটপাট কৰাত লাগি গৈছিল। চলিত আছে, ১৮১৯ খৃঃত মানে ২৭ ৰাৰ অসম অজ্ঞান কৰোতে উত্তৰপাৰৰ কাড়কটা বনত (১) চলিৰ বহুত চাই-মানুহ-মানুহ হেৰাই বেচোন ৰাই মান অত্যাচাৰত যোগ দিছিল। মানহঁতে চাই মানুহ-মানুহসকলক কোনো অত্যাচাৰ নকৰা দেখি চলিৰ আশেপাশে থকা বহুত অসমীয়াই মান অত্যাচাৰৰ হাত সাহিবৰ কাৰণে চাই মানুহ-মানুহসকলক আঁৱৰ লৈছিল। চলি গাৱঁত অসমীয়াৰে সৈতে লগ লাগি থকা সময়ত অসমীয়াৰ লগত মিলিছিল স্বৰূপৰ বিৰূত জোন-ভাঙ, পেঁপা-পৰ্ণনা বজাই বিচৰবা, পৰা গা দুৰা, বিবাত মান গোৱা, তেজুন্দী বিয়া পতা আদি কলীয়া নীতি-নিয়মৰে চাই-মানুহ-মানুহসকলে ৰবে মৰে পাকন কৰিছিল। লাহে লাহে তেওঁলোকৰ

আগৰ নীতি-নিয়মৰে এৰি অসমীয়াৰ নীতি-নিয়ম-বিলাককেই পুৰণিকলীয়া নীতি-নিয়ম বুলি আকোৱালি ৰখিবলৈ। আৰ্জিকালিও অসমত থকা শ্যাম অৰ্থাৎ চাই মানুহ-মানুহসকলক ৰংশৰূপকলে অসমীয়াৰ প্ৰায়বিলাক নীতি-নিয়মকেই মানি চলা দেখা যায়। তেওঁলোকৰ ৰবে ৰবে অসমীয়া মানুহ খৰাত, লম্বা-ছোৱালীবিলাকে সপৰা পুৰা-গাঙলি অসমীয়া কথাকে ব্যৱহাৰ কৰিব লগা হোৱাত নিজ চাই ভাষাৰ চফা কৰি গৈ শেষত অসমীয়া ভাষাই তেওঁলোকৰ মাতৃ-ভাষা হৈ পৰিল। অৱশ্যে পাৰিপাশ্বিকভাৱে ভাষাৰ ওপৰত জোৰ নিদিয়াইক থকা নাছিল। শেষত গৈ তেওঁলোকৰ নিজ চাই ভাষাৰ বি মূল্যমান পুৰি-পৰ্জি আছিল, তালৈলোকা পঠি দিলে। গতিকে, তেওঁলোকৰ নিজৰ বুলিবলৈ একপেৰেই মোহোৱা হৈ বসতি। অসমলৈ, অসুবিধ কৰণ শিখাৰ প্ৰভাৱত পৰি চাই ভাষাৰ অস্তিত্বই নাইকিয়া হৈ ক্ৰমে আহিবলৈ ৰখিলে।

অসমত থকা চাই-মানুহ-মানুহসকলে আৰ্জিকালি থকাৰ-কাল-বতৰতো অসমীয়াৰে ব্যৱহাৰ কৰে। অৱশ্যে, উচ্চ অসমত সৱতি কৰি থকা চাই মানুহ-মানুহসকলক মাতৃভাষা চাই হৈয়ে আছে।

আনি ওপৰত উল্লেখ কৰি আহিছে যে, চাই মানুহ-মানুহসকলক লগত বহুতো অসমীয়া মতা-মাইকী বসতি কৰিছিল। সেই অসমীয়াসকলেও কালত চাই মানুহ-মানুহসকলক লগত বিলাকক কৰাই তেওঁলোকক লগতেই মিলি গ'ল। তেওঁলোকৰ সমাজত এতিয়াও কেইবাখনো কৌঁৰ, চেতিয়া, লোকাৰামৰীয়া লোক আছে।

১৮৩০ খৃঃত বেঙীয়া মান-সমাপতি বিপ্লৱীয়া বামুলাই ৩৭ ৰাৰ অসম আক্ৰমণ কৰি গোঁসাঁই দেশ নিৰাৰ ৰখিবলৈ আনি গড়পাঠ নগৰত "মানৰ দিন" বুলি যোগা কৰি আধিপত্য চলাই আছিল; তেতিয়া চলি গাৱঁত থকা মুমুং বা গোঁসাঁই ৰংশৰ এজন বৌদ্ধ ভিক্ষুৱে তেওঁক দেখা কৰিবলৈ গৈছিল। সেই ভিক্ষুৱে পঢ়াতনাত ৰৰ পাৰ্গত আছিল। তেওঁৰ ওপৰত মুমুং হৈ বিপ্লৱীয়া বামুলাই এখন বৌদ্ধ ধৰ্মৰ যোৱা পাতি

সেই ভিক্ষুজনৰ হাতত সফটিকৰ এটা বুদ্ধমূৰ্তি আৰু কৰ্ণবদ নামে এখন গোপোহাৰী আৰম্ভেবে লিখা ধৰ্মপুথি পান দিছিল। ভিক্ষুজনক বৰ্খা ভাষাৰেতে সু-গী উপাধি দিলে। সেই দিনাৰ পৰাই সেই ভিক্ষুজনক চতুঃকলীনাথ; নামে জনাজাত হ'ল। সেই বুদ্ধমূৰ্তি আৰু কৰ্ণবদ নামৰ পুথিখন যোৰহাট মহকুমাৰ অধ্বৰ্গত বালিজান লোক-বিহাৰত আৰ্জিও আছে। মনুস্মৃতিৰ পৰা অনেক বৌদ্ধধৰ্মাৱলী লোক আৰি তাক অতি শ্ৰদ্ধাৰে পোৱা-পূজা কৰেহি।

মানে ১৮২৬ খৃঃ উৎসাহপু সন্ধি কৰি অসম দেশ এৰি যোৱাৰ সময়ত আৰু এটি বুদ্ধমূৰ্তি বৰপথাৰ, নগ্ৰা, হাঁচচৰা আদি ঠাইত থকা টাই-আঠাটামসকলক দিয়া যায়। সেই বুদ্ধমূৰ্তিৰ গুণ অতি মহৎ। এই মূৰ্তিক পূজা-সেৱা কৰি অনেক অশুভক বৌদ্ধই পুত্ৰ লাভ কৰা আৰু বিপদ-আপদৰ পৰা বৰ্কা পোৱাৰ প্ৰমাণ পোৱা গৈছে।

মানে অসম এৰি যোৱাৰ পিচত ইংৰাজ শাসনকৰ্ত্তা ডেভিডছকট চাহাবে দেশৰ শাসনভাৰ নিজৰ হাতলৈ আনি চাবিওপিনে কোমপতিত যোগ্য কৰিলে যে, ধাৰ ম'ত নন্দী-বেণী আছে তেওঁলোক সকলোৰে নিজ ইচ্ছামতে অৰাৰে ওলাই যাব পাৰে। এই যোগ্যনামতে চলি গাওঁতে যা যি বন্দী-বেণী আছিল দিহাদিহি গুচি প'ল। সেই সময়তেই আহুনি নিৰবেৰে ইংৰাজ-সকলে মাটি পিৰাল কৰি পুৰা নিৰিখ ৰাজ্যনা ধাৰ্য কৰি পঠা দিলাৰ নিয়ম চলালে। গতিকে, ৰাজ্যনা নিয়ম ভঙ্গত চলি গাওঁত থকা টাই মানুহসকলে গাওঁ এৰি তেওঁলোকৰ পূৰ্বৰ ডেউ-মাটি মুতেঙাউলৈ গুচি প'ল। তেতিয়া বৃষ্টিৰ শাসন শক্তিৰ পৰা অকুৰীলৈকে একে হ'ল আৰু বৃষ্টিৰ লগত টাই-খামাটি আৰু নিচিনিসকলৰ হনাই হনাই বৰ হবলৈ ধৰিলে। গতিকে, ভয় পাই টাই মানুহসকলে মুতেঙাউলৰ পৰাও গুচি আহি হিমাগড় নগৰৰ দক্ষিণে তিনি-চাৰি মাইলমান আঁতৰত থকা মানকাটা, বনিকৰ আদি ঠাইত গাওঁ-ভূই পাতিলে। অৱশ্যে তেই ঠাইৰ পৰাও উঠি গৈ নাৰ্হেৰিলা পালেগৈ। বৰ্তমান নাৰ্হেৰিটা, পাইতৰু আদি ঠাইত বসতি কৰি থকা টাই খামৰ্যাসকলেই

পূৰ্বৰ মুতেঙাউলৰ টাই মানুহ-মানুহসকলৰ বংশধৰ। তেওঁলোকৰ ভিতৰত গোহাঁই নিৱাসকলেই টাই খামৰ্যাসকলৰ নেতা পুৰুষকেউ মুংগাওৰ পৰিনাতি।

টাই-মানুহসকলে মুতেঙাউলত থকাৰ সময়ত, টাই ৰাষ্ট্ৰসকলে বৃষ্টিৰ লগত চুবুৰীয়াটোক এখন বৰ লাগি ১৮১৩ খৃঃ জানুৱাৰী মাহৰ ১২ ত্ৰিবিধে নিৰা পনিষ্ঠিকৈ একেট কৰ্ণেৰে আভাম হোৱাইট চাহাৰক হত্যা কৰে। বৃষ্টি পৰ্ধৰ্মেণ্টে তৰ প্ৰতি-পোৰ যকপে সেই চাহাব কটা টাই ৰাষ্ট্ৰ পৰিমানৰ সৈতে কিছুমান মানুহ ধৰি আনি চলকলৰ তৰকৰ পৰা বহুতো কুৰিয়া দি উত্তৰ লক্ষীমপুৰৰ নামনিত থকা দিহাৰ লৈৰ ঠাটিন নৰপুৰ নামৰ বৌজা বিলা প্ৰতিস্থলীকে চলাই থাকিবলৈ দিলে। তেওঁলোকে আজিলৈকে নিজৰ বৌজা নিজে চলাই অস্বাভিবে বসতি কৰি আছে। পিচৰ পৰা বৌজা ধৰ্মাৱলী টাই জাতিৰ ভিতৰত তেওঁলোকেই শিক্ষা-দীক্ষাত বহুত গুণে অৰ্পণা।

এতিয়া আমি ওপৰত উল্লেখ কৰি অহা মতে চলি গাওঁৰ পৰা ভূবে ভূবে মানুহ ওলাই যাবলৈ ধৰিলে। ইতিমধ্যে, কুৰিয়া আদি পূৰ্বক চিংকোসকলে গাধনত মাৰি টাই-মানুহ-মানুহসকলক দিয়া নগা কেইখৰো গাওঁৰ পৰা ওলাই গৈ চলিৰ দুই-ত্ৰিনি মাইলমান দূৰত ৰোদৰ আশিৰ দক্ষিণপানে স্বাৰীৰ চিত্ৰাটোক এখন গাওঁ পাতি থাকিবলৈ ললে। পিচলৈ সেই ঠাইতে অসম চাহ শোপাণীয়ে ৰাখিচা খোলাত সেই নগাসকলৰ গাওঁৰ নামানুসৰি সেই ৰাখিচাখনৰ নাম নগালাৰি ৰাখিচা হ'ল। নগাসকলে ভালেমান দিন সেই গাওঁতেই বসতি কৰি আছিল। কিন্তু হাঁচচা ৰোগত পৰি বহুতো নগা মৰিল। অৰ্ধশত চাৰি-পাঁচৰ পৰা সেই ঠাইৰ পৰা উঠি গৈ শিৱসাগৰ মহকুমাৰ অধ্বৰ্গত নাহৰবাৰি ৰাখিচাৰ নিম্নাগড়ৰ ধাঁতিত এনি গাওঁ পাতিলেহি। সেই গাওঁতেই নগাসকলৰ অস্তৰ লোপ পালে। নিম্নাগড়ৰ ধাঁতিত "নগাৰাষ্টি" বুলি এডোখৰ ঠাই আৰ্জিও আছে।

দিনে দিনে ইজুৰৰ পিচত সিদ্ধুৰ মানুহ ওলাই

যোৱাত চলি গাওঁৰ টাই-মানুহসকলৰ পন্থানীয়া গাওঁ নিছম হৈ পৰিল। আনকি, দিনতেই তেওঁলোকৰ থাকিবলৈ ভয় লগা হ'ল। ভাবি-চিন্তি একো উপায় নাপাই অৱশেষত তেওঁলোকৰ উপৰি পুৰুষসকলক বুঢ়াগোহাঁই ডাঙৰীয়াই দিয়া মাটি-ভেটি চলি গাওঁ অসম চাহ-শোপাণীক বিক্ৰী কৰি যোৱা আশিৰ দুই-ত্ৰিনি মাইল দূৰত মাজ এৰা মৈ বা পথাৰৰ সৰীপত এখন গাওঁ পাতি লৈছিল। কালত সেই গাওঁখনৰ নাম পানীনা বৰগাওঁ হৈছিল।

বেতিয়া টাই মানুহসকলে পানীনা বৰগাওঁত বসতি কৰি আছিল, তেতিয়া বাশৰচলিয়া পৰ্বতৰ কাষত গাওঁ পাতি থকা নতুন টাই খামৰ্যাসকলেও তেওঁলোকৰ গাওঁ এৰি টাই মানুহসকলৰ আশৰ মৈ পানীনা বৰগাওঁৰ নিচেই ওচৰত জোমজানৰ ধাঁতিত এনি গাওঁ পাতিলেহি। সময়ত সেই গাওঁখনক খামৰ্যাস (খামৰ্জা) নগাওঁ বুলিছিল। পিচলৈ টাই খামৰ্যাস আৰু টাই-মানুহসকলৰ ভিতৰত ঘোৱালী অমা-নিয়া ফোৱাত টাই খামৰ্যাসকলৰ বংশধৰসকল, টাই মানুহসকলৰ লগত মিহলি হৈ পৰিল। কালক্ৰমে নতুন খামৰ্যাসকলৰ বংশধৰ লোপ পাবলৈ ধৰিলে। আজিকালি মাজ দুই-ত্ৰিনিঘৰে আছে।

টাই-মানুহসকলে পানীনা বৰগাওঁত এপুৰণমান কাল ব্যতি কৰি থকাত ক্ৰমে তেওঁলোকৰ বংশ বৃদ্ধি হৈ আৰম্ভ ভেটি-মাটিয়ে নোজোৰা হৈ আহিল। গতিকে চলি গাওঁত বৈ যোৱা টাইমানুহ আৰু কেইঘৰমান টাই মানুহ সেই গাওঁৰ পাল। মৈ জোমজানৰ ধাঁতিত আকৌ এখন গাওঁ পাতিলে। নতুনটোক গাওঁ পতাৰ কাৰণে সেই সময়ত ন-গাওঁ বোলাত আজিলৈকে সেই গাওঁখনৰ নাম ন-নগা গাওঁ বুলি কয়। পিচলৈ সেই গাওঁৰ পৰাও কেইঘৰমান উঠি গৈ বেংগাই, বজা-পুৰীয়া ওচৰত গাওঁ পাতিলেগৈ। সেই গাওঁখনৰ নাম হ'ল বেংগাই। ভেটি-মাটি নাটিন পৰিহত আকৌ পানীনা বৰগাওঁৰ পৰা ১৮৩৩ খৃঃত কিছুমান লোক গৈ শিৱসাগৰ মহকুমাৰ অধ্বৰ্গত দিচাপানী যোৱা ঠাইত এনি গাওঁ পাতিলেগৈ। দিচা; পানী গাওঁৰ পুৰণি নাম আছিল লাঠে কুমাৰী ঘাট। সেই

লাঠে কুমাৰী ঘাটৰ পৰাও লাহে লাহে এখন-দুখৰকৈ উঠি আহি প্ৰায় ১৮৬৯ খৃঃত দিচা; মৈ পান হৈ ৰজাদিনীয়া গড়-আনি আৰু সৰিহৰ ঘাটৰ আশিৰ মাজ ঠাইত গাওঁ পাতি ব্যতি কৰিবলৈ ধৰিলে। সেই গাওঁখনৰ নামেই হ'ল চ্যাপাখন।

চ্যাপাখন গাওঁত কেইঘৰমান বসতি কৰাৰ পিচত সেই গাওঁৰ পৰা ৰাইলৰ (বাইলু) ফৈদলোৱে মাগোথালী বহন গাওঁৰ ওচৰত টিনম মৈৰ কাষত গাওঁ পাতিলেগৈ। পানীনা বৰগাওঁৰ অৰ্ধশত কোক-সকলে আৰ্জিও সেই গাওঁৰ ওচৰত বেচনী আৰু বালিজান আদি দুখন গাওঁ পাতি বসতি কৰি আছে। এয়ে হ'ল টাই খামৰ্যাস; বা মানুহ-মানুহসকলৰ চমু পৰিচয়।

এইবিনতিতে আমি এটা কথা এৰি আহিছোঁ যে, টাই মানুহ-মানুহসকলৰ ভিতৰত সিংকালক আৰ্জি গোহাঁই বোকা হৈছে, তেওঁলোকেই পূৰ্বৰ টাই খামৰ্যাস; বা টাই মানুহ-মানুহসকলৰ নেতা পুৰুষকেউ মুংগাওৰ নাতি-পুতি। আমি এটাইত উল্লেখ কৰি আহিছোঁ, তেওঁৰ সহকাৰী নেতা টাই গাওঁৰ কাষৰ বংশধৰসকলক পাংগক (পাংকু) আৰু বে'খামিৰ বংশধৰসকলক তুংখা বোলে।

টাইতুকু—

টাই আইটম, টাই কাক, টাই খামৰ্যাসকলৰ বাহিৰেও অসমত আৰু এক সম্প্ৰদায়ৰ টাই মানুহ আছে। তেওঁলোকক টাই-তুংখা বোলে। টাই তুংখা তুংখা; নামৰ ঠাইৰ পৰা অহাৰ কাৰণে তেওঁলোকক টাই তুংখা বোলা হয়। টাই মানুহ-মানুহসকলে অসমলৈ আহি চলি গাওঁ আৰু তিতাবৰ অকলৰ লেটেকু-জান নামৰ ঠাইত প্ৰথমে গাওঁ পাতি বসতি কৰে। সেই গাওঁত প্ৰায় এপুৰুষ কাল থকাৰ পিচত, জমাণুয়ে শেওখীয়া, পৰকটিয়া, টিপনীয়া আদি ঠাইত সিঁচৰতি হৈ বসতি কৰিবলৈ ধৰে।

টাই তুংখাসকলৰ কোনো লিখিত বিৱৰণী নোপো-ৱাত, তেওঁলোক কোন চনত আৰু কি উদ্দেশ্য লৈ অসমলৈ আহিছিল, তাৰ বিশেষ বিৱৰণ দিব পৰা

নাহি জল নাহি স্বপ্ন নাহিকৈ আকাশ।
এ সেবা মন্দর নাহি গিরি জে কোলাশ ॥

নাহি বর্ষ নাহি কর্ষ নাহি বহুমতী।
গঙ্গা দুর্গা নাহি গোমীই নাহি সবমতী ॥
নাহি উদয় গিরি গোমীই নাহি স্বপ্নগিরি ॥
বাহুকি বে নাশ নাহি স্বাক্ষকা যে পূরি।
নাহি দিন বাতি গোমীই নাহি অন্ধকার ॥
তিথি সে নক্ষত্র নাহি নাহি দিন বার।
নাহি বিদ্ধি নাহি সিদ্ধি এষাংক বিয়ান
অষ্ট বহু নাহি গোমীই অগম পুরাণ ॥
নাহি মতী নাহি মতী নাহি জিহাবারী ॥
ধ্বনি যে তপস্বী নাহি নাহি বুঝচারী ॥
নাহি মন বাক্য গোমীই নাহি মনাবর।
গো যে মনুস্য নাহি উৎপত্তি প্রয়র
স্বর্ণ নাহি মর্ভু নাহি নাহিকৈ পাতাল।
স্বলকপে দেবর দেব তাশে কতকাল ॥

শূন্য পুরাণের 'পবিত্র' (প্রভু) মনকবর বচনাত
"গোমীই" রূপে প্রকাশ পাইছে ॥

(২) শূন্য পুরাণের মতে আদি বর্ষ নিবন্ধনে বুধা
বিষ্ণু আক মহেশ্বরক আদ্যাশঙ্কির সহায়ত গুহন বরার
পাছত ত্রিভুজনে তপস্যা করিবলৈ উচিত যায়। বর্ষ-
নিবন্ধনে তেওঁলোকক পরীক্ষা কবিরন ছলেবে দুর্গজ
শব রূপে নদীর পানীত উটি উটি প্রাণবেত মুঞ্চাল কাশ
পার, কিন্তু অর্ধই তিনি অজনি পানী দি শবটো আঁতর
করি পঠায়। তব পাছত বিষ্ণুর কাশ খোঁড়াই বিষ্ণুরও
তাবেই কবিলে। কিন্তু শিরই স্বামন বলত জ্ঞানি
পারি সেই দুর্গজ শব রে নাচিবলৈ ধবে। বর্ষ নিবন্ধনে
শিরর অক্ষর আঁতর কবি জিনোচন কবি দিলে আদ
শিরর অনুবোধে বন্ধা আক বিষ্ণুর অক্ষর উচাই ত্রিভি-
জন দেহতাক স্তম্ভ স্থিতি আক প্রায়সর ভান দিলে আক
আদ্যা শঙ্কির মনোবাকর জনমহেতু মন বিবলৈ নির্দেশ
কবিলে। কিন্তু আদ্যই কেনোটক স্তম্ভ বচনাত সহায়
কবির পারে সেই বিঘরে অজ্ঞতা প্রকাশ কবাত নিবন্ধনে
কবে—

যোনিকপা হরে তুমি সর্গস্বীবে বসে
নামুয় আদি জীর-কন্ত গর্ভেতে জন্মিলে ॥

মহেশ কবির বিভা জন্ম জন্মান্তরে ॥

মহেশে অনাদি নিরত্নর কথামতে আদ্যা শক্তি
বা মহামায়াক পত্নী স্বীকার করে।

মনকবর পদ্যা পুরাণের মতে অনাদিয়ে নিজর
অঙ্গর পবা ব্রহ্মা, বিষ্ণু আক মহেশ্বরক স্তম্ভ করি
নিজেই আন আন স্তম্ভর পলার্থকপে প্রকাশ পার আক
গঙ্গা দুর্গাকো গুহন করে। ব্রহ্মা, বিষ্ণু আক শঙ্করে
উপজিলে তপস্যা কবিরলৈ উচিত যায়। অনাদিয়ে
তেওঁলোকক পরীক্ষা কবিরলৈ—

এবিরা তর্পণ গোমীই উৈলা মবা যেন।
ভাসিতে ভাসিতে মৃত্যো চলিলা তেখন ॥
বুঝাধেরে তপস্যা করি আছে যথা
ভাসিতে ভাসিতে মৃত্যো চলি গৈলা তথা ॥
কোথাইরপবা আইল ইটো মবা পুর জান
পররে তেঁবিলা ব্রহ্মা করিলা নির্দান ॥
বিষ্ণুদেরে তপস্যা করি আছে যথা
ভাসিতে ভাসিতে মৃত্যো চলি গৈলা তথা
কোথাইরপবা আইল ইটো মবা শরজান
বিষ্ণু বিষ্ণু মবির দেব উৈলা অস্তর্কনি।
মহেশেরে তপস্যা করি আছে যথা
ভাসিতে ভাসিতে মৃত্যো চলি গৈল তথা ॥
তপ কবি মহেশ্বরে রামন কবি চাইল।
আতাই মবিল গোমীই দরশন পাইল।
দহত নামিয়া মবিরত আপবেবে
কতো কারে ময় গোমীই কতো লয় মাথে ॥

(মনকবী, পৃ: ২)

আতাক বা অনাদি ব্রহ্মক মহাশেবে চিনির পবাত অনাদিয়ে
আদ্যম রতি "ব্রহ্মা দুর্গা দেবীক সাপিলা দুইজন।

ওপবর বর্ণনার পমা এইটো সহজে মবির পারি
স্তম্ভর প্রাবৃত্তিক অবস্থার বর্ণনামতে শূন্যপুরাণর আক
মনকবর কিছু সাধুশা আছে। অরশা স্তম্ভ-প্রজিয়ার
ওপবাক্ত নিরবণ মধ্বমজল নামর কাব্য শেখীতো পোরা
যার আক বৃহচ্ছর্দ পুরাণর মধ্যবর্তন ১ম অধ্যায়তো
আছে। স্তম্ভ-প্রজিয়ার পৃষ্ঠারস্বার লগত ঈশ্বরবের
১০ম মণ্ডলর নাসদীন সূক্ত আক পবমতী নাম পত্নী

আক মহামানী বৌদ্ধগয় বিশেষতো অলপ বিভিন্ন
কপত পোরা যায়। শূন্য পুরাণর লগত মনকবর
ভাষাগত সাধুশার পরা এই দুইন গ্রন্থর কোনখনে
কোনখনর ওপবত প্রভাত পোমাইছে সেইকথা ধরা টান
মলিও, এইকথা নিসন্দেহে কর পারি যে ওপবাক্ত বর্ণনা
বিঘত দুইখন গ্রন্থই একটো উৎসর পরাই বর্ণনা
সহজে কবিলে।

(৩) দুইখন কাব্যর বর্ণনীয় বিষয় বস্ত বিভিন্ন,
প্রতিকে প্রাক-স্তম্ভ আক আদি-স্তম্ভর পাছল ছোঁরা
নিরবণর বক্তব্য বিষয় নিমিলে। কিন্তু তব মাঝতো
দুই চম্বিতী চিত্র আক পদর অদ্বুত সাধুশা দেখা যায়।
তলত দুইখন গ্রন্থর সামঞ্জস্য থকা পদ কিছুমান উদ্ধৃত
করা হল।

শূন্য পুরাণ (১) ফুল না ভাঙিয়ে আগে করে না
ভাঙিয়ে ভাল

ভাল ভাঙিয়ে ফুল না হইবে আর ॥
কপার আকুড়সিহাতে সোপা পুষ্প গাছি
ফুল বে তুলিলা শঙ্কর মালয় বারী ॥

(পুষ্পতোজন বঃ)

(২) সোপাৰে যে লাঙ্গল কৈল রূপাৰে যে ফাল
আগে পিত্ত লাঙ্গলেতে এতিন গোজাল ॥

(চাঁদে বঃ)

(৩) ধর ধর বিশ্বকর্মা ভোগর ভরা খাও
সত পর স্তন্যর কাণ্ড গঠিয়া জোপাও ॥

(৪) ধর ধর বিশ্বকর্মা ভোগর ভরা খায়
চারি বর্ষের ত্রাস গঠন কবিয়া দেয় ॥

(৫) ধর ধর বিশ্বকর্মা ভোগর ভরা খায়
তার গাছি শিমুল তেরগাছি ভাল ॥

(অনুবাবণ বঃ)

মনকবী: (১) কপার আকুড়ী হাতে সোপাৰ কবতী।

ফুল বে তুলিলা শঙ্কর মালয় বারী ॥

(২) সোপাৰ লাঙল গোমীই কপাৰ ফাল।

হাথকা বলবে মুখিছে ছাল ॥

(মনকবী, পৃ: ২০)

(২) ধর ধর বিশ্বকর্মা ভোগর খায়
সোপাৰ লাঙল আনি গাছিয়া দেয় ॥

(পৃ: ১৯)

(৪) ধর ধর কুবের ত্রাসল খায়।
বিষ্ণু কর্তে ঘেহি থোকে আনিয়া সোপাৰ ॥

ধর গাছি মালিক তেরগাছি ভাল।
তাহার তলত নিয়া পাতিলা আফাৰ ॥

(পৃ: ১৮)

(৪) ওপবাক্ত সাধুশার বাহিবেও শিরই মালয় বারী
পতা, খেতি করা, ভীমে মহাশেবর খেতিত পৃষ্ঠতীন
কথামতে ছুই লগাই দিলা, নারবল মৃত্যনি আদি শূন্য
পুরাণর কিছুমান কথার লগত মিল দেখা যায়। এইবোৰ
কোনো স্মৃতিত পুরাণর পমা অন্য কথা নহয়। বোধ-
করো জনামাজত প্রচলিত জনশ্রুতি আক বিশ্বাসেই
এই কথাবোবর ভেটী। শূন্য পুরাণর পমা মনকবের

লোকা সত্ত্বর নহয়, কিয়নো শূন্য পুরাণর বচনাকাল সত্ত্বরশ
শক্তিকা। মনকবর বোধশ শক্তিকার আদি ভাগর মানুহ।
শূন্য পুরাণর ভূমিতটো হযতো প্রাচীন, কিন্তু বর্তমান
প্রচলিত শূন্য পুরাণক সত্ত্বরশ শক্তিকার আগটল নির
লোকারি বুলি বঙ্গাী পঠিতাকলে আলোচনা কবি মত
দিছে। শূন্য পুরাণর প্রাচীন রূপটো হযতো অসমীয়া
ভাষাক আছিল আক তাক প্রাচীন কামরূপী
ভাষাও বুলিব পারি। সেই প্রাচীন কামরূপী ভাষাত
লেখা শূন্য পুরাণেই জালৈখিনি কপ সহাই বর্তমান
শূন্য পুরাণকপে প্রচলিত হৈছে। এই কাব্যেই বর্তমান
শূন্য পুরাণত অসমীয়া শব্দ ব্যবহরণর গঢ়র সারশিষ্ট
দেখা যায়। বোধকরো প্রাচীন অসমীয়া শূন্য পুরাণর
লগত মনকবর পবিচয় আছিল, সাধুশার কাঁপন সিও হব
পাবে।

অসম সাহিত্য সভা দিবস

ঐতীহাসিক স্মরণ

“অসম সাহিত্য সভা দিবস” পালনৰ উদ্দেশ্য কি ; উদ্দেশ্য সাধনৰ জোখৰে আমাৰ উপায় বা যোত্র আছে নে ; যোত্র থাকিলেও বাটৰ প্ৰতিবন্ধক দূৰ কৰিবলৈ প্ৰৱৰ্ত্তন ইচ্ছা, কৰ্ত্ত্বশক্তি আৰু তাৰ জোখৰে একাগ্ৰতা আছে নে নাই—এইবিলাক কথা আজি ভালদৰে চিন্তা কৰি চাব লাগিব। আজি স্মৰণ কৰিব লাগিব অসমীয়া ভাষা আৰু সংস্কৃতি অতীতত কি আছিল, বৰ্তমান কি আছে আৰু ভবিষ্যতে কি আশা কৰোঁক। এই মুখা বিষয় কেইটি প্ৰাথমিক পিত নগলে, বাহিৰত খেলিগাই পোৱা সি।

“অসম সাহিত্য সভা দিবস” পালনৰ উদ্দেশ্যে বি কি নহওক, অসম সাহিত্য সভাৰ উদ্দেশ্য ওলাই আছে। অসমীয়া ভাষা আৰু সংস্কৃতিক জাগৃত কৰি তোলা, তাৰ বহল প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰ সাধন কৰা, এটা জাতিৰ লগত ভাষা-সংস্কৃতিৰ ওতপ্ৰোত সম্বন্ধ নিচাৰি উলিওৱা আৰু তাৰ ওপৰতেই যে জাতীয় জীৱন বৰ্তে, এই মহান সভা জাতীয় প্ৰাথমিক প্ৰতিষ্ঠা কৰা।

ভাৰতত আঞ্চলিক একো একো ভাষা আৰু সংস্কৃতিৰ ভেটক একো একোৱান বাহা ৰূপিত হৈছিল। তাত একো একো জাতিৰ অধিপত্য আছিল। কিন্তু সকলো জাতি গোটেই এক বিৰাট মহাজাতি হৈ পৰিছিল আৰু তাৰ গৌৰৱ অনুভৱ কৰিছিল। অসমীয়া নেতাজীৱ “মহাজাতি সনন” তাৰেই ধৰ্তীক মূলি কৰ নোৱাৰি নে? আজি ইতিহাস ইউনিয়নত এই জাতি-গোষ্ঠী সোমাই থকা নাই নে? ভগৱানৰ

বিৰাট ৰূপ ভাৰতে হে দেখিছিল। ভাৰতত ধৰ্মন এই বাবে বিশ্বকুপ-ধৰ্মন। ভাৰতৰ স্বাধীন চিন্তাৰ নৌৱে দিগ-দিগন্ত স্পৰ্শ কৰিছিল। ভাৰতে মনোৰাজ্যৰ বিকৃতি বিচাৰিছিল, ভৌগোলিক সীমা ৰেঁচি সীমাবন্ধী স্বাধীন কৰা কৰা ভলা নাছিল। এই বাবে ভাৰতে স্বাধীনতা লাভ কৰিবলৈ সহ-ধৰ্মন আৰু যোগ্য কৰিব পাৰিছিল। আজি আন্তৰ্জাতিক সংঘৰ বীজ ভাৰতৰ জাতি-গোষ্ঠী সন্মিলিত মহাজাতিতেই অধুৰিত হৈছিল মূলি কৰ নোৱাৰিমে? ইউনেস্কো আজি ভাৰতৰ সীমাতীৰ মনোৰাজ্যকে বিস্তাৰ কৰিবলৈ বিচাৰা নাই নে?

অসমীয়া ভাষা আৰু সংস্কৃতিৰ ভেটিক বিৰণ ৰাজ্য প্ৰতিস্থিত হৈছিল তাৰ ইতিহাস অনুভৱনীয়। অসমীয়া ভাষাৰ আৰু সংস্কৃতিৰ বীৰ্য শক্তিৰে জাতিগোষ্ঠীকো বীৰ্যবানী কৰি তুলিছিল। এই কাৰণেই প্ৰাচীন কামৰূপ ৰাজ্য বিশাল আছিল। সংস্কৃতৰ পৰা ভাষাৰ অসমীয়া ভাষাই বুদ্ধিকামৰূপ পিন্ধি মোক মুচুৰা মূলি নিলৰ অভিজাত্যভাৱ দেখুৱা নাছিল। সেই কাৰণে বীৰতিকাৰীয়া পৰ্বতীয়া ভাষাৰ মাত-কথা অসমীয়া ভাষাত ৰাজ হৈছিল। চুতীয়া, কোচ, কছাৰী, আহোম ৰজাসকল অসমীয়া ভাষাৰ পূৰ্বপোষকেই নাছিল, তাৰ চৰ্চা কৰি সাহিত্য তৰাল চৰকাৰী কৰিছিল, আৰু অসমীয়া ভাষাকেই ৰাজ্যভাষা ৰূপে গ্ৰহণ কৰিছিল। অসমীয়া ভাষা সংস্কৃতি প্ৰসাৰৰ পৰা জাতি ৰংপুৰ, কোচবিহাৰ জনপাইওঁবিৰ পৰা ত্ৰিপুৰা জয়ন্তীলৈকে শিপাই পৰিছিল। আজিও সেই সেই অঞ্চলত ঘৰবা মাতকথা শুনা যায়।

অসমীয়া বান্ধাৰন মহাভাৰত কাৰীৰ দৰ্শন, ধোমা, বাৰাৰী, ভাৰত, কথাগীতা আদি অসমীয়া গ্ৰন্থৰাজীৱ মনোমণ্ডিক মনক সাহিত্য কোনো প্ৰাচীনিক ভাষাতেই নাছিল। লোকসাহিত্য, ঐতিহাসাহিত্য অসমীয়া ভাষা অধিতীয়। গীত-মাত নাটত আজিও বিশেষৰ ৰক্ষা কৰি আহিছে। মিলে, ৰাচি-পৰ্বতৰ বাহিৰে অসমৰ আন আন পৰ্বতীয়া অঞ্চলত এতিয়াও অসমীয়া নাৰ্যমেৰে হে কথা-বতৰা হয়। বাগিচাৰ বাবেমিথলি বনুৱা ভাইসকলেও নিম্বৰ ভিতৰতো যোগাচা অসমীয়া-কেহে চলাব। ভৈৰামৰ জনজাতিৰ ভিতৰতো পদা-পদা নিম্বক প্ৰসাহিত্যিক অংকলন ওলাইছে। তেনে-ফলত অসম বহু ভাষাজাতি সেনা কথাটোৰ কোনো ভাষাৰত কাৰণ থাকিব নোৱাৰে। ইয়াত জাতিগতিক কৃষ্ণনীতি থাকিব পাৰে। সি কথা স্বকীয়া।

অসমীয়া ভাষাত বগী কুঠাৰ পৰিল কেতিয়া? কাৰকণ ৰাজ্যৰ অহুজহুৰ হবৰ দিন ৰবি, অসমীয়া ভাষাকে অহুজহুৰ হবলৈ ধৰিলে। কাৰকণ ৰাজ্যৰ উত্থ-পতন অঞ্চল মেতিয়া বহুদেশৰ নৰাৰ তলতীয়া হ'ল, ৰংপুৰ, বিনাঅপুৰ, কোচবিহাৰ, জনপাইওঁবিৰ অসমীয়া ভাষাক বগা-নীভাৰাৰ বয়ুমলাই চাটি পেলাই ক্ৰমে মানি আছিল। শ্বেত অসমীয়া মাতকথা লোপ পালে।

ইয়াৰ অহি দেশ ললত পোৱাতে টোৱা দিলালে। অসমৰ অহি, কাছাৰী, বেন-জাছ, স্থল-পাৰ্শ্বানি সকলোতে ৰজা ভাষা বলাৰে চলাই দিয়া হ'ল। ললত প্ৰকাশ ৰবৰ বুদ্ধিৰে অসমীয়া প্ৰাচীনিক প্ৰাচীনিক অসমীয়া কবিতৰ অনুভৱ পোৱা হ'ল। এই কালছোৱা অসমৰ পকে অতি দুৰ্দ্ধিন বুলিব লাগিব। একান্ত উত্ত-পূৰ্ণৰূপে বৃদ্ধন এছোৱাত চলা, কোচবিহাৰ ৰজা নৰনাৰায়ণৰ ৰাজ ধৰবাৰত চৰ্চা হোৱা ভাষাই, বিদেশী ৰজাৰ লগত অহা ৰগালি ভাইসকলৰ স্বাধি-পৰতাৰ বাবে প্ৰকাশ কছৰ ভিতৰতেই নিম্বৰ মাতকথা পাহৰি বাৰলৈ ৰাখা হ'ল। এই হল ভৈৰামৰ কথা।

পৰ্বতৰ কথাও তৰ্পচ। শিলহুত ৰাজবানী হ'ল। পুঠান নিলেশী শিশাংবীসকল অহি পৰ্বতৰ

ভিতৰ পোৱাল। তেওঁলোকৰ উশ্বেশা ধৰ্বপ্ৰচাৰ কৰা আৰু পৰ্বতীয়া ভাইসকলক জানন পোহৰলৈ অহা। সেইবাবে তেওঁলোকৰ ওচৰত আমি নিশচ ৰখা। কিন্তু স্বভাৱতে তেওঁলোকৰ বীৰতী-নীতি, মাতকথা, চলন-বিচল শিকিত পুঠান পৰ্বতীয়া ভাই-ভাইসকলৰ মাজত শিপালে। কাছেই অসমীয়া ভাষা সংস্কৃতি প্ৰতি পূৰ্ণৰ বাপ কৰি আহিল। তেওঁলোকৰ মনোভাষা অংক দূৰ লৰিল। মাত্ৰাভাষা শাসক জাতিয়ে এই চলতে পৰ্বত-ভৈৰামৰ মাজত নানা ৰকমৰ প্ৰতিবন্ধক স্থাপি কৰি মনৰ ফাটো আৰু ৰখাই দিলে। আজি জাতীয় ধৰ্মবোন্ধন সীমান্ত নীতি বি কি নহওক, সি বে পণ্ডিত জগ্ৰাহৰনাৰ মেহৰল Emotional integration জাৰ সংৰিখত এক-ৰূপেৰে ক্ৰমাৰ অনুকূল হোৱা বাৱস্থা নহয়, যাৰ চকু আছে সিহেই দেখিছে। অসমৰ বুৰঞ্জী বিষয়ে অমভিজ পৰ্বত-ভৈৰামৰ ষোষ্ঠীকলীয়া সম্বন্ধ, আদান-প্ৰদান, ভাষা, কষ্ট, সংস্কৃতিৰ মাজেদি 'বি-বিতুৰ' ভাৰ অতকালে চলা আহিছিল সেই বিষয়ে কোনো ৰকম গুৰুৰ আৰোপ কৰিব যোগোৰা ভাৰতৰ ভাষানিগ্ৰহাসকলে দিম্বীত ৰবি ৰবি মূৰ পৰ্বত শুৱনি যেন দেখিছে। তেওঁলোকৰ কাৰ্য-ক্ৰমেৰে যে কিতো ষটি মেৰাইছে, সেই ৰন মূৰ হবলৈ ৰোহৰৰ বেছিদিন নালাগিব।

তেওঁহী ভাষাৰমনীৰ একটিলৈ সেরকপুশ। জনজ-বিষয়ে অসমীয়া ভাষা, সংস্কৃতিৰ বুদ্ধিবিলাক কি সুখে কামৰে আহিল, তাৰ এটি চিত্ৰ আৰোমানোৰক চকুৰ আৰুত অধিক দেখুৱাৰো। এতিয়া তাৰ পৰা আমি কি শিক্ষা পোৱা উচিত আৰু ভবিষ্যত কাৰ্য্যক্ৰমা কিম্বৰে অধি কৰা উচিত হ'ল, তাৰ বাৱস্থা হাতত লওক। ইতিয়া সমালোচনা ক্ষেত্ৰৰ পৰা কৰ্ণক্ৰমেত নামনিমে সকলো চোষ্টাই বাৰ্য হ'ল।

ওপৰত উল্লেখ কৰা ঘটনাবিলাকৰ পৰা ইয়াকে বুজা গ'ল যে যেতিয়াইলৈকে ৰাজহুও অক্ষুণ্ণ আছিল তেতিয়াইলৈকে অসমীয়া ভাষা আৰু সংস্কৃতিৰ উচিত গৌৰৱময় আছিল। ৰাজকমতা লোপ পোৱাৰ লগে লগে অসমীয়া ভাষা ৰাজ্যভাষাৰ সন্মানিত আদান পৰা ৰখি পৰিল ; সংস্কৃতি বিকৃতি ঘটাবলৈ ধৰিলে।

তেছে এই শিক্ষা পোষার পাচত, দেশ আকৌ স্বাধীন হোবার লগে লগে, পুনঃ নবরূপকৈ, অসমীয়া ভাষাক বাজাভাষা বুলি ঘোষণা কৰিব লাগিছিল। এতিয়া অহা বিধান সভাত যাতে এই বিষয় দাঙি ধৰা হয়, প্ৰত্যেক সমষ্টিৰ ভোটাভাটাসকলে, আৰু সেই সমষ্টিত থকা সৰ্বপক্ষৰ অধ্যক্ষ, বাস্তবমতে তল লিখিত-ভাৱে এই সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰি সমষ্টিৰ প্ৰতিনিধিত্ববহন বিধান সভাত প্ৰস্তাৱ দাঙি ধৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ক। অসম সাহিত্য সভাই সকলোভাৱে ইয়াৰ দিহা কৰক। ইয়াৰ বিৰুদ্ধে জানে-পাৰকো কোনো যুক্তি থাকিব নোৱাৰে। স্বাৰ্থ-সুলভিত কিছুমান অত্যাচাৰ্য্যে কাণ ধোলা কৰিব পাৰে। সেই কথা বিবেচনাৰ ভিতৰত নপৰে। ততৰ ভগত বেলে মন মাজি নুবুজিলে ভূত ৰেংগাৱাও টান।

স্ববিধান এই ক্ষমতা মিছেই পৈছে। নিজৰ হাতখন বুকুত পৰিলে গোপনিত সেয়ে খেতৰ হৈ পেঁচা মাৰি বৰে। বাছা ভাষাৰ কথা কুলাই, জানোহা, বঙালী আৰু পৰ্বতীয়া ভাইসকলে দুফালৰ পৰা চেপা দি ধৰে এই ভয়-ভীতিয়ে এই বিষয়ে দাৰিহীন সৰুসৰো ধাৰ্ম্মিকবোধটো কৰি পেলাইছে। ভাব ভেটী নাই; বুদ্ধিৰ প্ৰকৃত মুঠি মাৰি ধৰক। তাৰ পৰা লৰোৱা টান হব।

স্ববিধানত আছে কেৱল মাত্ৰ কোনো এটা গৰিষ্ঠ ভাষাই হৈ বাজাভাষা হব পাৰিব। কাছেই কোনো পৰ্বতীয়া ভাষা ইয়াৰ ভিতৰত নপৰে। ৰাঢ়ি আৰু মিঞা ভাইসকলৰ বাহিৰে সকলো পৰ্বতীয়া জাতিয়েই এতিয়াও অসমীয়াৰ সাধাৰণে হৈ কথা-বতৰা হয়। প্ৰধান মন্ত্ৰীয়ে সদায় জোৰেৰে কৈ অহা ভাৱ সম্মিশ্ৰিত একবাহুৰ জন্মাবলৈ (Emotional integration) ভাষাৰ আদান-প্ৰদানটোক ডাঙৰ আচৰি আৰু একো হব নোৱাৰে। পৰ্বত-ভৈয়ামৰ সম্পূৰ্ণিত সঙ্গ্ৰাণ স্বাধীন কৰিবলৈ হও, একোৰো আনিলে পৰ্বতীয়া ভাই-সকল অসমীয়া ভাষা শিকা উচিত অথচ ভৈয়াম লোকসকলে পৰ্বতীয়া ভাইসকলৰ ভাষা শিকিব লাগে। তাকে নকৰি দিগে দিগে উত্তৰৰ ওচৰত আচৰা হৈ পৰিলে, বিহাৰ ফাট জোকা ধালেও, নবৰ ফাট

জোকা ৰোৱা টান হৈ পৰিব। যি নগাঁওসকলে স্বাধীন নগাভূমি বিচাৰিছে, তেওঁলোকে এই সত্বে পতা সভা-সমিতিত অসমীয়া ভাষাবেহে কাম চলায়। কাছেই সভাপতিক কিম্বাত অসমীয়াৰে বা ইংৰাজীয়েৰে বক্তৃত্ব দিবলৈ অনুৰোধ কৰিছিল। পৰ্বতীয়া ভাই-সকলে বৰ্তমান সময়ত মনোঃসভাত যথেষ্ট ঠাই পাইছে, সকলো বিষয়তে যথেষ্ট আভাৱণা পাইছে। নিৰ্ণয় তদক্ষ মন্ত্ৰী চাঃবাঈ ডাঃবীয়াই স্পষ্টভাষাত মুখামুখী ওপৰত সম্পূৰ্ণ আস্থা থকাৰ মনঃস্থি বিধিনি কথা কলে, তাৰ পৰা কেছ নুজিব পাৰি যে তেওঁলোকৰ স্বাৰ্থ তল পেলাই কোনো কাম হোৱা নাই। ইমানতেই তেওঁলোকে কাছেই অনুমানত পোনপটীয়াকৈ সোমাই কাম কৰিবলৈ অসিদ্ধক। কিয়? কাৰণ হৈছে তেওঁলোকে কোনোচাকৈ কৈছে যে তেওঁলোকে স্বকীয়া পাৰ্বতীয়া দেশ এখনৰ দাবী (Separate hill State) এৰা নাই। নগাভাইসকলে তাতোৱাকৈ এগোছ আপৰাতি স্বাধীন নগাৰাজ্য এখন বিচাৰিছে। এয়ে যদি তেওঁলোকৰ আন্তৰিক ভাৱ, ভৈয়ামৰ অসমীয়াই এদিন ত্ৰিপুৰা, মণিপুৰ, জয়ন্তীয়া, আমকি দিহাৰ ৰাণ্যাহৰ লগত বহাঃস্বীয়া ভকঃস্বপুৰ কথা যি কামকৰীয়া ভাষা অৰ্থাৎ অসমীয়া ভাষাবে লিখানিদি কৰিছিল, আজি সেই ভাষাবে নিজ ৰাজ্যত কাম চলাবলৈ কাম নিবিচাৰিব? আনিত অতি আশ্চৰ্যকৰণত কৰ খোজা হৈ পৰলক্ষ্য পৰম্পৰৰ ভাষা শিকা, সাঃস্কৃতিক আদান-প্ৰদান কৰা, সামাজিক ব্যৱহাৰ ওচৰ চপাই অহা—এই বিলাকেই হৈছে পৰ্বত-ভৈয়ামৰ ৰাজত সম্পূৰ্ণিত স্বাভাৱৰ মাই উপায়। আনি তেওঁলোকক আনকি অনুৰোধ কৰে। তেওঁলোকে যেন অসমীয়া ভাষা বাজাভাষা হোৱা কথাটো সৰ্বক্ষণ কৰে। তেতিয়াও ৰাঢ়ি আৰু মিঞা অঞ্চলত তেওঁলোকৰ ভাষাবে স্বাধীন কামবিলাক চলি থাকিব। যেতিয়া পাৰ্বতীয়া কোনো ভাষাই বাজাভাষা হব নোৱাৰে, অসমীয়া ভাষা বাজাভাষা হোৱা কথা সৰ্বক্ষণ কৰিলে, তেওঁলোক অসমীয়া মানুহ বিশেষ প্ৰকাৰ পাৱ হব, তেওঁলোক আৰু আপোন হৈ পৰিব।

চোৱা যাত্ৰক বঙলা ভাষাৰ বিষয়ে। স্ববিধানত বঙলা ভাষা গৰিষ্ঠ ভাষা হোৱাৰ বাবেই যে ই য'তে

বহুদশৰ লোক আছে, ত'তেই বাজাভাষা হবই লাগিব এনে নিৰ্দেশ দিয়া হোৱা নাই। আজি বিহাৰত হিন্দীয়ে বাজাভাষা, বঙলাকো বৰা হোৱা নাই। পুৰুষে পুৰুষে অসমত থকা বঙালীসকলে অসমত ঠায়ে ঠায়ে একোখণ্ড বহলক্ষ্য কৰি থাকিবৰ কোনো কাৰণ নাই। তেওঁলোকে অসমীয়া বাজাভাষা কৰাত আপৰাতি সৰ্বক্ষণ চিন্তা উচিত। কিছ? এই কথাই তেওঁলোকৰ জাত নিৰিয়ার, জিভাৰ জড়তায়ে গুচাব। আজি জনপু পোৱাৰ অক্ষয় যোৱৰ পৰিচায়ে অসমীয়া মাতৃকথা কৰাত তেওঁলোকৰ বহুদেশীয় কুলনয় হোৱা নাই। বহুদেশ চিৰকাললৈ এৰি অহা ভণ্ডীয়াসকলক Colony পাতি পুনঃস্থাপনৰ ব্যৱস্থাটো অসমীয়াৰ গাত বিহেৰোঁৱোৱাৰ দৰে হৈছে। পৃথিৱীৰ পৰা উপনিবেশকৃত গুচিল লাগে বুলি আঃস্কৃতিক সিদ্ধান্ত হোৱাৰ পাচত, অসমত তাৰ বীজ বোলাৰ হুকল কেতিয়াও ফলিয়াৰ নোহ'ৱে। তেওঁলোকৰ বহু হ'ল অসমক। এয়ে লোৱা নহলে, তেওঁলোকক যদি অসমীয়া মানুহৰ ৰাজত ঠায়ে ঠায়ে স্থমাই দিয়া হ'লহেঁতেন, অসমীয়া মানুহেও তেওঁলোকৰ সামূহিক অসমীয়াৰ ৰাজত ইংৰাজি দেখা লোৱা মাজেই যদি বঙলা ভাষা চলাই দিয়া হ'ল, আজি পুৰুষমানুহেই ইয়াতে জন্ম হোৱা বঙালীসকলে কিয় অসমীয়া ভাষা বাজাভাষা কৰাত বাধা দিব? আজি চাৰি পাঁচ বছৰত আদাৰ কথা। ডাক্তৰ বিহাৰ ৰায়ে সোঁতীয়া ঘোৰ মুৰত গমিলে অসমত বঙালী জাঃ-জাঃীয়ে অসমীয়া নলয়, তেতিয়া তেওঁ আচৰিত হৈ কলে যে বঙালী জাঃ-জাঃীৰ পক্ষে অসমীয়া ৰাযাত্মনুলক হোৱা উচিত।

আজি আনি সকলোৱে উদাৰনীতি গ্ৰহণ কৰা উচিত। য'ত হাতে-বাটে-মাটে, বৰণ-ছাঃহাঃত, অক্ষিত বঙালী ভাইসকলৰ লগত অসমীয়াই বঙলাভাষাত কথা-বতৰা হৈ আছে, বঙালি ভাইসকলেও এতিয়া আঃস্বিকৃত্যবে অসমীয়াৰে কথা-বতৰে স্থিৰ কৰক। মনত ৰাখিব, অসমীয়া ভাষা

আঁতিগুৰি জানিলে, তেওঁলোকে প্ৰকাৰে তাক নিশিকি থাকিব নোৱাৰিব। এই কথাও কৈ যোৱা ভাল অসমীয়া ভাষাত বণীকৃত্যৰ মানিবৰ দিন উকলিব। ৰাখিলেও কৃত্যৰ ধীত নভগাটক নোৱাৰে। অসমীয়া জাতিয়ে বিশুদ্ধিত বঙলা ভাষা আৰু সাহিত্যৰ পোষণ সদায় হৈ আছে। বঙালী ভাইসকলেও সেইদৰে পুৰুষীয়া ভাষা আৰু সাহিত্যৰ চাৰ্চা কৰি বঙালী জাতিৰ প্ৰতিভা অক্ষুণ্ণ ৰাখক আনি তাকেহে বিচাৰিহে। এই আদান-প্ৰদানৰ জৰ বিশুদ্ধিত পোষণ নকৰি অসমীয়া মানুহক "আপালো হোৱা যেনে পোষণ বহনে" বুলি উচাইই, নিজে "অপূৰ্ণি অসিলে" বিহৰ অসমীয়া কথা কলে আৰু নপৰিব।

বঙালী ভাইসকলৰ আৰু এটা ভিতৰভাষা ভাৱ আছে। মিহলে ভণ্ডীয়াসকল আৰু আন আন বঙালী লোক দিগে বাতিয়ে অসমত সোমাইছেই, কিন্তু কাৰণ পাচত স্বাধিৰাণৰ গৰিচা হৈ বঙলা ভাষাকো অসমত দুৰ্বলীয়া বাজাভাষা ৰূপে ঘোষণা কৰিবলৈ দাবী কৰিব। এইখিনিতে কৈ থোৱাই ভাল মৈত্ৰশাসনে মিহলে দেশক নুশুধিলে, দুটা বাজাভাষাতো সেই কথা আৰু ত্ৰুস্তৰ ৰূপে গাঃসীয়ে ঠাইত মিলন-সম্পূৰ্ণিত্যৰ বাৰ নহৰেহেঁতেন। বহুদশৰ আৰু বঙালী মানুহ চকুৰে নেদেখা অসমীয়াৰ ৰাজত ইংৰাজি দেখা লোৱা মাজেই যদি বঙলা ভাষা চলাই দিয়া হ'ল, আজি পুৰুষমানুহেই ইয়াতে জন্ম হোৱা বঙালীসকলে কিয় অসমীয়া ভাষা বাজাভাষা কৰাত বাধা দিব? আজি চাৰি পাঁচ বছৰত আদাৰ কথা। ডাক্তৰ বিহাৰ ৰায়ে সোঁতীয়া ঘোৰ মুৰত গমিলে অসমত বঙালী জাঃ-জাঃীয়ে অসমীয়া নলয়, তেতিয়া তেওঁ আচৰিত হৈ কলে যে বঙালী জাঃ-জাঃীৰ পক্ষে অসমীয়া ৰাযাত্মনুলক হোৱা উচিত।

আজি আনি সকলোৱে উদাৰনীতি গ্ৰহণ কৰা উচিত। য'ত হাতে-বাটে-মাটে, বৰণ-ছাঃহাঃত, অক্ষিত বঙালী ভাইসকলৰ লগত অসমীয়াই বঙলাভাষাত কথা-বতৰা হৈ আছে, বঙালি ভাইসকলেও এতিয়া আঃস্বিকৃত্যবে অসমীয়াৰে কথা-বতৰে স্থিৰ কৰক। মনত ৰাখিব, অসমীয়া ভাষা

নুষ্টিবে পান, কোনোও ক্ষতিগ্রস্ত হব নোনাগিব। অলপ সক্ষমতাবে বিচাৰ কৰি চান্বেই দেখা যাব ই উত্তৰবে কল্যাণপন পৰিচাৰ হে কৰিব। এই একে কথা অন্য ভাষাভাষীসকলৰ পক্ষেও বাটে। অমমত এণ এটা ভাষাই শিপাওক, হানী নাই। কিন্তু, য'হি শিপাভাৰ অসমীয়া যে এই কথা বুহুওঁলৈকো পৰিচাৰ নচলিব।

কোনো বেন কৈছে "চুইআবলঙও। চুইআবলঙও"। টিক কথা। চুইআবলঙত তিনিটা ভাষা বাজাত্ৰায়া ৰূপে চলে। কিন্তু সেই উপায়া আমাৰ দেশত নাথাকে। তাত ভাষাৰ বাহিৰে, জাত-কুল, বিয়া-বাক, ধৰ্ম-কৰ্ম, ৰীতি-নীতি, সমাজৰ চলন-বিচলন, পোছাক-পৰিচ্ছদ, কোনো কথাতে কোনো একাৰ ব্যৱহাৰ নাই—একে মীচাত্ত মৰা, পানবন্দীয়া হে ৰূপে বাই আছে। আমাৰ দেশত ভাষাৰ বাহিৰে মানুহৰ মিনাৰ্শিত্তি বাহিন পৰা ব্যৱস্থা স্বাকীৰিনাক কথাত নিচেই কম। গতিকে, একভাষাপন হব পৰা একেটা মাত্ৰ কাৰণ—ভাষা ওচাই দিলে মাত্ৰ আৰু বহল হৈহে মাল, নকনে। তেতিয়া আন্ধাৰে-মুন্ধাৰে সেই ক্ষীণত পৰি উভাবে হাতভৰি ভগাৰ ভয়। এনে অৱস্থাত এক দেশৰ "বুনি"য়েই আন দেশৰ গাৰি হে কাৰিগাৰ বাহ সজি কৰে। অমমত অসমীয়া ভাষা ৰাজ্যভাষা হবই লাগিব। তানিষ্ঠে মেন দেশবাসীয়ে উচ্চতৰে কৈছে "হবই লাগিব"।

অমম সাহিত্য সভাই 'নোহাট' অসমীয়া ভাষাক ক্ষেত্ৰত ছোটো ছোটো দিহনী ৰাটীয়াই খুৱো চাব নোৱাৰে, তাত পৰ্বতীয়া ভাইসকলে ইয়াৰ প্ৰতিভা কৰি কাকতে-কাকতে নিৰিখে আৰু মিল্লীকো ভনাইছে। কিন্তু তাৰ একো ফল ৰা নাই। অতি দুখৰ বিষয়, নোহাট প্ৰশাসন অমমৰ হাতৰ পৰা যে নিলেই, তৎপৰি তেওঁ-লোকে সন্যাস ব্যৱহাৰ কৰি অহা অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰচলনো বন্ধ কৰাৰ বিহা হৈ আহিছে। এয়ে হে দেশীক অমমৰ লগত নাহে নাহে মিনি যোৱা ব্যৱস্থা? হিন্দীক যদি এতিয়া অসমীয়া অঞ্চলতে আঞ্চলিক ভাষাকৰণ জাপি দিয়া হয়, তেতিয়া দৰ্শক ভাৰতৰ আশোচনন চৌৱে বহুত দুৰলৈকে কোমাৰ পাবে। বাৰ্জনৈতিক ক্ষেত্ৰত

পৰ্বতীয়া ভাইসকলে যি কি নিৰিচাৰক, অমমৰ লগত অহা-যোৱা, বেহা-বেপাৰ মাত্ৰাৰ চলিয়েই থাকিব। কাছেই বাৰ্জনৈতিক নিৰিহিত্তিৰ লগত ভাষা আৰু সংস্কৃতিৰ আচল-প্ৰচলন কোনো সৰু নাই। বাহিৰে এনুঠি কৰ্মচাৰীয়ে প্ৰশাসনৰ সুবিধাৰ বাবে নিজে মূল্যকি অসমীয়া বা পৰ্বতীয়া মাতৃকথা নুবুজাৰ নহয় মিল্লীক ভুল বুজাই কাৰ চলাই দেখুৱাব পাৰে। কিন্তু শাসিত লোকৰ মাতৃকথা যদি, তেওঁলোকৰ মনত বিকোতে সজি কৰা স্বশাসন চিন নহয়। সাহিত্য সভাই দুফালে আমাৰ গৰ্ববেটক ভনাত্ৰে যে নোহাট অসমীয়া ভাষাৰ ঠাই হিন্দীয়ে লব নোৱাৰে আৰু কেইটা গৰ্ববেটক এই বিষয়ে আমাৰ গৰ্ববেটকৰ পশ্চি অভিমত ভনাত্ৰে। অমম সাহিত্য সভাক তাত অসমীয়া ভাষা প্ৰচাৰ আৰু শাখা স্থাপন কৰিবলৈ অনুমতি দিবক। বাহিৰে মিনাৰ্শিত্তিকলে যদি তাত সোমান পাবে অমম সাহিত্য সভাই কিয় সোমানত অধিকাৰ মান্যন?

যদি তামাৰত পনুৱা সন্যয়া নাই। তেওঁলোকে অমম দেশ, অসমীয়া সমাজকে আপোন বুনি গ্ৰহণ কৰিছে। ইয়াতকৈ আমলক কথা একো হব নোৱাৰে। যদি তেওঁলোকৰ মাৰৰ পৰা আমাৰ মানুহে পৰ্ব কৰিব পৰা কেবাছনো অসাহিত্যিক ভনাইছে। অসমীয়া ভাষা গ্ৰহণৰ লগে নহেই পনুৱা-পনুৱাৰ অহি-নকুল সৰু হব দৰ। একোটা মাতৃভাষাই ভাই-ককাইই সৰু স্থাপন কৰি দিলে।

বাগিচাৰ ধনুৱাসকল তেওঁলোকতকৈ আগতে অসমীয়া মানুহৰ মাতৃকথা বনকৰণৰ লৈ ভাল পাই আহিছে। কিন্তু তেওঁলোকৰ মাৰত আমাৰ সাহিত্য সভা ৰা অন্য ফালৰ পৰা কোনো বকম সন্ধিৰ চৌৱা নোহোৱাত সেই তাৰ টিহিকা মাৰি আছে। এতিয়া তেওঁলোক নিয়মতে সন্যযক। আই, এন, টি, ইউ, ডিৰ সহযোগত অমম সাহিত্য সভাই বাগিচাৰ কৰ্তৃপক আৰু চনকাৰো সন্যয় লৈ একো একো চাৰ্চালিত সাহিত্য সভাৰ শাখা স্থাপন কৰিবলৈ স্থিৰ কৰক। পনুৱাসকলৰ দৰে ধনুৱাসকলে অসমীয়া সমাজত জাহ পালে উতয়ে উভয়ক শক্তিদান কৰি বিৰাট অসমীয়া

জাতিৰ দৌৰৰ খচাৰ পাৰিব। ভগনীয়া ভাইসকলকো এই সৰু পৰাৰ্শকৈ দিখ খোজে। তেওঁলোকে দটকৈ তালি চাওক, এখন ঠাইৰ মানুহে আন এখন ঠাইৰ মানুহক সেই ঠাইৰ সমাজৰ লগত ৰূপ নোহোৱাটক অচিনাকী, আচহাৰা, যিদেশী-ভাৰত থাকিবলৈ দিব বুজিব নে? ওচৰৰ এখন গাঁৱতেই বহুৰৰ মানুহ আহি, প্ৰকাৰীৰ এখন গাওঁ পাতি থাকিব বুজিব আনকো গাৰে' বাৰা দিলে। প্ৰতি চেকুচত বা মানুহ পিয়লত অহা-অসমীয়াৰ সন্যয়া কম হৈ যোৱোহে ৰাটনীয়া। তেতিয়া বুজা যাব যে যোৱা এটা বা দুটা পিয়লৰ ভিতৰত ৰহতে অহা-অসমীয়াই অসমীয়া বুলি চিনাকী হি অমমমাতৃৰ সন্যয় ৰূপে থাকিবলৈ ইচ্ছা কৰিছে। গতিকে, মিল্লীয়া অসমীয়াৰ লগত ককাই-ভাইৰ সৰু তেতিয়াই স্থান হবই হব। বাহিৰৰ পৰা অহা লোকৰ বহিত্ত সন্যয়াই সন্যয়াপৰিষ্টি হলেও মিল্লীয়া লোকৰ ভাষা সংস্কৃতিৰ ঠাই লব নোৱাৰে। এনে অসাহিত্যিক ব্যৱস্থা কোনো সন্যয়াৰো গ্ৰহণ কৰিলে, জাতিৰ প্ৰাণে-প্ৰাণান্তেও গ্ৰহণ নকৰে।

কছাৰ জিলাৰ মনোভাৰ এতিয়া আপৰ দৰে নহয়। তেওঁলোকে অমম সাহিত্য সভাৰ শাখা তাত স্থাপন কৰোঁতে যি সন্যয়া-সংস্কৃতি দেখুৱাৰে সেয়ে তাৰ প্ৰথা। এতিয়া অমমৰ আন আন জিলাৰ লগত তেওঁলোকৰ যে অধিচ্ছেদ্য সৰু এই কথা আত্মকিতাবে গ্ৰহণ কৰিছে। অসমীয়া ভাষা শিক্ষাৰ পৰা উপলভ্য হৈ আছে, অৰ্পকাল হবই নোৱাৰে, এই কথা ফলস্বৰূপে কৰিছে। অমম সাহিত্য সভাৰ কাছাৰত ধাৰেবহীয়া কাৰ্য্যপনুষ্টিৰ দৰকাৰ। কেনা ঠাইয়ে তেওঁলোকে শাখা স্থাপন কৰিছে। অমম সাহিত্য সভাৰ দুখনমান প্ৰচাৰক তাত থাকি তেওঁলোকৰ সহযোগত কামবিলাক কৰিলে অচিবে সাহিত্য সভাই তাত ঠন ৰবি উঠিব।

অমমৰ ধৰ্মানুষ্ঠান কেৱল বৰ্ধত দীক্ষিত কৰা অনুষ্ঠানেই নহয়। ই জনমাৰাধৰণ তামা আৰু সংস্কৃতিৰ শিক্ষাৰ্থীও। এই সজবিলাক এতিয়া অহা'পনুষ্টিৰ আৰ্হিত পৰ্বত-ভৈয়াম, ধৰ্মিপাণত বনুৱা যথা লোক-সকলৰ মাজত অসমীয়া ভাষা আৰু সংস্কৃতিৰ মাজেদি অসমীয়া ভাষা প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰ অসমীয়া সমাজ

তাহ যোৱা বিৰান নৈতিক শিক্ষা যদি দিব পাৰে। পূজাপাল আৰ্হিনাথীৰ গোষ্ঠীৰ প্ৰভুৱে সৰ্বত ভাৰত ভ্ৰমণ কৰি মিল্লীয়া যি এটি বিপৃতি দিছে সেয়ে বুধবানীৰ কাম কৰিছে। অমম সাহিত্য সভাই তেওঁৰ প্ৰভাৰ আৰু সহযোগ বিচাৰি কাম কৰিলে সফল পোৱা হব বুলি আশা কৰিব পাৰি। তেহেতে শিৱমাৰত ৰহা অধিবনেত য'হেই উৎসাহ বাৰী দিছিল। এতিয়াও তেওঁৰ অৱলম সাহিত্য সভাই আশা কৰিছে। সত্ৰীয়া কৃষ্ণাংশনৰ মাজেদি অসমীয়া ভাষাপনু কৰিবলৈ সৰু হৈ আছে।

অমম সাহিত্য সভাই অমমৰ গবেষণামূলক সন্যয়োক্তি অৰ্হুমানৰ লগত সন্ধিভাৱে যোগাযোগ ৰখাৰ আশাৰূপ আছে বুলি ক'ব পাৰি। চৌমৰি কলায়েই সাহিত্যৰ বিঘৰকৈ। বৰ্ধনাম কেবাছনো কৃষ্ণীলোকে ঠাই আৰু নগৰে তামা সংস্কৃতিৰ গবেষণামূলক কাম হাতত লৈছে। অসমীয়া ভাষাই আহোম-কছাৰী ৰাজ-কলনৰ অনুগ্ৰহত বিদেৰ ৰাজ্যভাষাৰ স্থান পালে, হেইদৰে সেই সেই ভাষাৰ বন পান কৰিও নিজে স্ত্ৰ হব। পৰ্বতীয়া আন আন তামা সংস্কৃতিৰ গবেষণা হলেহে পৰ্বত-ভৈয়ামৰ প্ৰকৃত মিলনভূমি মুকলি হৈ ওলাই পৰিব। এটা কথা। এই পৰ্বত-ভৈয়াম উদ্দেশ্য সেই হৈ পনুৱাৰ লোকৰ মাজত থাকে। স্ত্ৰো ঠাই ভাষা গ্ৰচলন কৰা বুলি মেন কোনো গুৰ্ববচকুৱাই নেভাৰে। দুখনকী আহোম-কছাৰী ৰাজ পুৰাণসকলে টাই-বড়ো ভাষা ভাষাই দিব মেন কোনো গুৰ্ববচকুৱাই নেভাৰে। অসমীয়া ভাষা সংস্কৃতি গ্ৰহণ কৰি শেহত আৰ্হি-অন্যৰ্হি সন্যয়িত ৰচকৰচিত্ৰো নবনা আজিৰ বিচিত্ৰ অসমীয়া জাতিকো গঢ়ি থৈ প'ল। আজি জলবুজা কোনো অসমীয়ায়ে সেই ৰূপে ওলাই জাতিতটক জিলাৰকো। বিৰ্লে এনি নিদিয়ো।

এতিয়া বনেই বৰ্ধন ক'ব নোৱা কৰাটোই আছে। অমম সাহিত্য সভাৰ শিৱমাৰ অধিবনেত সেই মনো ভৰ্ধনামৰ বুধামানৰ পৰা ১০১১ টকা আৰ্হিতৰ মনো ৰূপকে পোৱা হব। সেয়ে যোৱা সন্যয়িত অমম সাহিত্য সভাৰ পুঁজি। তাৰ পাচতে সভাপতি আৰু সন্যয়কৈ দুয়ো অমমৰ প্ৰতি মগলে পদইকে কুৰি

মহত্ম্যক যত কবি নিবন্ধিলো ময় ॥ (ব্যাগদের)
 ত্রিলালক হারাল শ্রোক মহাপুৰাণ ॥
 তাৰে মুখা আনিগোহো আঠাৰ হাজাৰ ॥
 তাৰে নাম ভাগৱত পাইছিলো ভুঙ্ক ॥
 মোৰ মহোদয় ভৈলো পাজা মাৰকৰ ॥
 খণ্ডিত্য ভাৱক কৰি নিবন্ধন ॥
 পাণ্ডৱৰ ভূপ লম মহিমা প্ৰধান ॥
 কৃষ্ণ জন্ম কৰ্মবীণা মহাপুৰাণত ॥
 এতেকেলে দুলি তাক মহাত্ম্যৱত ॥
 ব্ৰাহ্মণ, পুৰুষ, প্ৰকৃতি স্বজন, সংসাৰ স্বজন,
 বিষ্ণু, ব্ৰহ্মা, হৰৰ উৎপত্তি, গৰুড়ৰ উৎপত্তি, দেৱতাৰ
 হৰিনাম গুণকৰণ, হৰৰ বেদ, হৰৰ প্ৰতি ঈশ্বৰৰ নাম-
 মহিমা কখন, কুৰ্ম অৱতাৰ, মাগৰ মথন, ত্ৰিবল্যকনিপুৰ
 জন্ম, বৰাহ অৱতাৰ, হিবল্যক বৰ, নৃসিংহ অৱতাৰ,
 নামন অৱতাৰ, পৰ্শ্বনাম, বামকৃষ্ণ অৱতাৰ, পুতনা,
 কংস বধ, শিশুপাল, জৰাসন্ধ, যুধিষ্ঠিৰৰ যজ্ঞাৰি, পাণ্ডৱ
 ঋণ্যাবোধ, শ্ৰীকৃষ্ণ-প্ৰমাণ, যুদ্ধনাশ নাম, ত্ৰিবিংগ
 পুৰাণৰ কথা, কবিত্ৰয় প্ৰবেশ ইত্যাদিৰ চমু বৰ্ণনান পিচত
 মহাত্ম্যৱত কথা আৰু ভীষ্মচৰিত আৰম্ভ হয় ॥

মাৰ্কণ্ডেয় মুনিয়ে ব্যাগদেৱক হুৰিছে—

“আৰে কুৰু-পাণ্ডৱ জন্ম কৰ্ম ৰচিৰক,
 কৰা গৈছে তনু সাৱধান ॥

পৰম মহত বীৰ গঙ্গাপুত্ৰ মহাবীৰ
 তানে বত চৰিত্ৰক মানে ॥

কেনমতে গঙ্গাসেবী ভীষ্মক তনয় পাইলা,
 কোনে শিশুকালতে তেজিলা ॥

কিবা হেতু মহামানী ইন্দ্ৰিয়ক নিগ্ৰহিলা,
 ৰাজা হতা প্ৰজা নাপালিলা ॥

কত কত কৰ্ম হেতে কৰিলা আশ্ৰয় জানো
 কত মানে ভৈলোক ৰংগন ॥

আৰো কত কালে জানো তাহান হইবক নৃত্য
 গৰে কথা কৈলো পুৰুষাৰণ ॥” ইত্যাদি

গঙ্গাৰ পৰা ভীষ্মৰ জন্ম, ভীষ্মৰ কুৰুৰ দৰ্শন,
 শশ্বৰৰ সত্যদৰ্শন, শিৱ-বহুমাৰ বৈষ্ণৱ নাৰাধা, শশ্বৰৰ
 ভীষ্মক সহায়ান আৰু মালা ধান, ভীষ্মৰ সঙ্ঘনিপুৰতলৈ

গমন বাটত অৰ্ঘ্যৰ সাক্ষাত, অৰ্ঘ্যৰ বজাৰ পৰা হিষ্টি
 ৰাক্ষসৰ সন্ধান লাভ, আৰু হিষ্টি ৰাক্ষসক ভীষ্মই
 বধ কৰিব লাগে বুলি ভীষ্মৰ আকাশীশাৰী প্ৰৱণ,
 হিষ্টিবধ কৰাকে ৰাভবন বধ আৰু ৰাভবনৰ দুই
 পুত্ৰ আৰু ৰাক্ষসবোৰৰ শৰণ লাভ, যমৰ সৈতে ভীষ্মৰ
 সাক্ষাত, ভীষ্মৰ প্ৰভাস তীৰ্থ পৰ্যটন, শিৰাধিৰ জন্ম
 কথা, ভীষ্মৰ হিমালয়ত বাস, পৰত্ৰাণবোধে বৃদ্ধ আৰু
 পৰত্ৰাণবধ পৰাজয়, সিদ্ধ গন্ধৰ্ব্বসৈ সাক্ষাত, দেৱতা
 আৰু গৰ্ভকৰ বৃদ্ধ, নৰ্গৰ্ভাত ৰাভবন সৈতে সাক্ষাত
 আৰু বৃদ্ধ, ৰাভবনৰ পলায়ন, বৰ্হ ৰজাবে সৈতে ভীষ্ম
 বিষ্ণুৰ ঠাইলৈ গমন ॥ ভীষ্মৰ ভূতাৰ প্ৰাৰ্থনা ॥ ভীষ্মৰ
 মৈনিকামণ্টলৈ গমন, পুনৰ পৰত্ৰাণবোধ সাক্ষাত আৰু
 বৃদ্ধ আৰু পৰত্ৰাণ পলায়ন, ৰামৰ হাতত পৰত্ৰাণ পৰাজয়
 ভীষ্মৰ হস্তিশাপখণ্ডলৈ গমন ॥

ইয়াৰ পিচত মহাত্ম্যৱত কথা আৰু মহাত্ম্যৰ বধ,
 কুলাচল বধ, জলিহুৰ বধ, আৰু মহাত্ম্যৱত পাতালী
 পৰ্ব, অশুৰ্বন ৰাক্ষস বধ আদি চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা
 হৈছে ॥ কবিয়ে ইয়াত ভাৱত চক্ৰ, কাৰ্যচক্ৰ, ভাৱ-
 ভ্ৰমণ আদি নামবোধেৰে নিজৰ পৰিচয় দিছে ॥ বজা
 নন্দনাৰাধনে বেতুক মহাত্ম্যৱত ৰচনা কৰিবলৈ বিজা
 যাজ্ঞা ক্ৰমেই আৰু ৰজাৰ বাজ সত্য পৰা বিজা নামা
 ঠিকা ঋতুৰাজ প্ৰহসনুৰ পৰাই নিজৰ হুকীয়া প্ৰমাণবোধে
 ইয়াৰ পদ ভাৱনি কৰি গৈছে ॥ ব্যাখ্যাৰম্ভনি মহা-
 ভাৱতীয় কথা হৰেও ই মহাত্ম্যৱত অন্তৰ্গত নহয় ॥
 ই এখনি হুকীয়া পুৰি, কুলাচল, বৰাধাৰ আদি বৰণা-
 মন্থত শিৱাৰ দৰে ইয়াত ভগৱত আৰু ভাগৱত-স্বত্ব
 বিশেষ ৰূপে সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে ॥ তত্ত্ব চৰিত্ৰই
 ভাগৱত আৰু বিষ্ণু বৈষ্ণৱ এক, কবিয়ে আৰু নাম-
 বৰ্হই সকলো পৰ্বতকৈ উচ্চ ইত্যাদিবোধে কথা ভীষ্মৰ
 চৰিত্ৰে তিত্ৰলৈ প্ৰকাশ কৰা হৈছে ॥

“ব্যাগ নিগলতি তনু মুকুট তনয় ॥

ভীষ্মৰ সন্ধান কোন বৈষ্ণৱ আচয় ॥

ৰতন মাণিক জিত্তো মহানন চয় ॥

তাৰো পাজা মহাৰুণে পূতা নকৰয় ॥

ভীষ্মৰ সম মহত নাহি ম্ৰৌলোকাত ॥

তাহান লক্ষ্যে বানা সেহিহে ভকত ॥” ৪৪৪

ভীষ্মৰ সঙ্ঘনিপুৰতলৈ যোৱা বৰ্ণনাত এইদৰে দিছে—

“নাশত মুকুট বধ গিৰত প্ৰকাশে ॥

কৃষ্ণ ৰনু গৌন ত্ৰাতে পানিহে আভায়ে ॥ ৫৫২

বৌত বৰ্ণ তিলকে চে লগাতি জৰে ॥

ভেন আকাশত বিতীৱাৰ চক্ৰ বেলে ॥

নাভি-পৰিমাণা নুলে মহয় স্থঠান ॥

হাতে বড়গাখন জলে চক্ৰৰ সন্ধান ॥

ৰাম কৰে ৰণুগান ইচ্ছাচাপ ৰয়ে ॥

পিত্ৰিত ৰাছিছে গৌন ৰতনে বিৰাজে ॥

হেনে ভালে গমন কৰিছে পক্ষাত্ত ॥

গজ বিৰাটন ভেন কেলিৰ মজত ॥ ৫৫৩

এখিনতে পক্ষাত্তিৰে চলি গাই ॥

সঙ্ঘনিপুৰ মাইবে লানি আনোচ কৰয় ॥”

ভজ বা বৈষ্ণৱসকলে পৰবৰ কৃষ্ণৰ কাৰণে, বৰ্হ-
 ৰকাৰ কাৰণে বেহ ৰাধ কৰি থাকে আৰু অত্যাচাৰী
 কৰণীক জগতৰ পৰা দূৰ কৰাত প্ৰস্তু থাকে ॥ ভীষ্ম
 ইয়াৰ এটা জনস্ত উপাধৰণ ॥

“ভিষ মহত্বত যত চৰিত্ৰক তত্ত্ব আৰো
 কৰিবোহো পবিত্ৰ গয়ন ॥

যাব সম মহাবীৰ ৰবিতলে নাহিকৰ
 পৰ্ভুৰাণে হাৰি আছে বধ ॥

মহাবীৰ ৰাভবন আৰো সত ভাতৃগুণ
 দেৱৰ প্ৰাৰ্থনা কৰি হত ॥

তাক মানি প্ৰিবিবিন নাচ গৰ উচ্ছাৰিলা
 ৰাক্ষসৰ দাৰণ ভয়াত ॥

লগানাম ৰাবণেয়ো দুইবান হানিলেক
 তাহান নিৰৰ কৈবো কত ॥

কৈলাসক গৈয়ো যিত্তে মহাত্তি কবিত্ব
 জিত্তে ভিষে সঙ্ঘনদেৱক ॥”

ভক্ত বৈষ্ণৱ বুলিলে যে কাপুৰুষ আৰু দুৰ্দ্ধলক
 নৃগুণাৰ, ৰাশিক বুলিলে যে কৰ্মনিবৃত্ত বা স্যাম-
 ন্ধীৰীক নৃগুণাৰ ভীষ্ম ত্ৰায় এটা অসত উপাধৰণ ॥

গৰ ৰাশৰ অৰ্ঘ্যৰ বজাই ভীষ্মক সা বুলি চিনি
 পাৰ তেওঁৰ লক্ষণবোধে দেখুৱাই কৈছে—

বোহস্ত ত্ৰনিতো পক্ষাত্ত মহাজন ॥

বোহাত আচয় নবে সাধুৰ লক্ষণ ॥

কাম জোৰ লোভ বোহ চিহ্না হুনাজন ॥

দস্ত দেখা কুটী বুদ্ধি অসহা ৰচন ॥

তম তামিহ্য ত্ৰাপ পক্ষ পৰ্ধ ৰনিতাৰ ॥

এহি সব মৈতলে মহত্ব নাম ত্ৰায় ॥

কমাণিল তুতদয়া পৰাপোন নাহি ॥

জাপোন হেহক কিচো নোৰ নোৰোৱয় ॥

লোকৰ কৃষ্ণ গাৰে হৰিত ভকতি ॥

ঈদৰ বিসয়ত নাহি আসকতি ॥

বেহ প্ৰবৰ্ত্তাৰে নাজ্ঞান বনাকৰ ॥

হৰি বিমহত নাজ্ঞান কৰয় ॥

সেহিজন মহাসা শাস্ত কৰয় ॥

মহিলে হৰাইলে দুৰ পোক নকৰয় ॥

ত্ৰিনিগাৰ সা ব লক্ষণ পৰিচয় ॥

এহি তিনি চিহ্ন নাহি সা নোৰোৱয় ॥ ৫৫৩-৫৫৪

ভক্তগ্ৰাহত বাকীতে ভীষ্মই বিদৰে কাল কাটাইছিল
 তাক কবিয়ে এইদৰে বৰ্ণাইছে—

আৰ কৰি গৈয়ো মন্থিবে ৰসিলা ॥

পাত পানি ত্ৰাতে সহয়েক মায়া বৈয়া ॥

মাতাৰ গোৱনাম কৰয় পৰ্ণন ॥

মহাৰাম কৰি মালা কৰয় জপন ॥

পদ্মাৰামে ৰগি মালা ৰগি ত্ৰিনিগাৰ ॥

পাত ধৰি বেলা ৰহি বাই জানি সাৰ ॥

তেবে আশনক জাপ্তি তথাতে উঠয় ॥

হাত তানি বানা নাম কীৰ্ত্তন গায়য় ॥

নাম বৈয়া জিবা কৰ ভব্যক পাৱয় ॥

পৰম কৌতুক মনে ত্যাক ভুঞ্জয় ॥

নাম কীৰ্ত্তন নিবে যেনে কৰয় ॥

ধেম সাগৰত মন তেৰনে নৰয় ॥

হনে হনে হৰি দেখা দেহ জয়ত ॥

জ্ঞান কৌৰ প্ৰণামৰ পৰি চৰ্ণত ॥

কতো বীৰ কৰি ডাক দেহ মনে মন ॥

যুধৰ পৰা হৰি অস্থৰে ত্ৰেণ ॥

হৰাইলা বুলি কতো কৰয় জ্ঞান ॥

নোক এৰি কৈক গৈলা ই বৃদ্ধ গাৰ ॥

মোৰ অৰণ্যত মোক মৈৰিা ৰাছয় ॥ ৫৫৩-৫৫৪

প্ৰসিদ্ধ কবিত্ব হাতত অলকাপুৰী, নিৰুপুৰী, সুধৰ্ণ-পুৰী, আৰু নানা প্ৰাকৃতিক দৃশ্য বৰ্ণনা অতি মনোমগ্ন হৈ উঠিছে। সেইসকল তত্ত্ব প্ৰকাশো অতি দৃষ্ণপ্ৰস্ৰাৱী হৈ উঠিছে। শঙ্কৰৰ সভ্যবৰ্ণনাৰ ভিতৰত লিখিছে—

ধৰ্মে বৃক্ষগোষ্ঠী তৰা তিনিগুণে মিলা ॥
আৰু গোটা ত্ৰিশূৰ্বা ত্ৰাহাৰ আঠ সাধা ॥

উপাৰিবে চাল তৰা সমাধিবে ধৰা ॥

উপসাধা ভৈলন্ত পুৰাণ মঙ্গলশৰ ॥

চান্দিশৰ বেদ মন্ত্ৰে তাৰ পত্ৰ ছৰা ॥

বেদ গিৰোমন্ত্ৰে তাৰ পুংপ ভগাচল ॥

নহা প্ৰেমমন্ত্ৰে তাৰে পুংপক চুহৰ ॥

তাৰ মধনি কৰি বজো কোকিলে বোলয় ॥

হেন গ্ৰন্থকৰ কবিত্তা বৃক্ষৰ মূলত ॥

নাহি সিত উল্ল আনো বাত বৃষ্টি জাত ॥ ৪৮০-৪৮৭

স্বৰ্ণভগত জলসাই নাৰায়ণৰ হলকৰ ৰূপে অৱতাৰণ
কথা এইদৰে লিখিছে—

“সেই নাৰায়ণে হলকৰ ৰূপ ভৈলা ॥

বহুতমে দুই গোটা বলৰ সাজিলা ॥

সৰ গুণে লৰা কৰি বাহিৰীয়া নাগিলা ॥

ধাৰা ধাৰ সম কৰি ধৰণিক বাই ॥

তাৰ অধিগমৰ নামে বৈলকৰ দুমাই ॥

এতিমতে ধৰণি বাহিৰা সাতবাৰ ॥

সম ভৈলা মতিধাৰ ভৈল চমৎকাৰ ॥

তাৰ আৰ্হি ভৈলকৰ পৰ্বত গিলা বত ॥

ধানে ধানে দান কৰি পৈলে এতিমত ॥

আনৰণ কাৰণত খৈলন্ত দুমাই ॥

কবিত্তা কাল মানে ভূমি সম ভৈলা বাই ॥

বশ্য কৰি মৰিক বৈকুণ্ঠ চলিলত ॥

এতেকলৈকে হলকৰ ত্ৰাহাক খোলন্ত ॥

জলসাই হলকৰ ৰূপ চমৎকাৰ ॥

বৈকুণ্ঠ গমন ইতো অগ্নি অৱতাৰ ॥ ইত্যাদি

গ্ৰহণিত ভীম আৰু পৰভৱামৰ প্ৰসঙ্গটো ওপৰে ওপৰে কৌতুকপূৰ্ণ হলেও ইয়াৰ ভিতৰেদি বৈষ্ণৱ চৰিত্ৰ বিশেষকৰূপে মুক্টি ওলাইছে। তলত চমুটক প্ৰসঙ্গটোৰ কথাখিনি অৱতাৰণা কৰি এই পৰিচয়ৰ শেষ কথা হ'লক—

ভীম হিমানগত বঁকা কানত পৰভৱানে তেওঁক
দেখা কৰে আৰু তেওঁক পলাই ফুৰা কজিৰ পুলি
কৰ্ণনা কৰে আৰু শেষত তেওঁক সোঁতে মুছত প্ৰবৃত্ত
হয়। মুছত হাবি শেষত পৰভৱান দৰিণ দিশলৈ
গতি যায়। এতিয়া ভীম সৈন্যমাৰণাত আছে নিতে
হৰিব নাম কীৰ্ত্তন, মৰণৰ ধ্যান আদি কৰি। এদিনা
ৰামানৱস্বাত থাকোঁতে দেখিলে পৰভৱানে। সেই
বয়সৰে—

ইতো কোন গোটা হেন স্বভাৱ বিহিন ॥

বৈকৱৰ ভাৱ দেখো ক্ষেত্ৰল চিন ॥

মালা জাপা কৰে ৰনুসৰ প্ৰকাশৰ ॥

অনুমানো যামো ইতো ক্ষেত্ৰল ছৰা ॥ ২৪৫২

অনুমানো জানো ইতো মোহোক দেখিলা ॥

মৰণক ভয়ে মালা জপিবে সাগিলা ॥ ২৪৫৩

এই বুলি স্মৃতিত চাপিৰ পৰ্ভৱান ॥

মতিবে সাগিলা আতি কৰিয়া বিৰাম ॥

হুৱা অৰে কোন তজ্জি কৰ হেমন্তত ॥

মালা জাপা কৰ ৰনুসৰ হেমন্তত ॥ ২৪৫৪, ইত্যাদি

প্ৰেম সমুছত নন বুলি থকা ভীমই অলপ চকু
মেলি চালে, কিন্তু পৰ্ভৱানৰ কথাটো মনাম নন দিয়া
নাই ॥

পৰভৱানে আকৌ কৰা ধৰিলে—

“হেন যাবে লোকক তাতস নিবহৰ ॥

যাবু তাৰ ধৰি পূৰ্ণা লৱস বিহৰ ॥

হেনে ভাব ধৰিকলৈকে ফুৰো বিচাৰি ॥

পৃথিৱীৰ ভাৱ নাগি ধৰ্ম্মবেশ ধৰি ॥

মালা জাপা কৰি কুৰে মহন্ত বোৰাৰ ॥

পুত্ৰ ভৰ্গা পুগি নাম থাকে সৰ্ব্বলয় ॥

নপাইলে লোকক পিনে ক্ষেত্ৰতাৰ ধৰি ॥

মালা ধৰি কুৰে ধন সাজে যত কৰি ॥

টেটন কৈলৰ সৰ আচে বত ভৰি ॥

পুত্ৰ-পত্নী পোহো সাধু বোলাৱে লোকত ॥

ত্ৰাহাক বিচাৰি মৰিক কুৰো সৰ্ব্বকম্প ॥

ইতো ধৰণিৰ ভাৱ কৰোঁহো নিৰ্ধাৰ ॥

হেতিয়া ভীমই স্বাভাৱিক অৱস্থা পাই আগত
বেৰিলে পৰভৱানক। বোলে, কোনে নিৰ্গত। এবল
বণত হাবি পলাই আকৌ পাহৰি দেখোন আত্মপ
কৰিবলৈ আছে। তথাপি তেওঁ সদলভাৱে কাকুতি
কৰি চাওঁ বুলি জ্ঞানি ধৰিলে। কিন্তু পৰভৱানে
ওৰে জালাত সকলো পাহৰি ভীমক পুনৰ গৰ্জিব ধৰে।

“তজ্জি হেন গোটা আচ বণত পলাই ॥

তোৰ আজি যবে অসা মাসা কৰো ঠাই ॥

ভীমই বোলে, ওক তুমি বোক চিনা নাই ॥

তোমাৰ হাতৰ কুঠাৰ নই কাৰি লৈছিলো আৰু কমণ্ডু
চৰণিও কাৰি লৈছিলো। পিচত তুমি প্ৰাৰ্থনা কৰোঁতে
লিৰো ॥

পৰভৱে বোলে—

হুন অৰে বৈল কথা কহা আনবাত ॥

কৈন পৰাপুত্ৰ নিচা কহৰ সাগকা ॥

আন আজি বোৰ হাতে পুৰিলা ইহাত ॥

পৰায়া আচল আজি বৰিণি সাগকা ॥

বেগমক ভাৰি মহন্তৰ ভাৱ ধৰি ॥

লোকক কতিগা কুৰা ৰূপট আচাৰি ॥

নবে বোলে মালা জাপা কৰিলে ভকত ॥

বোক নাৰায়ি কোপ ধৰিয়া মনত ॥

নৈয়ো হুনা কাৰিগাচো আপোন মাতুক ॥

ভকত বোলাৱ বোক মাৰিবকৈ কিঙ্ক ॥

ইত্যাদি মালা কথা শুনি ভীমই ভাবিছে বোলে, কিমো
আপন। বি ভৱ কৰোঁ তাকেহে পাওঁ। মাৰিলেও
গ্ৰন্থকৰ, তথাপি এতিয়া আপোন শেষত কিং খাই
আনকাৰ ছৰা, ইটোৱে দেখো ধাৰলৈ আভিঙেও মুছিলে
উঠে। আৰু যিয়ে হ'লক, এবল কাকুতি কৰি চাওঁ।
এই ভাবি তেওঁ বোলে, আপুনি ধাৰিতমন্ত বীৰ, নই
মাফাৰা জন। বোক জৰ কৰিলে আপোনাৰ মৰ
নাথো, আৰু নই জিৰিলেহে কুৰাতি ধৰ। গতিকে
আপুনি নিজ মনে ইয়াৰ পৰা যাওক। ইত্যাদি।
পৰভৱ খং ধুপুপে অগ্নি উঠি দীত কামুৰি বোলে, তেৰ
ধৰিবলৈ ভয় হৈছে। তেনেহলে কি কাৰণে বোৰ
আগত পৰিচিহ্নি? হই কিং লুকাই নাথাকিণি?
এতিয়া বোক চাটুকাৰু ওলাবলৈ আৰ্হি? এই বুলি

বেদি আৰ্হি দ'ও কমণ্ডু আৰু দান লৈ ভীমক কোব
দিলে, আৰু কুঠাৰ লৈ কাৰিগাচৈ উঠিল। ভীমৰ
ঠোটে মোৰকৈ মুছ লাগিল আৰু পৰভৱ পানীত
পেলালে। অৱশেষত পৰভৱানে ভীমক কাকুতি
ধৰি তুমিগিলে অনুবোধ কৰিলে। আৰু নুগুৰী
বুলি মইত কাৰি কুঠাৰকন বুলি ললে। পৰভৱ আঁতৰি
গ'ল আৰু অলপ দুৱত তেওঁৰ পৰিখণা বেনুগলো
তুমি লৈ বোলে এই ভীমক মানাৰো মানে ইয়াৰ পৰা
নাযাওঁ। এই বুলি গছৰ শীৰ লৈ হাবিৰ মাছৰ পৰা
ভীমৰভাৱে শৰ মাৰিব ধৰিলে। শৰ ভীমৰ পাই-
মুখে পৰিব ধৰিলে। ভীমই বোলে কিং নাও, তীৰ্থ
কৰিলে গ্ৰন্থকৰ হব নাগে, আমাৰ আকৌ কোষ অহ-
ছালেহে লগ লগাই। তোৰ পৰভৱানে মোৰ সকলোক
হৰি নিব। শাঙ্কসেৰ মনুৱ দিনত, বেনুকাৰ পৰ্ভত
পৰভৱান মানে বিলু অৱতাৰ হৈ তিনিগাচো বাক পুথিৱী
বুলি দুট বজা সৰক ধৰি পুথিৱীক বকা কৰিলে।
আকৌ বাৰশৰ স্বত্যাচনত পুথিৱীৰ প্ৰাৰ্থনা মতে
দশৰথৰ ধৰত বিনু চাৰি অংশ অৱতাৰ হোৱাত পৰভ-
প্ৰভাহীন হ'ল। আৰু মানে তেওঁৰ স্বৰ্গলৈ বোৱা
পথ বন্ধ কৰিলে। তেওঁ গ্ৰন্থকৰ শিমাৰ পুথিৱীত
ধাৰিক। পাচহেহে স্বৰ্গমাত লয় হ'ল। এতিয়া পৰভ-
ৱানে সত্য এই ভীমলৈ শৰ মাৰিব ধৰিছে। ভীমজো
শৰ মাৰিব ধৰিলে। পৰভৱানৰ গাত শৰখোৰ পানী
বেদ হৈছে আৰু তেজখোৰ ওলাই ফুৰা মলৰগছৰ দৰে
হৈছে। ভীমই হেতিয়া নাট কলে—বোপাই, মোৰ
লগত মুছ কৰি মৰিব নাগোৰে উলটি বোৱাগৈ। পিচত
কাল কৰিলেও নই নকোঁ। পৰভৱ মূৰ নাট
কোৱল। তথাপি পৰভৱান একা বোক মনত। শেষত
পৈ আৰোগো-আসুৰি, বৰ্ণনা-নাৰণি হব ধৰিলে।
শেষত উপায়াস্তৰ নেদেখি কুঠাৰানে আশা এৰি মৰা
ভাৱ হুৰি পৰভৱান পৰি থাকিল আৰু পিচত নিজ
ঠাইলৈ গতি প'লাগৈ। ভীমই গ্ৰন্থকৰ নিশ্চিত এই
কুঠাৰ পৈ ভীমক দিব ভীমে দুশাসনলৈ ছয় বিদাৰিব
আৰু শেষত নিজ ইচ্ছাতে গ্ৰন্থকৰ ঠাইলৈ গতি যাব।

পৰভৱ গতি বোৱাৰ পিচত ভীমই গতা সৰণ
কৰিলে আৰু তেওঁৰ শৰীৰ নিৰুজ হ'ল। তেওঁ সবে-

কবিতা মান কবি নাহা জপ ধ্যান কবি কৃষ্ণ স্বতি
কবির ধ্বনি। হরি দেখা দিলে। তেতিয়া ভীমই
পৰঙামক কষ্ট দিয়া বাবে অপৰাধ কমা কবিলে
প্রার্থনা কবিলে। হরিরে ভীমক কলে যে পরঙাম

পুথিবীর কার্য উদ্ধারব বাবে তন গুণে অরতাব হৈছিল
মান অরতাবত তেঁওঁর বল প্রভা সকলো টুটিপ ইত্যাদি
নানা কথা কৈ অন্তর্ধান হ'ল। ভীমই তেতিয়া তীর্থ
কবি শেখত হস্তিনাপুরবৈল গাফা কবিলে। (১)

(১) উদ্ধৃতিপোত মূল শানান বক্য করা হৈছে

শকুননিদেরন গীত

সংগ্রাহক—শ্রীকুমুদচন্দ্র মহন্ত, বি-টি

বাগ-ববাবী

আবে বাধব, বতি নাহি চরণে তোমার।

মই মহামতিহীন, পাপ করিতে দিন,

পোরাইলো বিষয় অহঙ্কার ॥

কি না মই অপবাবী, তৈনোবে জনম বাদী,

তোমার চরণে বতি নাই।

দুর্ভত মানবী তনু, বিফল কবিলো নাশি,

হাতে হকবাইলো নিদ্রি পাই ॥

যোগে বিধি তৈলা বাম, নৈলকো তোমার নাম,

ব্যর্থে মই জনম পঁরাইলো।

তুমিগে আনন্দ সিদ্ধ, নভজিলো দীনবদ্ধ,

আপুনি আপুন আধি বাইলো।

কোটি গুণাণ্ডে মই কুবিলো জনম ধরি

শুকব কুকুর ছয়া পাপী।

এ দুখ তাবন তোমারি চরণ, তাহে নকবিলো চাপি ॥

সকলে নিগমে কয় তুমি প্রভো দয়াময়,

আকে ভাল জানি আছো আমি।

যদুনি মুচয়তি, তোমার চরণে বতি,

বহু মেবি জগতের স্বামী ॥ ৮২

বাগ-শ্যাম

শ্যাম গোপাল, শ্যাম গোপাল,

ভকত বৎসল প্রভো দীনদয়াল।

নিতানিবরণ আতসা বাব, কোটি করুণপূরণ কাম ॥

পোহি দারাল শূকরমত খেলে, কেনু চবায়ত বানক মেলে ॥

সত্য সনাতন থাকেবির নাম, তাহেবি সচ্ছতি গোপ স্থদাম।

ভকতি অধীন গোপাল প্রাণ, কহরে যদুনি বেদ প্রদাম ॥ ৮৩

বাগ-শ্যাম

গোপাল বোলে মারকু আপে,

নাৰাধো কেনু বাধো যাবে লাগে।

নয়াইকো পোটে নাৰাধিবো কেনু।

নকলো মান নবজাইকো কেনু

নখাইকো লবনু নখাকিবো ঘরে।

বাহু প্রসারি বোলে দামোদরে ॥

বাতি দিনে কুবো স্থবতি বাসি।

সকলে গোকুলে কববো মাফী

তথাপিভো ভাল নভৈলো জানি।

সে দোষে ছানি নখাও ভাত-পানী।

দেব শিবোমপি কহর কথা।

চাতুৰি বচন জানিয়া দেখা।

যদুনি কহর পামব মতি।

মনুযাতার ত্রিষ্ণপত পতি ॥ ৮৪

বাগ গাঙ্গাব

হরি মোব নকবিও হেলা।

তোমার চরণে মাগো স্থখ ভকতিব সেলা ॥

পৰম পতিত হানু অপৰাধব সিদ্ধু ॥

সকল নিগম কহে প্রভু তুমি দীনবদ্ধ ॥

বিষয় চিন্তায়ে মেবি আকুল ছয়ম।

চরণে উদ্ধাৰ বোবে তুমি কৃপামব ॥

আজি কালি কবিত্তে জীৱন তৈল কীৰ্ণ ।
 ত্ৰোমাৰ চৰণে বসি তৰুত বিধীয়া ॥
 মই আশ্ৰাধাতকী বত সীমা ।
 পত্ৰিতপাৱন নাথ হৰি দেখায়ে মহিমা ॥
 তুৱা নিজ দাসৰ সঙ্গত বসি নাই ।
 তৰুত নিমিত্ত নতি মাগো যদুমণি গাই ॥ ৮৫

বাগ শ্ৰী

সুন্দৰ অৰে সুন্দৰ যশোৱা ।
 অনন্ত ব্ৰহ্মাণ্ডপতি স্তবকহো পায়া ॥
 সকল নিৰাধৰণে বাহাকু বিয়াই ।
 গোহি জগত-ভক আছা তোৰ ঠাই ॥
 ব্ৰহ্মা, হৰ, পুৰুষৰ যাহাৰ কিছৰ ব ।
 সো হৰি পুত্ৰ হুৱা আছা তোৰ ঘৰ ॥
 মহেশ্বৰ নন আজি বাহাকু বিয়াই ।
 সো প্ৰভু তোৰ ঘৰে অৰুতি চৰাই ॥
 যদুমণি কহয় শুন্দৰ যশোৱা মাই ।
 ত্ৰোহো মন ভাষণত্ৰী আৰ কেহো নাই ॥ ৮৬

বাগ তথা

মাধৱ চৰণ শৰণ লৈলোঁ ত্ৰোই । কৰছ কৰণা মোই ॥
 মই যত কপট কৰিলোঁ হৰি তুৱা পাৱে
 ব্ৰহ্মাণ্ডো নপাৱে সীমা ত্ৰোই ।
 ব্ৰহ্মাণ্ড নাহিকো বাৰ, মোৰ যত অপৰাধ,
 চৰণত বাৰিও আমাৰে ॥
 অনন্ত মহেশ্বৰ মুখে, মোৰ দোষ গুণ কহি
 তৰাহো অস্ত নাহি পাই ।
 যদি তুমি আপুনি বিচাৰি কহ নিজ মুখে
 তব নাহি মিত্ত গোমাই ॥
 শুনি আছি সকলে নিগমে কহে নাহি নাহি
 হৰি বিনে পতিতৰ পতি ।
 জানিয়া অস্ত্য পদে কৰিলোঁ ভাষণ নাথ,
 যদুমণি দীৰ্ঘমতি । ৮৭

বাগ তথা

মাধৱ ঈশ্বৰ হৰি চৰণ গোচৰ ।
 মুখে নাম হৃদি কপ সঙ্গ ভকতৰ ॥

ত্ৰোমাৰ নাগাত্ৰ আমি ধৰন অধন ।
 হৰিক ভজিলোঁ বুলি কৰোঁ অধম ॥
 তুমি নিজ নাথ নজানে মতি বোৰে ॥
 ত্ৰোমাৰ চৰণে নাথ ভৈলো সেৱা চোৰ ॥
 গোপালৰ চৰণ পঞ্চজ বস পাই ।
 যদুমণি দীৰ্ঘ মুৰুধ বতি গাই ॥ ৮৮

বাগ মাহুৰ

ত্ৰোহো বৰি নাথ গোমাই ।
 হমাৰি বহু বিধি ত্ৰোমহি দয়ানিধি
 ত্ৰোমাৰ চৰণে বতি নাই ॥
 একতে একহি এক বিনোদি পেষিতে নানান ৰচনা ।
 তাহেক নাহি জানি এমতি মোহিত পৰলো বন্দী পৰবা ॥
 গুহি সবল নবক পাশ পুশ্যহি স্বৰ দুৰ মনে ভাৱে ।
 ত্ৰোহো জগতক নাথ জগজীৱন বতি প্ৰভু নাহি তুৱা পাৱে ॥
 মই ৰা বতিহীন তেৰি তৰুতিহীন অস্ত্য চৰণে বাৰিও ।
 দাঙে তুমি বৰি নাগয় যদুমণি দাস কৰি নিত ॥ ৮৯

বাগ ভাটিয়ালী

ৰে মন বাম-স্কন্ধ কোল ।
 আলাস ত্ৰেজিয়া চাপ হৰিপদ কোল ॥
 ভাবনতৰিয়ে পাইলা নবনতু নাৰ ।
 কলিন্বেণ বাম-স্কন্ধ নাম বৰ তনু বেসাৱ ॥
 এ ভৱ সাগৰ ভৱ তৰুৰ অগাৰ ।
 উপদেশ কৰা লৈয়ো আত হুজান কাঙাৰ ॥
 ভকতৰ হৰি হোস্ত অনুকুল বাৰ ।
 ষাঁটেত ভৱা দিয়া গুহি তৰ সাগৰ কুলাৱ ॥
 কৰন পানকা মন নভল হৰিবে ।
 মাজিবি এ ভৱ ঝাইবে কৃষ্ণীৰে মগৰে ॥
 ৰবিগু হুহুৰ মন উপদেশ সাৰ ।
 যদুমণি মুচমতি মাগো শৰণ ইবাৰ ॥ ৯০

বাগ সিদ্ধুৰ

শাম মই নাকী বুলিও ।
 হিৱাৰ ভিত্তৰ আগিচ্চন কৰি সিও ॥
 চুচাপ ৰুপৰে ভালা ময়ুৰৰ পাশ ।
 অধম কৰোণ নাহে চহে দিল বেধা ॥

নৱন চকোৰ মুগ চকুৰিত কাপ ।
 জ্বৰেৰে বহিমা দেখো নৱনৰ চাপ ॥
 হুচাপ বয়ন বাজে অৰণ অধৰ ।
 প্ৰভাত কালৰ বেন উসৰ ভাৰ ॥
 ৱশন কুলেৰ কোৰ মনোহৰ হাঙ্গি ।
 একথান হুৱা ৰবি শশী হিঙ্গাহিঙ্গি ॥
 হামাৰি পকুল অস্ত্ৰ ভৈল বালা ।
 ক্ৰিভবন ৰূপ কালা অস্ত্ৰ দিলে ভালা ॥
 ৰূপ দেখি সৰণে ৰাম নাম নিগম মন জুৰে ।
 গুহি শাম ৰূপে যদুমণি মন পুৰে ॥ ৯১

বাগ তুৰ ভাটিয়ালী

আহে মাই, ভুনিয়ো ভুনিয়ো ভুনিয়ো বশোমতি ।
 পৰম ঈশ্বৰ হৰি ত্ৰুত পাইলা কতি ॥
 বৈকুণ্ঠ ত্ৰেজিয়া আইলা জীৱন তৰো ।
 সেহি তোৰ পুত্ৰ হুৱা বেনু চাড়া বনে ॥
 সকলে নিগমে থাক বিচাৰি নপাৱে ।
 সেহি তোৰ পুত্ৰ হুৱা আছা তোৰ ঠাৱে ॥
 সনক সনন্দ যোগী বাহাকু বিয়াই ।
 মহেশ্বৰ বৰনে বাৰ গুণ পাই ॥
 ভকত বৎসল হৰি ত্ৰোমহি তনয় ।
 পৰম বুকুৰমতি যদুমণি কয় ॥ ৯২

বাগ ভাটিয়ালী

আৰে মন বোল মই হৰিৰ দায় হৈয়ো পৰম স্ত্ৰে ।
 পৰম বজল হৰিৰ নাম সাগৰ লৈলোক মুখে ॥
 হৰিৰ চৰণে পাস হুৱা আছে ব্ৰহ্মা ইন্দ্ৰ শূলপাণি ॥
 নাৰক প্ৰমুখো ভৈল ত্ৰান দাগ মই হৈয়ো তাকে জানি ॥
 হৰি দাস হৈলে হৈলো পূৰ্ণকাৰ মোৰ বনে তাকে আশা ।
 ৰবিহো নিশ্চয় হৰিৰ অস্ত্য চৰণে পঞ্চজ বাসা ॥
 ভকত সঙ্গতি অনন ভকতি দিয়া বোক প্ৰভু হৰি ।
 হৈহোৱো সন্তোম অৰণ চৰণ মকল পান কৰি ॥
 এহিমনে ৰৰ মাগো দামোদৰ তুমি অখতিৰ পতি ।
 দায়ে তুমি ৰবি শৰণ নাগয় যদুমণি মুচমতি ॥ ৯৩

বাগ বৰাবি

কৃপাৰ সাগৰ প্ৰভু দামোদৰ চৰণে উচ্ছাৰা বোকে ।
 কোটীকোটি মোৰ অপৰাধ হৰি কৰিয়া আছো ত্ৰোমাৰে ॥

কোটি ব্ৰহ্মাণ্ডৰ ঠাঁকুৰ বিনোদি ত্ৰোমাৰ বিনোদি আনি ।
 ভৈলো ৰা ৰোহ আচৰিবো হোহ ত্ৰোমাত জগত স্থানী ॥
 দেহ জন ৰন হুহুৰ হুজন আকে মোৰ বুলি নৰে ॥
 নানান হইতো বিঘৰক আশে ত্ৰোমাত বতি নকৰে ॥
 মই অচেতন জানি নাৰাধন গুচাৱোক বোহ পাশ ।
 নকৰিয়া ৰূপ আমি তনু অশে কৰিওক নিজ পাস ॥
 তুমি অখতিৰ পতি বৃপতি জগতে আতি বিমিত ।
 যদুমণি কহ ইয়াৰ কৰণা কৰিতে হৰি উচ্চি ॥ ৯৪

বাগ ভাটিয়ালী

আই ঘৰে বহিতে নপাৰি ।
 নাম ৰখিা তাকে ত্ৰোমাৰ মুৰাৰি ॥
 ভুৱনমোহন বাণী ৰাৰা নাম ডাকে ।
 হিৱাৰ ভিত্তে মোৰ পৰাণ নৰাকে ॥
 কৈক বাওঁ কৈত ৰয়লো বনে নাহি হুৰ ।
 উচপিচ কৰে নাশেৰিয়া চাম মুখ ॥
 গুণুত পঞ্জনে মৈলো, ভৈলো কলঙ্কিনী ॥
 ত্ৰোমাৰ আমাৰ অৰণশ তত্ত্ব জানি ।
 বি বোল বোলোক ভান মন নাহি ভৱ ॥
 নদেৰ নদন পতি যদুমণি কয় ॥ ৯৫

বাগ তথা

চৰণে শৰণ লৈলো নাৰাধন ইবাৰ সেৱিয়া হৰি ।
 ত্ৰোমাৰ অমূল্য তৰুতি মাগো হাতে দাঙে তুমি ধৰি ॥
 নদীৰ কোলৰ গাছ, অৰণ পানীৰ নাছ, তাৰ যেন হুহুৰ নাই ।
 পশুপাৰ জল, জীৱন চকল, তেহেতু মোৰ যদুমাই ॥
 কৈত কেতিক্ষেণে মৰণ মিলে কাল অৰুপৰে বিলে ।
 বিষয় বিসে ভৈলো অচেতন আনু মই জিলে তিলে ॥ ৯৬

বাগ কেহাৰ

বৈঠহি বৈকুণ্ঠ, নাৰ্থি নাৰধৰ, সেৱহি দেৱৰৰ বাজৰে ।
 আপহি আপোন, বিনহি বিনল, আপোন মোহন কাঞ্জৰে ॥
 বিতহি ঞ্জুত, বনহি বনস্ত, কুত্ৰম কৰন চুতৰে ।
 মধুৰ মধুকৰ, নিৰুৰ ত্ৰাজ, বাৰ্হিহি বৈল মধু মুখেৰে ॥
 ঘৰিহি ঘৰিহি, ঠমহি ঠমহি, বৰহি বৰমা ৰবেৰে ।
 সৱহি সগাৰ, সয়ল ৰয়ল নাহি জান নাহি ৰবেৰে ॥

অজহি অজজন, জীৱন নিজৰন, বিয়হি ধৰব পাৰেবে । যদুমণি কহ গতি বাল গোপাল ॥ ৯৮
মনহি মধুকৰ, পদহি পৰ্জজ, যদুমণি মতি ভাৱেৰে ॥ ৯৭

আশোৱাৰ পৰিতাল (মাত)

আৱত কামু লেখু লজাই ।
চৌতিত গোপ শিত্ত বেৰি যাই ॥
শানল অৰ পীত পিচোৰা ।
নৰখন জিনি বৈচে বিজবি উজোৰা ॥
হাৰ মুকুট মণি কুণ্ডল ভোলে ।

জয়ন্তী গন্ধৰ্ব গান

জয় যদুবৰ মুকুতি বিনন্দ সজল জলদ শ্যামৰে ।
কোটি বিভাকৰ জিনি বিৰাজিত হৃদয়ে শ্ৰীবৎসশোভেৰে ॥
লপনাবিন্দ বন্ধ চিকুৰ বেন পঙ্কজধাৱলীৰে ।
কবিকৰ সম উক' নিৰপম লনাটে ত্ৰিলকৱলীৰে ॥
শুশা হব সিদ্ধ হুৰমুনি কিম্বদ যাব পদ শিৰে ধৰিবেৰে ।
মুজবাপী শৰে কাকু দিছে বিছে যদুমণি হুজাশিৰে ॥

অসমীয়া মুছলমানৰ অন্তৰা ভাষা

চৈয়দ আবদুল মালিক

ইংৰাজী ১২০৫ চনৰ পৰা অসমৰ লগত মুছলমানৰ
সম্পৰ্ক ঘটে। ছত্ৰেন চাহৰ অসম আক্ৰমণৰ পিচৰ
পৰা অসমত মুছলমানসকল সংগলনিকৈ বসৱাস কৰি
আছে। অসমৰ প্ৰজাসাধাৰণৰ জীৱন ধাৰণ পদ্ধতিৱেই
অসমীয়া মুছলমানৰো পদ্ধতি। সংস্কৃতিগতভাৱেও
অসমীয়া মুছলমানে ধনুতা সাংস্কৃতিকে নিজৰ কৰি
লৈছে। অৱশ্যে ধৰ্মকৰ্ম আৰু দৈনন্দিন আচাৰ
ব্যৱহাৰৰ ক্ষেত্ৰত তেওঁলোকৰ বহুতৰে মাজত ইছলামিক
সাংস্কৃতিৰ চাপ, প্ৰভাৱ আৰু অৱশেষ এতিয়াও বৰ্হমান।
ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত খ্ৰীষ্টানত: কৃষিৰ যোগে জীৱন ধাৰণ
কৰিবলগীয়া হোৱাৰ কাৰণে তেওঁলোকে অসমৰ ধনুতা
মাত্ৰকা, ফকৰা-বোছোনা আদিক সম্পূৰ্ণ নিজৰ কৰি
লৈছে। সাধাৰণ কথা বতৰাৰ পৰা তেওঁলোকৰ
স্বৰ্গীয়া চিনাকি পোৱা হৈন।

কিন্তু পাৰিবাৰিক জীৱনত মুছলমান সমাজৰ নিজৰ
ভিতৰত মুছলমানসকলে বহুত আৱৰী, ফাটী, উৰু শব্দ,
বড়কাৰা আদি ব্যৱহাৰ কৰে। এইবোৰ শিকিত-
ধনিকিত নিম্পিংশে সকলো মুছলমানে সহজে বুজে।
কিন্তু অন্য অসমীয়া লোকৰ কাৰণে বহু সমস্বত বুজা
কঠিন হয়। ধৰ্মচৰ্চাৰ প্ৰয়োজনত আৰু পৰম্পৰাগত-
ভাৱে ব্যৱহাৰ কৰি অহাৰ কাৰণে এনেবোৰ শব্দ
কোৱাত বা বুজাত তেওঁলোকৰ কোনো অসুবিধা নহয়।

বৰ্হমানত হিন্দীভাষা ৰাষ্ট্ৰীয় ভাষা হোৱাৰ কাৰণে
অসমৰ মুছলমানে পাৰিবাৰিক জীৱনত দৈনন্দিন ব্যৱহাৰ
কা এই শব্দ-বহুৱাকা আদি সৰ্মসাধাৰণৰো ব্যৱ-
হাৰোপযোগী হোৱাৰ সম্ভৱনা আছে। অসমৰ কেইবা
নাথো (মুছলমান) মানুহে শ শ বছৰ ধৰি ব্যৱহাৰ

কৰি অহা এই শব্দবোৰৰ ঠাই অসমৰ অভিধানত
ব্যৱহাৰভাৱে হোৱা বাঞ্ছনীয়; হেনকোথ আৰু চন্দ্ৰকাণ্ড
অভিধানত সৰ্মসাধাৰণৰ মাজত প্ৰচলিত এনেবোৰ
শব্দই ঠাই পাইছে। অসমৰ পুৰণি বুৰঞ্জীৰোভেত
এনে বহুত শব্দ, ব্যাক্যাণ আৰু বচনানীতি থকা
চিহ্নিপত্ৰ (বছাধৰীয়া) আছে। লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা,
হেমচন্দ্ৰ বৰুৱা, পণ্ডিতদ্বিন (নাট্যকাৰ), বৃজ শৰ্মা,
আনন্দ বৰুৱা, অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকা আদিকে তেওঁ-
লোকৰ নাটক, উপন্যাস, কবিতা আদিত কিছু ব্যৱহাৰ
কৰিছে। বিশেষকৈ ভক্তৰ বাণীকাণ্ড কাকতি আৰু
ভক্তৰ বিৰিঞ্চিম্বাৰি বৰুৱাই তেওঁলোকৰ অসমীয়া
ভাষাতত্ত্বৰ প্ৰথমেৰ্গত এনে শব্দ সম্পৰ্ক সন্ধান আলা-
চনা কৰিছে।

কিন্তু মুছলমানসকলে নিজৰ মাজতে সগৰ ব্যৱহাৰ
কৰি থকা শব্দ ৰাক্য আদি সম্পৰ্কে আৰু বহল আলো-
চনা আৰু প্ৰবেশ্যাব অৱকাৰ আৰু প্ৰয়োজন আছে।
এই প্ৰৱন্ধত তাৰ এটা চমু আভাস দিবৰ চেষ্টা কৰা
হৈছে।

(১) দৈনন্দিন কথা-বতৰাত ব্যৱহাৰ কৰা শব্দ
ৰাক্য আদি :

ইছলামৰ মূল ভেঁটি পাচোটা : কৃন্না, নামাজ,
ৰোজা, হজ, জাকাত। ইয়াক আধাৰ নকৰিলে কিহৰ
মুচনি ? নিয়ত কৰি অজ-গোচল কৰি পাক-চাফ হৈ
লৈ, জহি নামাজত থাৰা হৈ নামাজ পঢ়া। আৰান-
আকামত থিক নাই, তম-ম্ন থিক নাই, বকুব থিক
নাই, চিহলৰ থিক নাই, থিচনিম্নাতেই পদম। চালান
কিৰাভেই ঠাই উঠিল। সোতা-মকৰ পঠি নুনাছাত

কবি ওলাই আহিলো। জামাত হৈ নামাজ পঢ়াটো চুপুত। আছাৰ এবাদত বশেণী নকৰিলে জীশেণী বৰবাদ, আবেবত পত্নাৰ লাগিব। কিয়ামতত কোনো চাব ? হচ্ছৰ দিনা জ্ঞানাপাৰ উন্নতৰ কোনো নাছাত কৰিব ?

আজিকালি নিকাছ তালাক, হাবাম-হালানৰ খিক নাই, সকলো বেঙ্গানো হ'ল। বোজা-নামাজ, ইচ্ছা-ভৰাবীছ, চুপুত কৰজৰ বেগাল নাই, দুনীয়াপালীয়েত মছত্ৰল। চুবাতনো কোৰবত পনি সকলো গোম্বাছ হ'ল। বহমানিৰ বহিমেহে মদন কৰোত। নেকিবশীৰ কথা আনিসোলা পাইবনেহে জানে। আমি নাচীজ বাম্বাই কি মুজি পাৰ্ড ? ইত্যাদি।

(২) মুছলমানৰ বিজয় নিমগ্ধণি চিঠি :
জুল পনি।

জোনাব চাৰেহে,

খোশাৰল ত'লাৰ ওপৰত গুৰুকন কৰি অহা বৰিউল আওরল (বা বেই কোনো) মাহেব.....তালিখে পোহৰ পহিলা চাৰেহেজাদা.....ৰ লগত যৌ.....ৰ মৰিলা চাৰেহেজাদীৰ আক্কে নিকাছৰ দিন ধাৰ্ঘা কৰি আপোনালোকক সপৰিৱালে দাবত কৰিলে। বিজয় দিনা মহকিনত কদমবত্বা কলমাই মছলিচ বৌছন কৰেহি বেন। ইতি

নিয়াজসদ বা খাকছাৰ.....

অন্য চিঠি :

(বাপেকে পুতেকটল) নুৰে চশ্বে বাহতে জাম, তাৰে উমবহ.....লাপা.....

(পুতেকে বাপেকেটল) বধেমত শৰিক জোনাব বাবাজান, এই ক্বতেবিসম হাজাৰ হাজাৰ আদাম আক তুফিনাত আপোনাব.....

অন্যান্য চিঠিপত্ৰ আদিতে এনে ধৰণৰ বচনাবীতি আক আৰবী ফাটী আদিৰ শব্দৰ ব্যৱহাৰ হয়।

(৩) আশীৰ্বাদ দিয়া, শুভইচ্ছা জনোৱা আদিত ব্যৱহাৰ কৰা

আছাই চহী-চালানিতে বাথক, মক্চুপ পূবা কৰক, উমৈ হাচিল কৰক, শীম দুনিয়াত কাৰীয়াৰ কৰক, বাবা-আকত পূৰ কৰক, ছাত্ৰতনৰ বচ্ছাছাৰ পবা বাচাওক ইত্যাদি।

(৪) শাও দিয়া, পানিশপনি পৰাত :

লাহনত পৰক, বোদাৰ গজপু (গজব) পৰক, মোছাৰখৰ ৰবি হওক, ছাত্ৰতনৰ মোবা হওক, বুদ্ধাজ, হাবামজাদা, চুৰব, চুৰবৰ বাছা, লাচনতীয়া, বে'হায়া', বে'ছৰ, না'ফৰনা ইত্যাদি।

(৫) কিছুমান আৰবী ফাটী শব্দ সকলো অসমীয়াই বুজি পালেও প্ৰধানতঃ মুছলমানসকলেহে সাধাৰণতে বেচি ব্যৱহাৰ কৰে। আৰবী, ফিৰিক্তা, আছাম, জমীন, চাঁদ চিত্ৰাৰ, তুন্দ্বিৰ, নচীৰ, ইনুত্ৰাম, হকিন-নকিল, গাকিলিত, মদগৰবী, চহী-চালানত, সোহ (সোহ) সোছমন, কাযদা, ফাৰদা (ফয়দা), ইমান, বেট্ৰমান, বেট্ৰমানী, ফোৰবাৰ, কবজোৰ, মছত্ৰত, ফিলকা (হালাক), পীত, নুৰহিছ, দৰবাছ, চিচিনি, জিলাৰত, মছওল, ওমাজাৰ, আদব, মাৰজ, তুচলি, মোহমত, প্যাৰ, কিনাৰ, দৰিয়া বুছী, পৰী, নিকাছ, তালাক, পলা, আৱাজ, মছলিছ, জলুছা, আৰাত, চুৰ'মা, আৰে, আতৰলান, চুৰ'মালাৰ, মেহনত, মছবি, ঘাইন, জাহিল, আনিন, নাহক, বে'ত্ৰকা, বে'ত্ৰবৰ, বে'ত্ৰগাছ ইত্যাদি।

(৬) অসমীয়া মুছলমানৰ ব্যক্তিৰ নামাকৰণতে আৰবী আৰু অসমীয়া শব্দ বা শব্দাংশৰ সংযোগ হৈছে : বেহনুৰ, জাম্বুৰ, দিলবৰ, ডেকাচাৰেহ, আছাম মাইজান, সোনাজান, বিবিবাই, কৰ্ণমাই, গোলাপজান।

(৭) সংঘেৰণৰ শব্দ : লাবাজান, মা'জান, নামাজান আদি। কিন্তু মাইজান, মা'জী, ভাইজান, আদিত অসমীয়া শব্দাংশৰ মিশ্ৰণ ঘটিছে যেন লাগে।

(৮) কিছুমান শব্দৰ এটা সকলোতে আক তাৰ বিপৰীতপৰ্ক শব্দ কেৱল মুছলমানসকলে ব্যৱহাৰ কৰে :

সকলোতে	মুছলমানে
কৰনাম (অপৰণ)	বে'কনাম (প্ৰনাম)
পৰীৱ (দুৰীয়া)	ৰছিছ (ধনী)

হাবাম (নিমিছ) হালাল (নীতিসিদ্ধ)
নিমকহাবাম (অকৃতজ) হচ্ছালাল (কৃতজ)

মিঞা—সম্ভ্ৰত, দনানিত ব্যক্তি।

বাত্তা—পথা বা মাৰ্গ।

পৰ্ণা—আছোছন, মানসিক অথবা কাৰিক।

কোৰগানি—সমৰণ, উৎসৰ্গ।

মুনি—লিখক, কাকতী।

উপৰোক্ত শব্দবোৰ যথাকৃত অৰ্থ বুজাবলৈ প্ৰায়ে ব্যৱহাৰ নহয়।

(১০) কিছুমান শব্দই ৰূপ সলাইছে। অৱশ্যে

এনে ৰূপান্তৰ স্বনি জগতৰ সাধাৰণ কথা :

আৰবী অথবা ফাটী

অসমীয়া

খাবাম

চাবাম

কিতাপ

বিতাপ (পৰ্ক অৰ্থত)

মিখাছ (মানসিক অৱস্থা)

গোলাপ

মোকদ্দমা

তুৱাৰাম

ত্ৰা'ছুৰ (বিয়মত)

জবদস্তি

মোক্চাম

মহচ্চুৰ

নিক্ছ

জাম্বালাৰ

পাহুৱান

গাইৰ-হাজিৰ

গাছৰ-কাপ্তানী

(১১) কেতবোৰ শব্দৰ ৰূপ আৰু অৰ্থ অৰিক্ত আছে যদিও, বিভিন্ন প্ৰত্যয় আদি যোগ হৈ নতুন শব্দ হৈছে :

দবাচনতে—ফাটী দ্ব + আচন—প্ৰকৃততে। ইয়াত 'তে' ওপৰকি।

অচ্ছাত—আৰবী বচ্ছাত—উপলক্ষাসহ (বহচন)
একবচন—বচ্ছত্।

(১২) কিছুমান অসমীয়া শব্দৰ সতে আৰবী ফাটী আদি শব্দৰ সংযোগ (?) হৈছে : কাছিয়া-পেচাল (কাছিয়া আৰবী), ধন-পৌলত (পৌলত ফাটী), আৰাবী-চকী, ভোক-চিৰিণি, বিচনা-পাটী, চাফ-চিকুন, মছজিদ-ঘৰ, ফাটী-পঢ়িমা, গোলাপজল,

(১৩) কিছুমান শব্দ ইংৰাজী, আৰবী, ফাটী আৰু অসমীয়া প্ৰত্যয় বিভিন্ন আদিৰ সংযোগত হৈছে : হেচ্ছ মৌলবীয়েনী (হেচ্ছ—ইং, মৌলবী—আঃ, যনী—অঃ), জে'ন-ৰানা,

(১৪) কিছুমান যৌগিক শব্দৰ অংশবিশেষ লোপ পাইছে : কলম-কণিধা, ফাটী—কলনত্বাছ (কলমকটা কটাৰী)।

(১৫) মুছলমানসকলে সাধাৰণতে ব্যৱহাৰ কৰা কিছুমান ক্ৰমৰ নাম আৰু অসমত সৰ্বসাধাৰণতে ব্যৱহৃত হোৱা বহুৰ নামৰ সংযোগ হৈছে : বহন-চৰিলা, স্বেচ্চিক-কোৰবী, ৰব্বান-বাচতি (ৰব্বান—ফাটী), ক—মুখ মান—সোহোৰা), গৰমপানী, আটী-ফনি, চেহেৰাপানী, ভাত-তৰকাৰী, পাণ-মচলা,

(১৬) কিছুমান আৰবী ফাটী শব্দত ওপৰকি অংশ আদি যোগ হৈছে : মোকদ্দমা (আঃ) মোকদ্দমা, কানুন—কানুনুই, ৰব্বান—উৰবান, গৰমদ শব্দটো গৰ্হদন (কাঃ) শব্দৰ পৰা উদ্ভৱ হব পাৰে।

(১৭) মূল সম্পূৰ্ণ অৰ্থ বুজোৱা সৰ্ব্বোৎ অসমীয়াত বেলেগ বিশেষণ প্ৰয়োগ কৰা হয় : ক'লা চিৰাহী। চিৰাহ বা চিৰাহী শব্দৰ অৰ্থ ক'লা। এই বিশেষণেৰে 'ৰঙা চিৰাহী' তুল, ইয়াৰ অৰ্থ হয়—ৰঙা ক'লা (ধকা), গোলাপ জুল। গোলাপ ('গোলাপ' শব্দৰ অৰ্থই ফুল-বিশেষ) ঢুকল বগা—চফলৰ অৰ্থ বগা। পোন-পহিলা দুয়োটা শব্দৰ অৰ্থ প্ৰথম। কাছিছ চোলা—(কাছিছৰ অৰ্থ চোলা)।

(১৮) কিছুমান শব্দৰ সংযোজন হাস্যকৰ : মেন-চাৰেহ। মেন—ইং, হীলিছ, চাৰেহ—আঃ, পুনিঞ্জ। (আইচু দেউতা ?)

(১৯) আৰবী ফাটীত সাধাৰণ অৰ্থজ্ঞাপক(Genus) কিছুমান শব্দই অসমীয়াত বিশেষ অৰ্থ (species)বুজায় :

জানোয়াৰ—জীৱ বা প্ৰাণীবিশেষ—অসনীয়াত
কেৱল পাত্ৰ বা পত্ৰবৎ (অৱজগৎক)।

নুবগু—সেই কোনো চবাই—অ: কুকুৰা (নুবগী)
জবদা—হালধীয়া—অ: এবিধ মচলা।

চিৰিণি (চিৰি) মিঠা বহু, মিঠা—অসনীয়াত
চিৰিণিয়ে সেই কোনো ভোজ্যত বুলায়, আনকি
নুনীয়াকে।

বাপু (ফাটী) বা (সেতে) বু (স্বপ্ন) —প্ৰসান
কৰি মুদা ভক্তলোক। অসনীয়াত বাপু শব্দই সাধাৰণতে
চাকৰিয়ার শ্ৰেণীৰ লোকক বুজায়।

অসমত এনে দৰণে প্ৰচলিত শব্দাদি সম্পৰ্কে
বহুল আনোচনাৰ দৰকাৰ। এই প্ৰবন্ধত সৰ্বসাধাৰণ
মাছত প্ৰচলিত পকা আৰবী, ফাটী, উটু আদি শব্দবোৰৰ
উল্লেখ কৰা নাই। তেনেকুৱা শব্দ কেইবা শও চলি
আছে। সেইবোৰৰ বিশেষ উল্লেখ ডা: কাকতী আৰু
ডা: বৰুৱাই কৰিছে। অৱশ্যে সকলোবোৰ ব্যৱহৃত
শব্দ তেখেতসকলেও উল্লেখ কৰা নাই। ইয়াত আমি
বিশেষকৈ মুছলমানৰ মাছত প্ৰচলিত শব্দবোৰৰহে
সামান্য আশোচনা কৰিবোঁ। ভাষাতত্ত্বজ্ঞসকলৰ
দৃষ্টি এই বিষয়টো অক্ষুণ্ণ হ'ব নুহি আশা
ৰাখিবোঁ।

অসম সাহিত্য সভাৰ বাহিৰে ভিতৰে

শ্ৰীধৰন চন্দ্ৰ বৰুৱা

প্ৰধান সম্পাদক অসম সাহিত্য সভা

আত্মদৈ সত্তা

আপৰ সংঘাত নাম প্ৰকাশ হোৱা কেইজনৰ
উপৰিত তনত নাম দিয়া ভদ্ৰকোমলক অসম সাহিত্য
সভাৰ আত্মদৈ সত্তা ভক্তি হৈছে। আমি তেখেত-
সকলৰ শলাগ লৈ শুভৰ জনাইছোঁ।

শ্ৰীমুত ৰাজেশ্বৰ বৰুৱা—মোনামাট

.. বেটেকৰ বৰুৱা—মোৰহাট

.. শ্ৰীশৈলকুমাৰ দাস—মোৰহাট

.. ডা: বিনয়প্ৰসাদ দাস—নিৰসাগৰ

.. লীনাৰ বৰদৈ—শিৱসাগৰ

যোৱা বছৰ শেষ হোৱাৰ লগে লগেই ডা: শ্ৰীমুত
কণকচন্দ্ৰ শৰ্ম্মাৰে সাহিত্য সভাৰ আত্মদৈ সত্তা
ভক্তি হয়। যোৱা সংঘাত তেখেতৰ নাম প্ৰকাশ
নোহোৱাত আমি দুঃ পাইছোঁ, ইয়াত আমি তেখেতৰ
স্মৰণ কৰণে শলাগ লয়োঁ।

শাখা সাহিত্য সভাৰ বিবৰণ আৰু

সাহিত্য সভা দিবস

সাহিত্য সভা দিবস কিছু বিবৰণ পত্ৰিকাৰ
আপৰ সংঘাতে প্ৰকাশ কৰা হ'ল। তাৰ পিচত
ভালেখিনি শাখা সাহিত্য সভাৰ দিবস পালন কৰা
বিবৰণ আমাৰ হাতত পৰিছে। কিছুমান শাখা সভাৰ
পতাকা আৰু কিতাপ বিক্ৰী কৰা বিষয়ে বিশদ বিবৰণ
আৰু টকা পইচা পাবলৈ এতিয়াও ৰাকী আছে।
এই প্ৰসংগত সোণাৰী সাহিত্য সভাৰ উদ্যোগ উল্লেখ-
যোগ্য। এই অঞ্চলৰ চাহবাগিচাৰ মাছত এই সভা

প্ৰতিষ্ঠিত। কেবাখনো বিশিষ্ট সাহিত্যিক আৰু সাহিত্য-
সেৱী এই অনুষ্ঠানৰ জৰি বৰ্বেতা। কেবাদিনো
জুৰি পতা সাহিত্য সভা প্ৰথমত বিভিন্ন কেন্দ্ৰত
বেলেগ বেলেগ সভাপতি সাহিত্য প্ৰচাৰ আৰু প্ৰকাশ
ব্যৱস্থা আৰম্ভনীয়। আমি সোণাৰী সাহিত্য সভাৰ
সাহিত্য সভা দিবসৰ বিতা: বিবৰণ পাই সন্তোষ পাইছোঁ।
সেইদৰে শিৱসাগৰ সাহিত্য সভাৰ বিবৰণো বিশেষ সন্তোষ-
জনক। আমি নিচিনা দৰে চমতীয়া "ৰিপোর্ট" বহুতৰ
পৰা এতিয়াও পোৱা নাই।

এতিয়ালৈকে আমাৰ হাতত পৰা শাখা সভাবিৱাৰক
বিবৰণ তলত দিয়া হ'ল।

বংপু সাহিত্য সভা

১৯৮০ চনত অৰ্থে অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰধান
সম্পাদক শ্ৰীমুত বিনয়চন্দ্ৰ বৰুৱাৰেৰে পৌৰোহিত্যত
বংপু সাহিত্য সভাৰ ১৯৫৭-৫৮ চনৰ বছৰেকীয়া
সভা পতা হয়। সভাত নতুন বছৰৰ নিমিত্তে কাৰিকৰী
সমিতি পঠান কৰা হয়। এই সমিতিৰ সভাপতি
শ্ৰীমুত ভুবনচন্দ্ৰ সন্দিকৈ বি-এ, উপ-সভাপতি শ্ৰীৰিগাভুল
ভঞ্জেইন বি-এ, প্ৰধান সম্পাদক শ্ৰীভূপেন চন্দ্ৰ দত্ত আৰু
মুখ্য সম্পাদক শ্ৰীধৰনজান দুৱৰা আৰু শ্ৰীএছ-বায়,
জ্ঞানান। সেই সভাত কেবাটিও আৱশ্যকীয় প্ৰস্তাৱ
গ্ৰহণ কৰা হয়। সভাপতি আৰু সাহিত্য সভাৰ
সভাপতি শ্ৰীধৰনৰ চলিহাই সাহিত্য সভাৰ শক্তি
বৃদ্ধিৰ নিমিত্তে সকলোকে অনুৰোধ কৰে।

১৯৮০ চনত অৰ্থে সাহিত্য সভা দিবস সমিতিৰ
প্ৰধান বৈঠক শ্ৰীমুত ভুবনচন্দ্ৰ সন্দিকৈ বৰুৱাৰ সভা-

পতিত্বত বহে। এই সভাত সাহিত্য সভা সভ্যকাকপে পালন কৰিবলৈ সকলো ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা হৱ।

১৯১৫ৰ তাৰিখে সভা, শোভাযাত্ৰা আদিৰে যথেষ্ট উদ্দাম আৰু উৎসাহৰ মাজত সাহিত্য সভা দিৱস পালন কৰা হয়। পতাকা আৰু কিতাপ প্ৰায়বিনাকহে বিক্ৰী কৰা হয়। সেই দিনাই জালেৰিনি সভা তডি হয় আৰু কোৰালো আতীৱন সভাত হৱ।

১৯০৫ৰ তাৰিখে আৰু এখন সভা শ্ৰীমূত ভুবন চন্দ্ৰ সপ্তিকৈ মহোদয়ৰ সভাপতিত্বত বহে। তাত বোৱা সাহিত্য সভা দিৱস হিচাপ-পত্ৰ আদি লোৱাৰ বাহিৰেও অন্যান্য আলোচনা হয়।

১৯১২১৫ৰ তাৰিখে মৌৰিৰ বিয়াতুল হুছেইন মহেশ্বৰৰ সভাপতিত্বত এখনি সভা বহি কৰি মফুকুনি আহুৰন ডাঙৰীয়াৰ মূহুত শোক প্ৰকাশ কৰে।

সেইদিনাই শ্ৰীমূত পশুৰৰ চলিহাৰ সভাপতিত্বত এখন সভাত এটি আলোচনা চক্ৰ গঠন কৰা হয়। এই চক্ৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সভাৰ সভাপতি অৱাপক শ্ৰীগণিৰাশৰ দাস, সম্পাদক শ্ৰীচন্দ্ৰ বৰা।

(শ্ৰী) শ্ৰীভাৱানচন্দ্ৰ বৰু
বপুৰ শাখা সাহিত্য সভা।

বেবেজীয়া আঞ্চলিক সাহিত্য সভা

বেবেজীয়া আঞ্চলিক সাহিত্য সভা ১৯৫৫ চনৰ ২৬ জুনত প্ৰতিষ্ঠিত হয়। শ্ৰীমূতসকল ভূৰসিং ডেকা, মতীৰাম কাকতী, বোহিত বেজবৰুৱা, তৰানাম শৰ্মা, অতুলচন্দ্ৰ বৰা, পোৱালচন্দ্ৰ গোস্বামী আদিৰ উদ্যোগত এই সভা প্ৰতিষ্ঠিত হয়। সভাপতি শ্ৰীধৰুসিং ডেকা, সম্পাদক গজেনচন্দ্ৰ নাথ আৰুিক ৱৈ এৰনি কাৰ্যনিৰ্বাহক সভা পত্ৰ হয়। সভা সংখ্যা ২১ জন, পুৰণি আৰু নতুন ২২ জন। সভাৰ আয় ২৯১০ আৰু ব্যয় ২১১০। সভাৰ এটি সৰু পুৰিউৰাল আছে। ১৯৫৫ চনৰ নবেম্বৰ মাহত এই সভাৰ মুকলি অধিবেশন শ্ৰীমূত মহিচন্দ্ৰ বৰা ডাঙৰীয়াৰ সভাপতিত্বত বহে। ১৯৫৬ চনৰ ৯ জুন নোকা দিৱসৰ পৰতে শ্ৰীমূত অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকাৰ সভাপতিত্বত বাৰ্ষিক অধিবেশন

বহে। ইয়াৰ উপৰিও অৱধান চক্ৰৰ জৰীয়েতে দক্ষিণ-পাট, বিবৰ বেবেজীয়া, কুলুণি আদি ঠাইত বিভিন্ন নিয়মৰ আলোচনা কৰা হয়। শাখাই মূল সভাৰ নিৰ্দেশ অনুযায়ী নোকা দিৱস, সাহিত্য সভা দিৱস পালন কৰাৰ উপৰিও ৬বেজবৰুৱাৰ তিথি, ৬মেম্বৰত বৰুৱাৰ তিথি পালন আৰু বেনমূত অধিবেশন সন্না-বোহেবে অনুষ্ঠিত হয়। এই শাখাই সাহিত্যৰ প্ৰচাৰ আৰু প্ৰসাৰৰ বাবে পাৰ্যায়ানে আগ বাহিছে।

নলবাৰী সাহিত্য সমাজ

নলবাৰী সাহিত্য সমাজ ১৯৫৫ চনত শ্ৰীমূত প্ৰতাপচন্দ্ৰ গোস্বামী, ৬চৰিানামাৰণ ধৰুৱৰজা আৰু অৰূপক শ্ৰীমূত বৈকোচক্যান্য গোস্বামী আদিৰ ব্যৱত প্ৰতিষ্ঠিত। কাৰ্যনিৰ্বাহক সভাৰ সভাপতি অৰূপক শ্ৰীমূত বৈকোচক্যান্য গোস্বামী আৰু সম্পাদক শ্ৰীভাৱানচন্দ্ৰ শৰ্মা, মুঠ সভা সংখ্যা পুৰণি ৩৭ জন আৰু নতুন ১৫ জন। এই সভা ১৯৫৪ চনত শীকৃত সভা হিচাপে আৰু ১৯৫৬ চনত শাখা সভা হিচাপে মূল সভাৰ ব্যৱতৃষ্ণ হয়। আয় ১৫২৪৬০০ ব্যয় হৈ জমা ১১৪৫০০ নং পঃ।

মাহিলি একোখনকৈ সাধাৰণ সভা পত্ৰ হয় আৰু তাত একোখন গঁপুৰ বচনা পাঠ কৰা হয়। 'নোকা' দিৱস আৰু অসম সাহিত্য দিৱস পালন কৰা হয়। এৰল লিৰক আৰু সাহিত্যানুগামী নানুৰৰ স্তম্ভৰ কাৰণে লিৰক সংস্থাপন কৰা হৈছে।

চুহুতুমা শাখা সাহিত্য সভা

চুহুতুমা শাখা সাহিত্য সভা শ্ৰীমূতসকল ধৰ্মকাণ গোহাঁই, হেম বৰকাকতী আদিৰ ব্যৱত স্থাপিত হয়। মুঠ সভা সংখ্যা বৰ্তমান ৭৫ জন। ১৯৫৭-৫৮ চনৰ আৰু ৫৯২ টকা; ব্যয় ৫৫০।৬৯ পাই; বাকী ৩৮।১০, ১৯৫৮-৫৯ চনৰ মুঠ জমা ১১০।১০; মুঠ খৰচ ৭৫৯।১১; মুঠ বাকী ১৫০।৬৯; সৰ্বমুঠ বাকী ১৮৯।৩০ পাই।

১৯৫৮ চনত শ্ৰীশৰুৱৰদেৱৰ ত্ৰিভোৱাৰ তিথি পালন আৰু স্থানীয় প্ৰগতি সম্ভৰ উন্নতি আৰু সৰ্বস্বল,

সভাৰ স্থানীয় কাৰ্যালয় নিৰ্মাণ কৰিবলৈ ক্ৰত পতিত হোৱা বহা হৈছে। পুৰণি বুৰঞ্জী উদ্ঘাটন আৰু নিৰি জাৰৰ পুৰি উৰালৰ বাবে সজোৰে প্ৰচেষ্টা চলোৱা হৈছে।

(যা) শ্ৰীঔৰ হাজৰিকা
সম্পাদক

ভাঁজী সাহিত্য সভা

এই শাখা সভা এটি পুৰণি অনুষ্ঠান। ইয়াৰ প্ৰতিষ্ঠাতা আৰু সম্পাদক আছিল এই অঞ্চলৰ স্থানীয় সাহিত্যিক ৬অমৰচন্দ্ৰ শইকীয়া। ১৯৩০ চনৰ ধৰাই নাচিত সোলাৰ নগেৰে লগেই ইয়াৰ বহুবেৰকীয়া অধিবেশন বহে। বৰ্তমান এই সভাৰ মুঠিয়া সম্পাদক শ্ৰীহৰেশ্চন্দ্ৰৰ বৰুৱা আৰু শ্ৰীশতুলচন্দ্ৰ বৰা। এই সভাৰ আনমত এৰনি আলোচনা সভা গঠন কৰা হৈছে। কিন্তু আলোচনা চক্ৰৰ বৈঠকৰ সংখ্যা বেছি হোৱা নাই। অসম সাহিত্য সভাৰ সভাপতি শ্ৰীমূত পশুৰৰ চলিহা ডাঙৰীয়াৰ সভাপতিত্বত ইয়াৰ বহুবেৰকীয়া অধিবেশন হোৱা শাৰঙ মাহত বহে। নোকা দিৱস, সাহিত্য সভা দিৱস আদি শোভাযাত্ৰা আদিৰে পত্ৰ বহে। সাহিত্য সভা দিৱসত সভাৰ পুৰি আৰু পত্ৰিকা বিক্ৰী কৰা হয়। ইয়াৰ পৰা এখন আলোচনী প্ৰকাশ কৰিবলৈ হাতত লৈছে কিন্তু এতিয়াও বেছি হোৱা নাথি পৰা নাই। এই সভাৰ পুঁজি বিশেষ টাকিকাল কৰিব পৰা নাই।

বিহুপুৰীয়া সাহিত্য সভা

এই শাখা সভা শ্ৰীৰমেশ্বৰ কটকী আদিৰ ব্যৱত ১৯৫৪ চনত স্থাপন কৰা হয়। বৰ্তমান সভাপতি শ্ৰীবিষ্ণু বৰা বি-এ আৰু সম্পাদক শ্ৰীৰমেশ্বৰ কটকী। সভাৰ বিশিষ্ট লোক সকলোৱেই ইয়াৰ সভা। বৰ্তমান সভা সংখ্যা ২০ জন। সভা ভাঙিব কাম চলি আছে। ইয়াৰ এটা পুৰিউৰাল আছে। চৰকাৰৰ পৰা দুৰিখা মাট লৈ এটি সাহিত্য সভাৰ আৰু পুৰিউৰালৰ ঘৰ গাৰিবেলৈ লোৱা হৈছে। বোৱা ব্যৱত চাৰিখন কাৰ্যনিৰ্বাহক সভা, নোকা দিৱস, সাহিত্য সভা দিৱস

আৰু আন আন জাতীয় দিৱস পালন কৰা হৈছে। এই সভাই পুৰি প্ৰকাশৰ কাম হাতত লৈছে আৰু প্ৰথম বাৰৰ কাৰণে এখন জীৱনী সংকলন কৰিছে।

টিছ সাহিত্য সভা

টিছ সাহিত্য সভা ১৯৫৭ চনত প্ৰতিষ্ঠিত। শ্ৰীপ্ৰমুদচন্দ্ৰ পাঠক বি-এ শ্ৰীৰনীকান্ত শাটল এম-এ, বি-টি; শ্ৰীহৰেশ্চন্দ্ৰ ঠাকুৰীয়া বি-এ-এল-এম-টি, শ্ৰীজীৱেশ্বৰ গোস্বামী আদিৰ উদ্যোগত এই সভা প্ৰতিষ্ঠিত হয়। সভাপতি শ্ৰীৰনীকান্ত শৰ্মা আৰু সম্পাদক শ্ৰীহৰেশ্চন্দ্ৰ শৰ্মা, এই সভাৰ পুৰি সভা ২০ জন আৰু নতুন সভা ২৫ জন। সভাৰ আৰ্থিক অৱস্থা মজলীয়া। অসম সাহিত্য সভাৰ উদ্দেশ্যবিলাক বিভিন্ন সভা সমিতিৰ যোগে প্ৰচাৰ কৰা হয়। সভাৰ উদ্যোগত দুই চলিহাৰ সভাই পুৰি প্ৰকাশ কৰিছে। সভাৰ যোগে আলোচনী আৰু পুৰি পত্ৰিৰেও সুবিধা দিয়া হৈছে। শৰুৱী মুখৰ পুৰিৰেও সৰল আধুনিক ভাষাত লিখিবলৈ হাতত লোৱা হৈছে, লগতে এখন অভিধান প্ৰকাশ কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত কৰে। এজন সভাই বড়ো ভাষাৰ অভিধান লিখিবলৈও ব্যৱ কৰিছে। এটি স্থানীয় কাৰ্যালয়ৰ বাবে চেষ্টা চলিছে। সাময়িক আলোচনাৰ কাৰণে আলোচনা চক্ৰ প্ৰতিষ্ঠিত হৈছে। ইয়াৰ অস্থবত্ৰু সংস্থাত অনুষ্ঠান 'পুৰীৰ সংঘেই' চৰকাৰৰ পৰা অৰ্থনৈতিকভাৱে সহায় পাইছে, এই সংঘেই সজীত কৰা আদিৰ উন্নতিৰ চেষ্টা কৰিছে।

মদাৰখাত শাখা সাহিত্য সভা

৩০।৬।৫৮ তাৰিখে মদাৰখাত সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম বাৰ্ষিক অধিবেশন শ্ৰীমূত আধুনীচৰণ ডৌৰীদেৱৰ সভাপতিত্বত বহে। সেই সভাত বেৰাটিঙ আশাশীয়া প্ৰস্তাৱ গৃহীত হয় তাৰ ভিতৰত অমতিপলমে অসমীয়া ভাষাক ব্যাভাৱ্যা অনুৰোধ কৰিবলৈ অনুৰোধ, হিন্দী ভাষাৰ সম্পন্ন যথেষ্ট বৃদ্ধি নহয় মানে অস্থত: ১৯৬২ চন পৰ্য্যন্ত এটা দুইয়া মৰি হিন্দীৰ বাউত্যা হোৱাৰ উপক্ৰম হোৱা সৰুৰে পৰিচয়ত বাউত্যা বুলি দেখা কৰিবলৈ অনুৰোধ, নোকাত বাকৌ অসমীয়া মাৰ্য্যম প্ৰৱৰ্তন কৰিবলৈ দাবী আৰু সাহিত্যৰ বিষয়ত

সম্প্রদায়িক পুনরুদ্ধার উপযুক্তভাবে অসমীয়া লিখকলৈও আগ বঢ়াবলৈ অনুৰোধ আদিৰেই প্ৰধান।

মদ্যৰখাত সাহিত্য সভা, মদ্যৰখাত, টেঙ্গাপাত, লাহোৱাল আদি ঠাইৰ বাইৰে সহায় সহানুভূতিৰ ওপৰতে প্ৰতিষ্ঠিত। ১৯৫৬ চনতে শ্ৰীমত নাৰায়ণচন্দ্ৰ মহন্ত, শ্ৰীমত সোমেশ্বৰ বৰতা আৰু খেতিয়কীকুমৰ শইকীয়া আদিৰ উদ্যোগত প্ৰতিষ্ঠা কৰা হয়। এই সভাৰ শ্ৰীমত নাৰায়ণচন্দ্ৰ মহন্ত সভাপতি আৰু শ্ৰীমত নুলেশ্বৰ কোঁৱৰ আৰু শ্ৰীমদেবচন্দ্ৰ বৰতা মুখ্যীয়া সম্পাদক আছিল। ১৯৫৬-৫৭ চনত এই সভাই ঘাই সভাৰ স্বীকৃতি পাই ধুবুৰীৰ কপালী জঘনী অধিবেশনলৈ প্ৰতিনিধি পঠায়। এই সভাৰ কেবাখনো সাধাৰণ অধিবেশনৰ বাহিৰেও নেকা ৱিঙ্গ, সাহিত্য সভা ৱিঙ্গ, মহাপুৰুষসকলৰ তিথি পালন কৰা হয়। এই সভাই দুই চাৰিবন লাগতিয়াল পুথি, এখন আলোচনী প্ৰকাশ কৰিবলৈ লৈছে। ইয়াৰ উপৰিও 'আধৰ শিক্ষা' পুথি প্ৰথমৰ কৰা হৈছে আৰু সাহিত্য সভাই ছপাবলৈ লৈছে। সভাৰ আয়ব্যয় কোনোটোে চলি থকা বিধৰেহে। বৰ্ষেই-খনৰ সংস্থান হলে এই সভাৰ পৰা আৰু কাম হব বুলি আশা কৰিব পাৰি। সভাৰ কাৰ্য্যকৰী সমিতি প্ৰায় আধাৰ দৰেই থাকে আৰু শ্ৰীমদেশ্বৰ কোঁৱৰৰ ঠাইত শ্ৰীমোহিনীকুমৰ শইকীয়া অন্যতম মুখ্যীয়া সম্পাদক হয়।

টয়ক সাহিত্য সভা

টয়ক সাহিত্য সভা বহুত দিনীয়া পুৰণি অনুষ্ঠান। মাজে মাজে কেবাৰছৰো বহু হৈ থাকি আকৌ তলোৱা-টোকেই এই সভাৰ বিশেষত্ব। এই সভাৰ প্ৰতিষ্ঠাতা-সকলৰ ভিতৰত বৰদৈচিলাৰ ভূতপুত্ৰ সম্পাদক ভকন-চন্দ্ৰ বৰতা, শ্ৰীমত পূৰ্ণানন্দ পাঠক বি-এল, শ্ৰীমত লক্ষেশ্বৰ শৰ্মা বৰতা বি-এ-বি-সি আদিৰেই প্ৰধান। এই বছৰৰ অৱসৰত ৪ আগষ্টত ইয়াৰ পঞ্চবিংশ বছৰোতীয়া অধিবেশন বহে। এই সভাত সাহিত্য সভাৰ সভাপতি শ্ৰীমত পশুৰাম চলিহা, প্ৰাক্তন সভাপতি শ্ৰীমত নীলমণি ফুকন, কেবাখনো প্ৰাক্তন সম্পাদক আৰু সহকাৰী সম্পাদক উপস্থিত থকাৰ উপৰিও স্বামীৰ আৰু খীশেৰ ভালেখিনি সাহিত্যিক আৰু

প্ৰধান্যনা লোক উপস্থিত আছিল। শ্ৰীশ্ৰীমুখ নিম্ৰেদেৱ মহন্তদেৱে সভা উদ্বোধন কৰে আৰু শ্ৰীমত নলুচন্দ্ৰ ভূঞা মহোদেৱে সভাপতিৰ আসন গ্ৰহণ কৰে। অসমীয়া ৰাজ্যভাষা কলা, নোমত পুনৰ অসমীয়া নাৰান প্ৰবৰ্তন কৰা, টয়কৰ হুসাহিত্যিক চুটিগল্প লিখক শ্ৰীউমেশ চন্দ্ৰ শইকীয়াৰ গল্পবিলাক সাহেহ কবি উলিঞা, অমৰৰ অন্যতম পুৰণি সমীতাঞ্জ বৰ্তমান টয়কৰ ভক্তৰ শ্ৰীধৰ্মপ্ৰসাদ ফুকনৰ গীতবোৰ একে ঠাই কৰি প্ৰকাশ কৰা আদি কেবাটাও প্ৰস্তাৱ গৃহীত হয়। সেই দিনাৰ সভাত দুখিনি অসমীয়া শৰাইত কবি সাহিত্যিক বুলি শ্ৰীমত বিনন্দচন্দ্ৰ বৰতালৈ আৰু সাহিত্যিক আৰু আত্মীয় শিক্ষাপ্ৰতী আৰু শিক্ষাবিদ শ্ৰীমত লক্ষেশ্বৰ শৰ্মা বৰতালৈ আগবঢ়োৱা অভিনন্দন পত্ৰই বিশেষ আৰ্থকৰণীয় হৈছিল। টয়ক সাহিত্য সভাৰ আলোচনা চক্ৰ দুবাৰ বহি কেবাটিও বিষয়ৰ আলোচনা কৰা হৈছে। এই সভাৰ নটক নিৰ্মাণিত হোৱা মুখ্যীয়া সম্পাদক শ্ৰীভূতপুত্ৰ নাথ বৰতা এন-এ আৰু শ্ৰীমোহেশ্বৰ নাথ ভূঞা বি-এ এই শাখাত নেকা ৱিঙ্গ আৰু সাহিত্য সভা ৱিঙ্গ উদ্যোগেৰে পতা হয়।

মেঘালয় সাহিত্য সভা

মেঘালয় শাখা সাহিত্য সভা ১৯৫৭ চনত প্ৰতিষ্ঠিত। শ্ৰীমতসকল ফণীধৰ গোগোৱিক, যতীশ্ৰালান শইকীয়া, ননীচন্দ্ৰ চক্ৰৱৰ্তী আদি এই শাখাৰ প্ৰতিষ্ঠাতা। সভাপতি শ্ৰীফণীধৰ গোগোৱিক আৰু সম্পাদক শ্ৰীমদীনী চন্দ্ৰ চক্ৰৱৰ্তী। সভাৰ জমা ৩২২ টকা ৰখচ ২০১, টকা আৰু হাত বাকী ১১২ টকা। অন্যান্য আৰ্থ-শাসকীয়া সাহা-সহায়তাৰ বাহিৰে সভাৰ এটি পুথিভঁৰাল আছে। এতিয়ালৈকে বিভিন্ন বিষয়াৰ আলোচনা কৰিবৰ নিমিত্তে পাঁচখন সভা হৈ গৈছে। নেকা ৱিঙ্গ আৰু সাহিত্য সভা ৱিঙ্গ মূল সভাৰ নিৰ্দেশৰেই বিশেষ আয়োজনেৰে সৈতে পালন কৰা হয়। সাহিত্য সভাৰ কাৰ্য্যালয় স্বৰূপে এটি স্বাধীশৰ কলা কান হাতত লোৱা হৈছে। এই শাখাৰ বৰ্তমান সভা সংখ্যা ২৫ জন।

চন্দ্ৰলি সাহিত্য সভা

১৯৫৭ চনৰ ২ ডিচেম্বৰত সপাঠক অধ্যাপক

শ্ৰীপ্ৰমোদচন্দ্ৰ ভাট্টাৰ্ঘ্য, শ্ৰীমোহেশ্বৰ চন্দ্ৰ চনকান আদিৰ উদ্যোগত এই সভা স্থাপন কৰা হয়। সভাপতি শ্ৰীমোহেশ্বৰনাৰায়ণ অৰিকলী, সম্পাদক শ্ৰীবিষ্ণুৱ সিংহ ৰাৱক লৈ এখনি কাৰ্য্যনিৰ্মাণক সভা পঠন কৰা হয়। সভাৰ সংখ্যা ৫০ জন। টকা জমা হয় ১৫৮.৫০ মা: ৰখচ ১১২.৫০ মা: প:; তহবিল ১৯.০০। নেকা ৱিঙ্গ আৰু সাহিত্য সভা ৱিঙ্গ নিয়মতে পালন কৰা হয়। ১৯৫৭ চনৰ ১১ জানুৱাৰীৰ দিনা ১২ ৰাতিৰ বিশেষ আয়োজন কৰি স্বামীৰ বাইৰে সভাৰ অসমীয়া ভাষাৰ প্ৰতি অনুৰাগ বঢ়াবলৈ বহু কৰি প্ৰস্তাৱ আদি গ্ৰহণ কৰা হয়। এই সভাত অধ্যক্ষ শ্ৰীমুখ গোহালাৰে সভাপতিৰ আসন গ্ৰহণ কৰে। নিৰ্দিষ্ট বহু হিচাপে অধ্যাপক শ্ৰীভূতপুত্ৰকুমাৰ চক্ৰৱৰ্তী দেৱে এটি সমন্বয়বোধী ভাষণ দিয়ে। অসমীয়া ৰাজ্যভাষা যোগা, নোমত অসমীয়া নাৰান প্ৰবৰ্তন, গোৱালপাৰাৰ প্ৰাচীন কলা কৃষ্টি সংকলন, সভাৰ পৰা এখনি বাদিক আলোচনী প্ৰকাশ, আদিৰ বিষয় প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হয়। শ্ৰীমত বিনন্দচন্দ্ৰ পাঠক বি-এ, শ্ৰীমত মোহেশ্বৰচন্দ্ৰ চনকান, শ্ৰীমত স্বভাষচন্দ্ৰ চক্ৰৱৰ্তী বি-এ, শ্ৰীমত মোহেশ্বৰকুমাৰ বৰদহতাৰী আদিৰে একোটি সমন্বয়বোধী বক্তৃতা দিয়ে। কবিতা আৰু বনো প্ৰতিযোগিতাৰ নিমিত্তে কেবাখনকো পুৰস্কৃত কৰা হয়।

জ্ঞানেন্দয় সমাজৰ জমহীয়া কাৰ্য্য-বিবৰণী

১৯৫৬ চনৰ শাওণ মাহত নলবাৰী মণিক অক্ষয় পশুপুত্ৰী বৰকলীয়া হাইস্কুলকে কেন্দ্ৰ কৰি জ্ঞানেন্দয় সমাজ স্থাপন কৰা হয়। অৱসৰ পৰা সকলো শ্ৰেণীৰ লোককে এই সমাজৰ প্ৰতি আৰ্হ বঢ়ি আহিছে। ইয়াৰ পৰা 'জ্ঞানেন্দয়' নামৰ এখন হাতেলিখা আলোচনী তলোৱা হৈছে। সমাজৰ যোগে শ্ৰীবিশ্বশ্বৰদেৱ, শ্ৰীমহীয়াৰদেৱে মহাপুৰুষসকলৰ তিথি, গাৰ্হীষ্মবহৰী, নেকা ৱিঙ্গ, সাহিত্য সভা ৱিঙ্গ বৰ্ষেই উৎসাহ আৰু উদ্যোগেৰে পতা হৈছে। কবি মঞ্জিঙ্কিন আহুদ ছাৰিকল আৰু ভক্তৰ হলেকু দাস ভাঙবীৰৰ মৃত্যুত শোক সভা পতা হয়। এই সভাই অসমীয়া মফকা-বোজোনা, পুৰণি গীতমাত-পদ আদিৰ এখনি পুথি মুদ্ৰিত কৰা কাৰ্য্য হাতত লৈছে। স্বামীৰ বিবাত

লোক ভক্তৰ ওপৰাৰ ভাট্টাৰ্ঘ্যৰ এখনি সীতলী আৰু পশুপুত্ৰীৰ ইতিবৃত্ত এখনি উলিয়াবলৈ বিব কৰিছে। এই সভাৰ আলোচনা চক্ৰত স্বামীৰ কৃতবিদ্য পোলা-মকলে ভাণ লৈ বচনা পাঠ, বক্তৃতা, কবিতা পাঠ আদিৰে ইয়াৰ গাৰ্হীষ্ম ব্যাহিছে। অহা জানুৱাৰী মাহত এই সভাৰ বছৰোতীয়া অধিবেশন পাতিবলৈ আৰম্ভ কৰা হৈছে। সমাজৰ আৰ্থিক অৱস্থা বিশেষ টানকিয়াল কৰিব পৰা নাই।

(৪) শ্ৰীমুখলৈ মহন্ত, সম্পাদক, ডাঙানোৱ সমাজ

শঙ্কৰদেৱ কলা পৰিষদ স্বীকৃতি সভা

বইতামৰিত ১৯৫৫ চনত এই শঙ্কৰদেৱ কলা পৰিষদ সাংস্কৃতিক অনুষ্ঠানটি স্থাপন কৰা হয়। ১৯৫৭ চনৰ ১২ ডিচেম্বৰ তাৰিখে হুসাহিত্যিক শ্ৰীভিত্তিকচন্দ্ৰ দাস দেৱৰ সভাপতিত্বত এই অনুষ্ঠানটিক অমর সাহিত্য সভাৰ স্বীকৃতি সভা হিচাপে ভুক্ত কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত কৰা হয়। আন্তৰ্গণিকৰ পৰা এই অনুষ্ঠানটিৰ জৰিয়তে শ্ৰীশঙ্কৰদেৱৰ তিবোভাৱ তিথি এই সভাত পালন কৰা হয়। এইবলি 'নেকা ৱিঙ্গ' সাহিত্য সভা ৱিঙ্গ, স্বামীজাত ৱিঙ্গ আদিও পালন কৰা হয়। সভাপতি শ্ৰীধৰ্মোহেশ্বৰ বৰ্মণ আৰু সম্পাদক শ্ৰীভূতপুত্ৰকুমাৰ বৰতা।

হাকলং সাহিত্য সভা

১৯৫৫ চনত হাকলং সাহিত্য সভা প্ৰতিষ্ঠিত হয়। প্ৰতিষ্ঠাসকল শ্ৰীমত ৰামচেন বাৰ, শ্ৰীমত মোহেশ্বৰ নাৰায়ণ দেৱতাটুকুৰী, শ্ৰীমত পশুৰাম শালে আদি। সভাপতি শ্ৰীমত গোপালৰ নাওদেৱ, সম্পাদক শ্ৰীপশুৰাম শালে, পুঁজিব জমা ৮০৮, ৰখচ ৬৬৮, বাকী ১৪৮ টকা। এটি পুথিভঁৰাল স্থাপন, আলোচনা চক্ৰৰ বিভিন্ন বৈঠক, মহাপুৰুষসকলৰ তিথি পালন আদি কাৰ্য্যই প্ৰধান।

অন্তঃপূৰ্বী শাখা সাহিত্য সভা

এই সভাই ২৮।১।৫৭ তাৰিখত স্বীকৃতি পোৱা হয়। শ্ৰীমকল ভৱতচৰণ দাস, বীৰেশ্ব চন্দ্ৰ বাৰ,

হৰপ্ৰসাদ চক্ৰৱৰ্তী বি-এ, ত্ৰিবিধীচৰণ বনিক আদি সভাৰ প্ৰতিষ্ঠাতা, শ্ৰীমন্তচক্ৰ দাস বি-এ, বি-টি সভাপতি, শ্ৰীমফিজুদ্দিন আহমদ সহকাৰী সভাপতি, শ্ৰীশশীনাথ শৰ্মা এম-এ সম্পাদক আৰু শ্ৰীমৃগেশ্বৰ শৰ্মা সহকাৰী সম্পাদক। আৰ্শিক অৱস্থা বিশেষ টকাৰিগাৰ নহয়। মূল সভাৰ বৰঙনি আদি দি সভাৰ আৱশ্যকীয় খৰচহে কৰিব পৰা হৈছে। সভা সংখ্যা মূলমু পুৰণি ২৮ জন। সভা সংখ্যা ক্ৰমে বাঢ়িছে। অজ্ঞানপুৰী কলেজৰ উদ্যোগী অধ্যাপক শ্ৰীশশীনাথ শৰ্মা এম-এ সভাৰ পৰিচালনাত তিনিখনি আনোচনা চক্ৰন সভা পত্ৰ হৈছে। নৃত্যশিল্পী শ্ৰীমৃগেশ্বৰ শৰ্মাসকলৰ পৰিচালনাত নৃত্য আৰু সঙ্গীত শিক্ষা চলোৱা হৈছে। মনৰাধী কলেজৰ অধ্যক্ষ কৃষ্ণা-সাহিত্যিক শ্ৰীত্ৰৈলোক্যনাথ গোস্বামীৰ সভাপতিত্বত এই সভাৰ বহুকেইটা অধিবেশন শুক্লৰমে পতা হয়। এই অধিবেশনৰ পৰা স্বানীয় ৰাইজৰ মাজত সাহিত্য চৰ্চাৰ প্ৰতি ঠাট্টিত বাঢ়িছে। এই শাখা সভাৰ সভাপতি শ্ৰীমন্তচক্ৰ দাস ডাঙৰীয়াই এই সনৰ সভা, ফেব্ৰুৱাৰ, পৰ্ণাছ ইত্যাদিৰ চমু নোকা নিবিবলৈ সূতী হৈছে।

উত্তৰ গুৱাহাটী সাহিত্য সভা

উত্তৰ গুৱাহাটী শাখা সাহিত্য সভা ১৯৫৩ চনত প্ৰতিষ্ঠিত। শ্ৰীমৃগেশ্বৰ শৰ্মা বি-এ, শ্ৰীৰাধীকৃষ্ণনাথ বৰদলৈ এম-এ, ই-এন্ট, শ্ৰীৰমেশচন্দ্ৰ বৰকাকতি আদি এই সভাৰ প্ৰতিষ্ঠাতা। সভা সংখ্যা ৪৫ জন। ১৯৫৮ চনৰ আয় ১২৫.৫০ মা; প.; ব্যয় ১২০.৫০ মা; প। এই সভাৰ সাহিত্য বিষয়ক আয়োচনা চক্ৰন ব্যৱস্থা আছে। জাতীয় জীৱনৰ বিশেষ একোটি বিৱস উপলব্ধকৈ সঙ্গীত সাহিত্য বিষয়ক প্ৰতিযোগিতা পাতি বিশেষাধিকৈ ছাত্ৰ-জাতীক পুৰস্কৃত কৰা হয়। নগৰৰ ওচৰত প্ৰতিষ্ঠিত গাৰ্ভাৱীয়া পুথিভঁৰালত পুথিৰে সাহায্য কৰা হৈছে। মূলমু পুৰি প্ৰকাশ কৰা হৈছে। ভাষাভিৰ বাণীকাত কাকতৰ জীৱনী, সোণাৰাম চৌধুৰীৰ জীৱনী।

মূলধাম সাহিত্য সভা

এই সভা ১৯৫৫ চনত স্থাপিত। সভাপতি কাজি মহম্মদ হুসৈন, সম্পাদক শ্ৰীমহেশ্ৰ চক্ৰ নাথ।

সভা সংখ্যা এতিয়ালৈকে ২২ জন। শ্ৰীশঙ্কৰসকল জন্মেবাংসৰ, মেধা দিৱস, সাহিত্য সভা দিৱস, সাহিত্য সভাৰ সভাপতি ডাঙৰীয়াৰ অভিনন্দন পত্ৰ দান আৰু অনুষ্ঠিত হয়।

চংলা সাহিত্য সভা

১৯৫৬ চনত শ্ৰীশশীনাথ শৰ্মা, শ্ৰীনিবিহাৰ বৰ, চৈতন্য হাচান আদি আদিৰ উদ্যোগত এই সভা প্ৰতিষ্ঠিত হয়। সভাপতি চৈতন্য হাচান আদি আৰু সম্পাদক শ্ৰীনিবিহাৰ বৰ। সভা সংখ্যা ২০ জন। বিক-বিলাক পালন কৰাৰ উপৰিও সাহিত্য বিষয়ক কেবাখনে সভা পতা হৈছে। আয় মুঠ ৬৯.৯ টকাৰ ব্যয় হৈছে ৩৯.৯ টকা।

অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যা-নিৰ্বাহক

সমিতিৰ অধিবেশন

১১/১/৫৯

চক্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন গোৱাহাটী

১১/১/৫৯ তাৰিখ সেতুবাৰে দিনৰ ২। বজাত অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সমিতিৰ এই বছৰৰ এম অধিবেশন চক্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন ৰাট কাৰ্যাভাৱত বাহে। সভাত শ্ৰী(সকল) পলুৱাৰ চলিয়া, বেপুৰ শৰ্মা, মকুল চন্দ্ৰ ভূঞা, বিশুনাথ ৰাধাকৰী, ব্ৰজেশ্ৰ চন্দ্ৰ বৰপূজাৰী, জগৎশেখ শৰ্মা, পৰাধাৰ চলিয়া, প্ৰমোদচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য্য, বতীত্ৰনাথ গোস্বামী, লীলা গুপ্তৈ, চৈতন্য আনুৰ মালিক, মিনলচন্দ্ৰ বৰুৱা, নিৰ্ধৰত্ৰাজ বৰলৈল আৰু যোগেশ্ৰনাথ শৰ্মা উপস্থিত আছিল।

সভাপতি চলিয়াহাৰে প্ৰথমতে এটি প্ৰাৰ্থনা বক্তাৰে এই বছৰত হোৱা কাৰ্যা-সমূহৰ এটি আয়োজন মূলক বিবৰণী দিয়ে আৰু সাহিত্য সভাক বিলি

ক্ষেত্ৰত কোনো কোনো অনুষ্ঠানৰ পৰা সেতুগুৱা উদা-সীমতাৰ বাবে আৰ্শেকৰ কৰে। অসমীয়া ভাষা ৰাজ্যভাষা স্বৰূপে যোগ্য নকৰে মানে আৰু মোহাৰত অসমীয়া ভাষা পুৰম প্ৰচলন নকৰে মানে চৰকাৰৰ প্ৰস্তাৱিক সাহিত্য পৰিষদ আদিৰ কোনো মূল্য নাই বুলি কয়।

সম্পাদক শ্ৰীনিমলচন্দ্ৰ বৰুৱাই যোগা কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সভাৰ কাৰ্যা-বিবৰণী কৰি তাত পুথীত হোৱা প্ৰস্তাৱ-বিলাকৰ বিষয় আলোচনা কৰে। সাধাৰণ সংশোধনৰ পিচত কাৰ্যা-বিবৰণীখন পুথীত কৰা হয়।

জগৎশেখ মফিজুদ্দিন আহমদ হাজৰিকা, ডাঃ হৰিকৃষ্ণ দাস, মহেশ্ৰনাথ নামভিহাৰ, প্ৰসন্নকুমাৰ হাজৰিকা আৰু ৰাধাকান্ত চৌধুৰী আদিৰ সূত্ৰত শোক প্ৰকাশ কৰি এটি শোক প্ৰস্তাৱ গ্ৰহণ কৰা হয়।

সভাত উপস্থিত হ'ব লোৱাৰি ডাঃ সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা, অধ্যাপক অতুলচন্দ্ৰ হাজৰিকা আৰু শ্ৰীভৱানন্দ ৰাজ-ধোৱাই দিয়া চিঠি পাঠ কৰা হয়।

তাৰ পিচত বিতঃ আলোচনা কৰি ভাৱত দিয়া প্ৰস্তাৱবিলাক এটি এটিকৈ গ্ৰহণ কৰা হয়।

(১) শুল্ক ৫টৈ বেজত ৫০০০, আৰু ১৮০০০ টকা বিভিন্ন শিতানত জমা হৈ আছে, সেই টকা, পূৰ্বৰ কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সভাৰ নিৰ্দেশ অনুসৰি স্থানান্তৰ কৰিবলৈ সম্পাদক আৰু কোষাধ্যক্ষ ব্যৱহাৰ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিবৰ বাবে ভাৱ দিয়া হয়।

(২) নৱজীৱন গ্ৰেছৰ ধাৰ মানিবলৈ কমলাদেৱী টুট্টি ফণ্ড আৰু চক্ৰকান্ত ইন্দ্ৰকান্ত ন্যাস পুঁজিৰ পৰা ৪৪৭৮ টকা সম্পাদকে কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সভাৰ অনুমোদন সাপেক্ষে ধাৰ কৰি ব্যয় কৰাটো কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সভাই অনুমোদন কৰে আৰু চৰকাৰী অনুদান পালে এই ধন পুনৰ উজ্জ শিতানত জমা দিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়ে।

(৩) সাহিত্য সভাৰ কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সভাৰ প্ৰাক্তন সভা শ্ৰীপ্ৰেমৰ ৰাজধোৱাই সাহিত্য সভাৰ নীতি বিৰোধিতা কৰা বাবে নিৰ্বাহক সভাৰ আধিক-অধিবেশনে সৰ্বসন্মতিক্ৰমে তেওঁক সাহিত্য সভাৰ পৰা অনিচ্ছিত কৰালৈ বহিষ্কাৰ কৰে।

(৪) যোগা কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সমিতিৰ সিদ্ধান্ত অনুসৰি শ্ৰীপ্ৰেমৰ ৰাজধোৱাৰ বিৰুদ্ধে আধানত ব্যৱস্থা লোৱা কাম আচিৰে সম্পাদন কৰিবলৈ উকিলৰ পৰামৰ্শ অনুসৰি বিহিত ব্যৱস্থা নকৰে সম্পাদক নিৰ্দেশ দিয়ে আৰু সেই সম্পৰ্কত আৱশ্যকীয় ধন সাহিত্য সভাৰ পুঁজিৰ পৰা বচ কৰিবলৈ, কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সভাই সম্পাদকক ক্ষমতা দিয়ে।

(৫) ৪জীত প্ৰধান সম্পাদকৰ কাৰ্যাগাল চলাবলৈ মাথে ৩০, (পৰ্যায়) ছফাৰ বাবে মজুতী দিয়া হয়।

(৬) যোগা অধিবেশনৰ প্ৰস্তাৱ অনুসৰি সভাত দাৰিগা বিশুকোষ প্ৰধান সমিতিয়ে দিয়া আঁচনিখন অনুমোদন কৰা হয়।

(৭) বিভিন্ন বৈজ্ঞানিক ব্যক্তিৰ প্ৰবন্ধ মুদ্ৰত কৰি কমলাদেৱী ন্যাস পুঁজিৰ পৰা প্ৰকাশ কৰিবলৈ ব্যৱস্থা কৰা পুথিৰ প্ৰস্তাৱটো সভাই অনুমোদন কৰে।

(৮) অসম সাহিত্য সভাৰ আঞ্চলিক অধিবেশন নগাৰত তলত দিয়াৰ ধৰে পাতিবলৈ আৰ্ভাৱী সমিতিয়ে দিয়া প্ৰস্তাৱ পুথীত কৰা হয় ১৮, ১৯ আৰু ২০ এডিন (১৯৫৯)। ১৮ তাৰিখে বিষয় বাছনি সমিতি আৰু ১৯:৩ তাৰিখে মূল সভা।

(৯) সভাপতি নিৰ্বাচন পৰিচালনা কৰিবলৈ প্ৰধান সম্পাদক, সহকাৰী সম্পাদক, কোষাধ্যক্ষ আৰু অধ্যাপক আনুৰ মালিকক নিৰ্বাচিত কৰা হয়।

(১০) নিয়মাৱলীৰ চৰ্ত অনুসৰি তলত দিয়া শাখা সাহিত্য সভা কেইখন কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সভাই অনুমোদন কৰে।

(ক) পলাশবাৰী সাহিত্য সভা, (খ) লাকোৱা সাহিত্য পৰিষদ, (গ) দেও বৰনৈ সাহিত্য সভা আৰু (ঘ) মাঘমা সাহিত্য সভা, ডাঙো।

(১১) কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সভাই শ্ৰীমহেশ্ৰনাথ চৌধুৰী, শ্ৰীৰাধাগোবিন্দ বৰুৱা, শ্ৰীনাৰায়ণ চন্দ্ৰ বৰুৱা, শ্ৰীৰাজেশ্ৰনাথ বৰুৱা, শ্ৰীৰেণীকেশ্বৰ বৰুৱা, শ্ৰীত্ৰিশূল কুমাৰ দাস, ডাঙৰ নিয়মপ্ৰণালী দাস, শ্ৰীত্ৰৈশূল শৰ্মা বৰুৱা, শ্ৰীলীলাধাৰ বৰদলৈ, শ্ৰীকালিগুপ্ত চন্দ্ৰ, শ্ৰীচান্দ

বাল্য দাস, আৰু লোকা বছৰ শেষ ভাগত হোৱা ডাঃ কনকচন্দ্ৰ শৰ্মাৰ স্বাভাৱিক সভাতুলিত সমৰ্থন কৰে আৰু তেখেতসকলৰ প্ৰতি শ্ৰদ্ধা জনায়।

(১২) সম্পাদকে এই বছৰ সভাতত্ত্বি আৰু টকা পৰচা দিয়াৰ শেষ তাৰিখ ২০ জানুৱাৰীলৈকে বঢ়াই দিয়া, সভাই সমৰ্থন কৰে।

(১৩) অসম চৰকাৰে অসম সাহিত্য পৰিষদ নাম দি বি অনুষ্ঠান প্ৰতিষ্ঠাৰ পৰিকল্পনা কৰিছে সেই সম্পৰ্কত অসম সাহিত্য সভাৰ কাৰ্য্যকৰী সভাই সৰ্বসন্মতিক্ৰমে এই সম্পৰ্কে সভাপতিয়ে চৰকাৰলৈ দিৱা সিদ্ধান্ত সৰ্ব্বমুখ কৰে আৰু এই অভিনত প্ৰকাশ কৰে যে সাহিত্য পৰিষদ প্ৰতিষ্ঠাৰ যোগেদি অসমীয়া সাহিত্যৰ উন্নতি চেষ্টা কৰাটোকে অসমীয়া ভাষাৰ অনতিপলমে বাড়াভাষা ঘোষণা কৰা, নোয়াত শিক্ষাৰ নাধাৰূপে পুনৰ অসমীয়া ভাষা প্ৰচলন কৰা আৰু অসম সাহিত্য সভাক অধিক আধিক সাহায্য দিয়াৰ অসম চৰকাৰে আগটাই দিয়া যুক্তিযুক্ত আৰু সমীচীন নুনি বিবেচনা কৰে আৰু চৰকাৰক অনুৰোধ জনায় যেন সাহিত্য পৰিষদ অথবা তেনে ধৰণৰ চৰকাৰী অনুষ্ঠান নোপাতি থকেনা সাহিত্য, বৌদ্ধিক সাহিত্য আৰু অসমীয়া ভাষা সাহিত্য প্ৰচাৰৰ কাৰণে আৱশ্যকীয় অৰ্থ সাহায্য সাহিত্য সভালৈ আগ বঢ়ায়, লগতে অসম সাহিত্য ভৱন নামেৰে এটি স্বায়ী ভৱন গুৱাহাটীত প্ৰতিষ্ঠাৰ আৱশ্যকীয় ব্যৱস্থা অনতিপলমে যেন হাতত লয়।

(১৪) শ্ৰীমহেন্দ্ৰ সভাপতিৰ চিঠি পাঠ কৰি আগেয়ে দিয়াৰ উপৰিও আৰু এৰ "নীলাচল পাঠ" দিবলৈ সভাই থিৰ কৰে।

(১৫) অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰতীকৰ বিষয়ে বিহিত ব্যৱস্থা কৰিবলৈ সম্পাদকক তাৰ দিয়া হয়।

(১৬) সাক্ষিৰ পাঠ শাখা সাহিত্য সভাৰ সম্পাদকৰ চিঠি পঠিত হয়, তাৰ সাহিত্য সভা দিবলত পুথি বিক্ৰী সম্পৰ্কত হোৱা ধ্বংস শাখা সভাই বহন কৰাটো বিষয়ে মূলি অভিনত দিয়ে।

(১৭) সাহিত্য সভা দিবসৰ খুলমূল বিবৰণ

সহকাৰী সম্পাদকে পাঠ কৰে আৰু সকলো হিচাপ-পত্ৰ ১৯১১০৯ তাৰিখৰ ভিতৰতে আলাৰ কৰিবলৈ শাখা সভাবিলাসক অনুৰোধ কৰে।

(১৮) বিভিন্ন কিতাপৰ লোকালয় লগত যোগাযোগ কৰি, সাহিত্য সভাৰ প্ৰকাশিত প্ৰতিখন কিতাপৰ ২৫ বা ততোধিক কপি একেলগে কিনোতাৰু শতকৰা ৩১ পৰ্যায় কমিচন দিবলৈ সম্পাদকক তাৰ দিয়া হয়।

(১৯) তিনিচুকীয়া সাহিত্য সভা অধিবেশনৰ অৰ্থাৰ্থনা সমিতিয়ে পুথিৰ পৰা ১৭৫ টকা মূল সভালৈ দান দিয়াত উক্ত সমিতিক আজিৰ সভাই শ্ৰদ্ধা জনায়।

(২০) শ্ৰীপৰাধৰ চলিহাৰ অসম ললিত কলা একাডেমিলৈ অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰতিনিধি স্বৰূপে কৰা নিৰ্বাচন কাৰ্য্যনিৰ্বাহক সভাই সমৰ্থন কৰে।

(২১) শ্ৰীবিশ্বনাথ ৰাজবংশীয়ে কাছাৰ সম্পৰ্কে দিয়া বিৰুদ্ধিত অনুসৰি যত্নৰ সহায় বিহিত ব্যৱস্থা কৰিবলৈ কাৰ্য্যনিৰ্বাহক সভাই সম্পাদকক তাৰ দিয়ে।

(২২) অসম সাহিত্য সভাৰ আজিৰ কাৰ্য্যনিৰ্বাহক সমিতিয়ে নোকাৰ বিভিন্ন অক্ষত জনাভাটীয়া লোকৰ ইচ্ছাৰ প্ৰতিকূল সিদ্ধা প্ৰচাৰ কৰাত আৰু অসমীয়া ভাষা দলনৰ বিহা কৰা সম্পৰ্কীয় বিভিন্ন চিঠিৰ বিশেষণক ২৫১২০৫ তাৰিখৰ 'জনমভূমিত' প্ৰকাশ হোৱা জনাভাটীয়া ছাত্ৰসভাৰ চিঠিৰ সম্পৰ্কত সভাই উশ্বেণ প্ৰকাশ কৰে আৰু এনে অন্যান্য নীতিৰ অতি শীঘ্ৰে অৱগান কৰিবলৈ চৰকাৰক চুচুতাৰে ধাৰী জনায়।

ধৰেক : শ্ৰীসতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী (যা) শ্ৰীপৰাধৰ চলিহা
সহঃ সম্পাদক, সভাপতি। ১৯১১০৯

অসম সাহিত্য সভা, (যা) শ্ৰীবিদ্যুৎ বৰুৱা,
যোৰহাট প্ৰঃ সম্পাদক।

যোৰহাট সাহিত্য সভাৰ ১৯০৮

চলন কাৰ্য্য বিৱৰণী

এই শাখা সভাৰ কাৰ্য্যনিৰ্বাহক সভাৰ কেবাটাও অধিবেশনৰ উপৰিও ২৭৪৪০৫ তাঃ শ্ৰীমতুলচন্দ্ৰ

হাজৰিকা দেৱক স্বৰ্ঘনাৰ জনাবলৈ এখন সভা অনুষ্ঠিত হয়। এই সভাৰ স্বৰ্ঘনাৰ উত্তৰৰূপে শ্ৰীমত হাজৰিকা দেৱে বৰ্তমান সাহিত্যৰ বিষয়ে এটি বিমদ আলোচনাপূৰ্ণ অভিজ্ঞাঘণ দিয়ে। ২৬০৫ তাৰিখৰ নেক্স দিৱস পালন কৰা হয়। সভাত শ্ৰীমত কেশৱকান্ত বেজবৰুৱাই সভাপতিৰ আসন গ্ৰহণ কৰে। ২৬০৫ তাৰিখে শ্ৰীমত ইন্দ্ৰেশ্বৰ বৰঠাকুৰদেৱে সভাপতিৰ অসম সাহিত্য দিৱস উপলক্ষে সভা পতা হয়। স্বামীয় এন-এন-এ শ্ৰীমতৰেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাই সভাত এটি সম্বোধনৰোগী বক্তৃতা দিয়ে। এই দিৱস পালন কৰাত 'যোৰহাট প্ৰগতি সমাজে' বিশেষ অৰ্শ গ্ৰহণ কৰে। ২২০৫ তাঃ শ্ৰীবিশ্বনাথ ৰাজবংশীয়ে সভাপতিৰ শ্ৰীমত শৰৎদেৱে অধিষ্ঠাৰ উপলয় পালন কৰা হয়। ২১২০৫ তাঃ শ্ৰীমত কেশৱকান্ত বেজবৰুৱাৰ সভাপতিৰূত কৰি মজি-দ্দিন আহমদ হাজৰিকাৰ মৃত্যুত শোক প্ৰকাশ কৰিবলৈ এখন সভা পতা হয়।

যোৰহাট সাহিত্য সভা

যোৰহাট সাহিত্য সভাৰ বহুবেশকীয়া অধিবেশন ঘাই সভাপতি শ্ৰীমত শ্বেশুৰ শৰ্মাৰেৰ সভাপতিৰূত ৰহে। প্ৰথমতে অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন বনভৱানী বিয়াত ব্যৱসায়ী জীতেশ্বৰকুমাৰ দাসৰ মৃত্যুত শোক প্ৰকাশ কৰা হয়। সভাৰ সম্পাদক শ্ৰীমত পূৰ্ণানন্দ পাঠকদেৱে বহুবেশকীয়া প্ৰতিবেশনৰ লগত আয় ব্যয়ৰ হিচাপ দিয়ে। সেই বছৰৰ আৰ ৪৩৭'১৮ নঃ পঃ ব্যয় ২১'৫৮ নঃ পঃ, জমা ৪১০'৬৮ নঃ পঃ। অনু-ষ্ঠানিকভাৱে সভাৰ কাৰ্য্যনিৰ্বাহক সভা গঠন কৰা হয়। নতুন বছৰৰ নিমিত্তে শ্ৰীমত শ্বেশুৰ শৰ্মা বি-এল, সভাপতি, শ্ৰীমত নকুলচন্দ্ৰ ভূঞা উপ-সভাপতি; শ্ৰীমত ললিতচন্দ্ৰ বৰা সম্পাদক আৰু শ্ৰীহৰেন্দ্ৰনাথ শৰ্মাক সহ সম্পাদক পতা হয়। বিবিৰ বিষয়ৰ আলো-চনাৰ নিমিত্তে কেবাৰ্থো কাৰ্য্যনিৰ্বাহক সভা ৰহে। ইয়াৰ বাহিৰে ২৬০৫ তাঃ সাহিত্য সভা দিৱস উপলক্ষে সভা সভাত শ্ৰীমত পূৰ্ণানন্দ পাঠক বি-এল হেৰে সভাপতিৰূ কৰে। ৫১২'০৫ তাৰিখে শ্ৰীমত হেৰ-প্ৰসাদ বৰুৱা এন-এ, বি-এলদেৱে সভাপতিৰূত এখন ৰাজহুৱা সভা ৰহে। ১৯১২'০৫ তাঃ শ্ৰীমত বিনমুলচন্দ্ৰ বৰুৱা বি-এ আৰু ১৭১২'০৫ তাঃ শ্ৰীমত গোলাকচন্দ্ৰ বৰুৱা এন-এ, বি-এল দেৱে সভাপতিৰূত দুখন সভা ৰহে। ২৬১১'০৯ তাঃ দাসবীৰ ভাৰাৰাকান্ত শৰ্মাক জাহ্নৱীয়াৰ মৃত্যু তিথি উপলক্ষে শ্ৰীমত বিপিনচন্দ্ৰ বৰুৱা বি-এ দেৱে সভাপতিৰূত এখন ৰাজহুৱা সভা ৰহে। বৰ্তমান যোৰহাট সাহিত্য সভাৰ মুঠ সভা শাখা ৩৮৭ জন, বৰ্তমান সভা তত্ত্বিৰ কাম চলি আছে।

শুধির পরিচয়

বা-মাবলী

সামাজিক উপন্যাস। লিখক আৰু প্রকাশক শ্রীবাৰিকামোহন গোস্বামী বি-এল, নগাওঁ, ১৯৫৮।

মাওথৰ পছোৱাত কঁচড়া ফুল উৰে—কিছু কঁচড়াই মাটিত যোপনি লৈ আকাশ বিলাই বয়। আশা-আকাঙ্ক্ষাৰ পছোৱাত জীৱনৰ কঁচড়া ফুলে আৰু উৰে। কিন্তু কালৰ পছোৱাই আগচুলি ছিড়ি নিলেও আনৰ জীৱনৰ এটা বন্ধ অলৰ অল হৈ বয়, সেয়ে হৈছে মানুহৰ মনৰ ধৰ্মা শ্ৰেয়, অপত্য মেঘ আদি মনৰ হাৰণত বৃষ্টিবোৰ। জীৱনৰ শত পছোৱা, বা-মাবলীৰ মাজত জীৱনৰ এই সহজাত প্ৰবৃত্তিৰ মৃত্যু নাই—বাছে মাত্ৰ সাময়িক ত্ৰস্ত। এই সমান্তৰ সত্যৰ এটা ৰূপ দিবলৈ চেষ্টা কৰিছে শ্রীবাৰিকামোহন গোস্বামীয়ে তেখেতৰ শেহতীয়া উপন্যাস বা-মাবলীত।

গোপালীদেৱে অসমীয়া সাহিত্য ক্ষেত্ৰত তেখেতৰ কিছু বছৰৰ আগত প্ৰকাশ পোৱা “চাকৰীমা” উপন্যাসৰ যোগেদি বহনজন হৈ পৰিছে। আৱাঘন বৃহত প্ৰবণৰ সহযোগে তেখেতৰ সাহিত্যিক জীৱনৰ মুখত পৰিচয়। “বা-মাবলী” তেখেতৰ শেহতীয়া উপন্যাস পশ্চিমীয়া সত্যতাৰ পাকচক্ৰত পৰি উৱলি মাওথৰ বা মনাজৰ তথাকথিত অভিজাত শ্ৰেণীৰ চিত্ৰ আঁকি এই উপন্যাস বচন কৰা হৈছে। গোপালীদেৱে বৰতাই অতীত বংশোদ্ভৱ আৰু সম্পন্ন মাজত জীৱন হাৰণ কৰিলেও অসম কালত পুতেক উপেন বৰকাৰ দি প’ল এটা ভাগ্যোন্মুখী পৈত্ৰিক সাহোদৰ আৰু বংশধৰীয়া। নিশ্চিত অৰ্থ পশ্চিমীয়া সত্যতাৰ অৰ্থ অনুসৰী তিব্বত জয়ন্তীক বিজা কৰাই উপেনে জীৱনলৈ ৰূ-মাবলীৰ মুখো চপাই ললে। ৰূপ, দুৰ্দ্ধল মন

উপেনৰ ওচৰত জয়ন্তী হৈ পৰিল এটি সমাধাৰ কবিন মোৱাৰা সমস্যা। ইপিনে জয়ন্তীয়ে পশ্চিমীয়া সত্যতাৰ নামা সপোনত বিত্তেৰ হৈ সম্পত্তিৰ শব্দ কৰি তথা-কথিত মহিলা ক্ৰান্ত যোগ দিয়া—বন্ধুৰ লাভ আভাৱা মৰা আদি কাৰ্য কৰিবলৈ বৰিলে। শেষত কেইজনমান লোকৰ প্ৰলোভনত পৰি কথাচৰিত যোগান দি সত্যতাৰ তথাকথিত মুকুট পিন্ধিবলৈ আগ ৰাছিল। হাস্যৰ প্ৰতি অনন্যোৎসাহী জয়ন্তীৰ পৰা যেতিয়া উপেনে জয়ন্তীৰ একমাত্ৰ পুতেকক আঁতৰাই নিলে তেতিয়া জয়ন্তীৰ মনলৈ চেতনা আহিল। মনৰ সহজাত প্ৰবৃত্তি-বোৰ সজাগ হৈ পৰিল। কথাচৰিতৰ সপোন অপত্য মেঘৰ সোঁতত উঠি প’ল। এনে উপন্যাসখনৰ পুলব্দ কান্ধনী।

কাহিনীত দুৰ্দ্ধল হাড়-অস্থিৰ সন্ত্ৰেণ আছে যদিও বৰ্ণনাৰ সৌন্দৰ্যতাই আকৰ্ষণীয় কৰি তুলিলে। তাৰে গভীৰতা আৰু তৰলতা অনুসাবে ভাষাৰ বৱহাৰ আৰু সন্দেহলৈকে উল্লেখীৰতা ৰকা—এই কথা দুটাই উপন্যাস-ৰসক পৰিনিলে ভাল লগা কৰি তুলিলে। চৰিত্ৰ সৃষ্টিত অৱশ্যে নিপুণতাত পৰিচয় নহলেও জয়ন্তীৰ চৰিত্ৰই পশ্চিমীয়া সত্যতা সংস্কৃতিৰ অৰ্থ অনুসৰী হিচাপে আনৰ সমসংঘনা আৰু পুতেক আশাৰ কৰাৰ অৱশ্য লাভ কৰিছে। উপেনৰ চৰিত্ৰ একেবাৰেই দুৰ্দ্ধল। উপেনৰ বাবেক কিংবদ চৰিত্ৰ কিছু ফিলিকি পৰিছে ৰমনা চক্ৰবৰ্তীৰ চৰিত্ৰ অৰ্থন সৰ্গিক হৈছে। বাকীবোৰ চৰিত্ৰ বিশেষ পোহৰলৈ নাছিল। উপন্যাসক পকেট ফিলিকিট বোকাৰ অনুৰাগত উপন্যাসৰ বি পটভূমি ৰচনাৰ কথাৰ প্ৰয়োজনীয়তা আছে তাক উপন্যাসখনত ছেগা চেৰেকাকৈ দেখা যায়।

পুই এটা বৃষ্টিৰ কথা বাদ দিলে “বা-মাবলীক” গোপালীদেৱৰ সৰ্গিক সৃষ্টি বুলি কব পাৰি।

নৰ মলিক

লেখক শ্ৰীকৃষ্ণনাথ চৌধাৰী প্ৰকাশক শ্ৰীগুণাভিৰাম চৌধাৰী, বেচ ২১০, ১৯৫৮।

“নৰমলিক” বিহাৰী কবিৰ জীৱনৰ আবেৰি পৰত নাট কৰা-কৰিতাৰ অৱধান। বিহাৰী কবি ছন্দৰ নতু মুচ্ছনাৰ পৰা প্ৰদাৰ ৰাজপথলৈ নামি আহিলেও চৌধাৰীদেৱৰ বুকুৰ উন্নত কথাবোৰো কবিতা কবিতা হৈয়ে থাকিল। এইবিধিত্তেই নৰমলিকৰ সৃষ্টিৰ সৰ্গিক। ইয়াৰ সহজাত কথা-কবিতাই ৰূপকথাৰী। কবিয়ে বিষয়বস্তুৰ মাজেদি বিষয়াতীত বন্ধন প্ৰতি অস্বাভাৱ চলাইছে। প্ৰকৃতিৰ সৌন্দৰ্য আৰু ৰসক মূলৰ সৌন্দৰ্যই অনন্ত, অক্ষৰ সৌন্দৰ্যৰ সত্য কাঠি মুকলি কৰি দিয়ে। সেই কাৰণে কথা-কবিতাবোৰ বহুত ক্ষেত্ৰত প্ৰতীকধৰ্মী হৈ পৰিছে। অৱহেলিত, অকলপৰীয়া কবিৰ জীৱনৰ আপোন কৰ্মাৰোবেই প্ৰতিপদমি, এলাগীৰন, তনয়তা আদিত বৃষ্টিত হৈ পৰিছে। কবিৰ জীৱনৰ এই নষ্টা কৰ্মাৰোবে সেই কাৰণেই গদ্য হৈ ওলোৱাত আমাৰ বুকুৰ বাহৰ মগ্ধত সোমাই পৰিছে।

ফুল, চন্দ্ৰসন্নিধা, আদি কথা-কবিতা কেইটাত মগ্ধত শব্দ আৰু কাব্যৰ প্ৰচুৰ প্ৰভাৱ পৰিলেও শেষত থা আৰু জাপি, জীৱনৰ হাবিয়াস, মৌন বেদনা, আদি কথা কবিতাকৈইটো নিভাজ ধৰণে প্ৰকাশ। নিভাজ ধৰণে শব্দৰ মাজেদি কাব্যৰ বিতৰণ চেষ্টা চৌধাৰীদেৱৰ শেহতীয়াই নহয় প্ৰশংসনীয়ও। নৰ-মলিকৰ নতুন সৌৰভে অসমীয়া সাহিত্য অৰ্ণত আমোল-নৈ কৰি তোলাক।

তুমি আৰু জীৱন

শ্ৰীহৰতুলস বৰকা এন-এ, প্ৰকাশক শ্ৰীকৃষ্ণনাথ দাস, বত-প্ৰকাশ, গুৱাহাটী, মূল্য ৫০ টকা, ১৯৫৮।

শ্ৰীহৰতুলস বৰকাৰ ইতিপূৰ্বে “সাহিত্যৰ ৰূপ-বোকা”, “সনালোচনা সাহিত্য”, “প্ৰজাপতিৰ নিৰ্ধ-

ৰুকে” আদি কবি কেবাখনো সাহিত্য বিষয়ক গ্ৰন্থ প্ৰকাশ হৈছে। “তুমি আৰু জীৱন” তেখেতৰ চাকৰি জীৱনৰ অভিজ্ঞতাৰ পৰা লোকা পুথি। লিখকে পাঠনিত এই প্ৰসঙ্গত লেখিছে “ই নিৰকৰ তৃতীৰ্থ এটি অসমৰ তুমি সংজ্ঞাত বিষয়ৰ ফুট আৰু অভিজ্ঞতা আৰু অধা-ঘৰিৰ ফল স্বৰূপ।” বৰ্তমান সময়ত তুমি সমস্যা, তুমি-বটন নীতি, তুমিৰ মালিকী স্বৰূ, মাটিগিৰী আৰু মাটিগিৰীৰ সম্পৰ্ক, কন মাটিত সহৰ শশা উৎপাদন, মৌন তুমি পছতিৰ উপযোগিতা আৰু আৰম্ভণ্যত আদি এণ এটা তুমি সম্পৰ্কীয় প্ৰশ্নই চৰকাৰ আৰু বাইজব আগত দেখা গিছে। এই সমস্যাবোৰ নতু সমাধানৰ ওপৰত ভাৰতৰ ভবিষ্যত বহু পৰিচাৰে নিৰ্ভৰ কৰিছে। ভাৰত কৃষিপ্ৰধান দেশ, ইয়াৰ অধিকাংশ লোকেই খেতিয়ক। বৃহৎ উৎপাদন পত্ৰন আৰম্ভ হৈছে যদিও, ভাৰতৰ জনসংখ্যাৰ ক্ষুদ্ৰান্তিকৃত অংশে সেইবোৰত প্ৰয়োণ হৈছে। গতিকে দমিক দিনে নাচি অহা জনসংখ্যাৰ মানে দুষ্টি বাৰি ৰাধা উৎপাদন কৰিবলৈ হলে চৰকাৰে তুমি-নীতি গ্ৰহ, সৰল আৰু সমযোগ্যবোধী হোৱা উচিত। শ্ৰীশ্ৰী বৰকাৰ “তুমি আৰু জীৱন” শীৰ্ষক পুথিখন এই মানৰ পৰা সমযোগ্য-বোধী হৈছে।

পুথিখনত তিনিটা বও আছে। প্ৰথম বওত ঐতিহাসিক শ্ৰীষ্টভনীয়ে প্ৰাক-বৃষ্টিৰ যুগত তুমি-নীতি কেনে আছিল, বিশেষকৈ প্ৰাচীন আৰু অধুনাত অসমৰ বজাৰখনৰ তুমি-নীতি, তুমি-স্বাৰথা আৰু বাহৰ-প্ৰথা কেনে আছিল সেই বিষয়ে কেবাটা অধ্যায়ত বিবৰণ দাঙি ৰখিছে। লেখকৰ মাটিৰ শ্ৰেণী বিভাগ, বাহাৰৰ বিভিন্ন নিৰিধৰ চমু ইতিবৃত্তও দাঙি ৰখিছে।

দ্বিতীয় বওত তুমি-নীতি সন্ধানৰ পটভূমি, মালিকী-স্বৰ, তুমি বটন, সময়ৰ বেঁটি, তৃদান আৰাধনা, আখিৰা, মাটিৰ সৰ্ব্বোচ্চ পৰিচাৰ নিৰ্দ্ধাৰন (ceiling) আদি বৰ্তমান যুগৰ তুমি সম্পৰ্কীয় অনন্ত সমস্যা আৰু সেই সমস্যা সমাধানৰ কাৰণে চৰকাৰে লোকা নীতিৰ বিবৰণ দাঙি ৰখিছে। তৃতীয় বওত তুমি সৌন্দৰ্য্যৰ অমূল্যতাত বাৰ্ধেত লিখকে লাভ কৰা কপকতুপূৰ্ণ অভিজ্ঞতাৰ কাগল বিবৰণ দাঙি ৰখিছে। শেষ বওৰ

ব্যক্তিগত অভিজ্ঞতার বসায় বিশ্বৰ কেইটাৰ যোগেদি লিখকে আগৰ নীলম তৰাসমূহৰ পাচত "বহুৰেখ সমাপনোত" কৰিছে।

পুৰিসমূহত সমগ্ৰা আৰু চকৰাৰে বোৱা নীতিবোৰৰ নিবৰণহে আছে, লিখকৰ নিলা মৰুখা নাই। তথাপি অসমীয়া সাহিত্যই এই উল্লেখযোগ্য বহুৰেখ বুলিব পাৰি।

বি বৰুৱা কলেজ আলোচনী

বহুৰেখকীয়া প্ৰকাশ, ৬ষ্ঠ সংখ্যা। সম্পাদক শ্ৰীমান তালুকদাৰ ১৮৮০ শক।

প্ৰত্যেক কলেজৰে পৰা একোখন আলোচনী ওলায় আৰু অসমীয়া আৰু ইংৰাজী দুটা ভাগত নানা প্ৰৱন্ধ প্ৰকাশ পায়। বি, বৰুৱা কলেজ আলোচনী তেনে এখন আলোচনী, কিন্তু প্ৰৱন্ধ বাছনি, কলেজৰ

আৰু সাজসজ্জাত সেই পৰ্যায়ৰ আন আলোচনীতকৈ চকুত লগা আৰু উচ্চৰূপৰ হৈছে। এই আলোচনীৰ অসমীয়া বিভাগটোত ছাত্ৰ আৰু অধ্যাপকৰ বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰৱন্ধ, গল্প, কবিতা, নাটিকা আদি সংগ্ৰহিত হৈছে। প্ৰৱন্ধ আৰু গল্পৰ মান উচ্চস্তৰৰ হৈছে। ইংৰাজী বিভাগতো অধ্যাপক হেৰ বৰগান "বহুৰেখ টোৱাৰীৰ কবিতা সম্পৰ্কে লিখা প্ৰৱন্ধ, অধ্যাপক দাগডগৰ "আত্মাৰ অমৰত্ব আৰু ইংৰাজ কবি" শীৰ্ষক প্ৰৱন্ধৰ লগতে দুই এজন ছাত্ৰৰ বচনাও বিশেষ উপভোগ্য হৈছে। অসমীয়া বিভাগত অধ্যাপক গনোদ ভট্টাচাৰ্য্যৰ "আধাকটা মাট", অধ্যাপক যোগেশ দাগৰ "উপন্যাসৰ সমস্যা", সিদ্ধেশ্বৰ কাকতিৰ "নাট্য সাহিত্য", অধ্যাপক অজিত শৰ্মাৰ "আমাৰ শিক্ষা" আৰু সাহিত্যিক চেতনা আৰু নন্দ তালুকদাৰৰ দেৱকান্ত বৰুৱাৰ কবিতা সম্পৰ্কে প্ৰৱন্ধ আৰু আন ছাত্ৰৰ কবিতা আৰু গল্প দুই চাৰিটাও উচ্চ মান বিশিষ্ট হৈছে। আলোচনীখনৰ সকলতাৰ কাৰণে সম্পাদক বনাবাদৰ পাত্ৰ।

স্মৃতি তৰ্পণ :—

যোৱা কেইমাহমানৰ ভিতৰত অসমৰ কেবাখনো স্মৃতি সন্ধানৰ পৰ্যালোকপ্ৰাপ্তি হয়। সেইসকলৰ ভিতৰত প্ৰখ্যাত ঠিকিৎসক, আশাতৰীয়া দেশকামী, স্বাধীনতা আন্দোলনৰ অন্যতম গুৰিমান ৬হৰেত্ৰকুমাৰ, "আলোচনী"ৰ সম্পাদক, প্ৰসিদ্ধ চাৰেৰেত্ৰিক আৰু "মহেইও চেম্বেৰ্ছফোর্ড বিশ্ব" অসমতো প্ৰৱৰ্তন কৰিবৰ কাৰণে ওকালতি কৰিবলৈ যোৱা সজাতীয়নৰ অন্যতম সত্য ৬প্ৰসন্নকুমাৰ বৰুৱা, প্ৰসিদ্ধ ব্যৱসায়ী আৰু সাহিত্য সত্যৰ আজীৱন সত্য ৬ভিত্তেশ্বৰকুমাৰ দাগ (হৰা বাবু), প্ৰসিদ্ধ গ্ৰন্থকাৰ আৰু প্ৰকাশক ৬হৰিণাৰাণ দত্তবৰুৱাৰ নাম বিশেষভাৱে স্মৰণীয়। তেখেতসকলৰ অভাৱ সহজে পূৰণ কৰা সম্ভৱ নহয়। আমি তেখেতসকলৰ আত্মাৰ স্মৃতি কামনা কৰি পৱিত্ৰ আত্মাৰ উদ্দেশ্যে একাত্মীয় জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

গুৱাহাটী ছিলাং "আকাশ বাণী"ৰ ভাষা-নীতি :—

অসমীয়া ৰাইজৰ আৰু অসম সাহিত্য সভাৰ আশোলনৰ জনতে "গুৱাহাটী-শিলাং আকাশ বাণী"য়ে জনজাতি আৰু চাহ বাগিচাৰ বনুৱাৰ উদ্দেশ্যে প্ৰচাৰিত কৰা বাতৰিৰ মাধ্যম হিন্দীৰ পৰিৱৰ্তে অসমীয়া গ্ৰহণ কৰিবলৈ লোৱাত আমি সন্তোষ পাইছোঁ। অসমত সৰ্বত্ৰৰা ভাষা বহুত থাকিলেও সম্বোধনৰ উপযোগী নাই এটা ভাষা সেয়ে অসমীয়া। অসমৰ জনজাতি-সমূহৰ মাজত আগৰ পৰাই অসমীয়া ভাষাই পাৰস্পৰিক

সম্পাদকীয়া

ভাৱ বিনিময়ৰ মাধ্যম ৰূপে স্থান লাভ কৰিছে। বৰ্তমান সময়ত অসমৰ সংঘটিত ঘটনাবলৈ আৰু পঞ্জিশাৰী ৰাজ্য ৰূপে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ ধনুৱা প্ৰধান ভাষা অসমীয়াকে গ্ৰহণ কৰা উচিত। উত্তৰ-পশ্চিম সীমান্ত অঞ্চলতো চতুৰ্থ শ্ৰেণীৰ পৰা হিন্দীক শিক্ষাদানৰ একমাত্ৰ মাধ্যম ৰূপে কেইবাটাও চকৰাৰে প্ৰয়োগ কৰি তুলি নীতিকেই অনুসৰণ কৰিছে। এই নীতিবোৰ পৰিৱৰ্তন মিহান সোনকালে হয় সমানে দেশৰ পক্ষে মহল।

বৰ্তমান অসমীয়া সাহিত্যত বগালী প্ৰভাৱ :—

আজি কিছুদিনৰ পৰা আধুনিক লেখকসকলৰ ওপৰত বগালী সাহিত্যত প্ৰভাৱ পৰা দেখা গৈছে। বিশ্ববৰুৱাৰ কথা মৰ্বিলেও, কেৱল শব্দ-চালন, চিত্ৰ, উপমা-অনুপমা আৰু প্ৰকাশভঙ্গীত আধুনিক বগালী লেখকসকলৰ প্ৰভাৱ অতি স্পষ্ট। প্ৰত্যেক ভাষাৰে একোটা নিজস্ব বৈশিষ্ট্য আছে, এই বৈশিষ্ট্যৰ লগত জাতি ইতিহাস বহু পৰিমাণে লুকাই থাকে। গতিকে ভাষা প্ৰয়োগত সেই বৈশিষ্ট্য বাটে হেৰাই বা নষ্ট হৈ নাযায়, তাৰ কাৰণে লেখকসকল সচেতন থকা উচিত। বিশেষকৈ যেতিয়া একোটা মূলৰ পৰা দুটা বা অধিক ভাষাৰ উপপত্তি হয়, তেতিয়া কিছুমান ক্ষেত্ৰত সাধাৰণ সাধুশা বা মিল থকা স্বাভাৱিক। এনে অৱস্থাত নিম্নৰ ভাষাৰ স্বত্বভাৱে বন্ধা কৰিবলৈ হলে ভাষাৰ স্বকীয় বৈশিষ্ট্য অক্ষুণ্ণ ৰখা প্ৰয়োজন হৈ পৰে। ৬হেৰেচন্দ্ৰ বৰুৱা, ৬লক্ষীনাথ বেগবৰুৱা

আমিয়ে এনে আদৰ্শ আগত বাৰি সেই জতুৱা ঠাঁচৰ প্ৰতি বিশেষ সচেতন আছিল। আমি অৱশ্যে বৰ্তমান সময়ত ৬-বেজবৰফাৰ ভাষাতলৈ লেখকসকলক উভতি যাবলৈ নকৰ্ণ, কাৰণ ইতিমধ্যে সময় বহুত আগবাঢ়ি গল, নানা পৰিকৰ্তনে খেৰা দিলে। তথাপি লেখকসকলে ভাষাৰ স্বকীয় বৈশিষ্ট্যৰ প্ৰতি উদাসীন হোৱাতো বিপদজনক হ'ব।

আধুনিক গল্প আৰু কবিতাত বঙালী ঠাঁচ, বঙালী লেখকে নতুনকৈ প্ৰয়োগ কৰা শব্দৰাশী, ন ন উপমা, চিত্ৰকল্প অৰাৰে প্ৰৱেশ লাভ কৰিছে। আধুনিক কবিতাকলৰ বচনাত ইয়াৰ মাজে অতি বেছি হৈছে বেনে লাগে। বঙালীলেখকসকলৰ পৰা ধাৰ কৰা মানে আমাৰ সাহিত্যিকসকলৰ হয় প্ৰতিভাৰ সৈন্য, নহয় সহজ অনুকৰণপ্ৰিয়তা এই দুটাৰ অস্তিত্ব এটাৰ সূচনা কৰে। মোৰ বোধেৰে প্ৰথমটোতকৈ দ্বিতীয়টোহে সত্য। আধুনিক কবিতাত অনেক ক্ষেত্ৰত অসমীয়া ক্ৰিপাপদটো বাদ দিলে অসমীয়া ভাষা নে বঙালী ভাষা ধৰা টান হৈ পৰে। ইয়াৰ ফলত হৰতো এনে এটা দিনো আহিব পাৰে যিদিনা বঙালী সাহিত্যিকসকলে আকৌ অসমীয়া বঙালীৰে ঠাল বুলি দাবী কৰি বহিব। আধুনিক লেখকসকলৰে আমাৰ অনুবোধ বেনে ভাষাৰ ক্ষেত্ৰত অলপ বক্ষণশীল হয়।

সাহিত্য সভাৰ বিষয়ে একেধাৰ :-

অহা এপ্ৰিল মাহত সাহিত্য সভাৰ বহুবেকীয়া অধিবেশন নগাৰ্হত পাত্ৰিতৰ আয়োজন কৰা হৈছে। সাহিত্য সভাক সৰল আৰু সজ্জিন কৰি তুলিবলৈ উপযুক্ত ব্যৱস্থা লোৱাৰ প্ৰয়োজন হৈছে। অসম চৰকাৰে সাহিত্য পৰিষদ পাত্ৰিবলৈ থৈ সাহিত্য সভাৰ উন্নতিৰ বাটত হেঁচাৰ মচপাই বৰ্তমান সাহিত্য সভাকে শক্তিশালী অনুষ্ঠান ৰূপে পৰিণত হোৱাত সত্যা কৰা উচিত বুলি ভাবোঁ। বৰ্তমান সাহিত্য সভা আৰ্থিক ক্ষেত্ৰত অতি দুৰ্বল। অসম চৰকাৰে বছৰি ৬,০০০ টকাৰ অনুদান দিয়ে, কিন্তু আনহাতে হিন্দী প্ৰচাৰ সমিতিক দিয়ে বছৰি ২৫,০০০ টকাৰ অনুদান। টকা নহলে কোনো অনুষ্ঠানেই কাম কৰি দেখুৱাব নোৱাৰে। নগাৰ্হ অধিবেশনত বৰ্তমান সাহিত্য সভাক শক্তিশালী কৰি জোঁগাৰ বিষয়ে চিন্তা কৰি বিহিত ব্যৱস্থা হাতত লব বুলি আশা কৰিলোঁ। দুই এজন স্বাৰ্থান্বেষী নোকে সাহিত্য সভাত সোমাই কেতিয়াবা টকা-কড়িৰ ইফাল সিফাল কৰি অনুষ্ঠানৰ অন্যাৰ সাধন কৰিছে। কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতিত যাতে তেনে লোকে প্ৰৱেশ লাভ কৰিব নোৱাৰে তাৰ বাবে বক্ষা কৰাটো প্ৰত্যেক প্ৰকাৰে কৰিব।

পত্ৰিকাৰ নিয়মাবলী

- ১। অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকা বহুবেকীয়া তিনিখন ওলাব। সাধাৰণতে সকলো গ্ৰাহকে প্ৰথম সংখ্যাৰ পৰা কাকত পাব, বেতিয়াই গ্ৰাহক হওক।
- ২। ইয়াৰ বহুবেকীয়া বৰঙনি ৪৭ টকা আগধৰি দিব লাগে। প্ৰতি সংখ্যাৰ বেচ ডেৰ টকা। সাহিত্য সভাৰ কাৰণে বহুবেকীয়া বৰঙনি ১৭ টকা।
- ৩। ইয়াত প্ৰকাশ কৰিবলৈ পঠোৱা প্ৰবন্ধ আদি (সম্পূৰ্ণ বছৰৰ কাৰণে) এপিঠিত, ফটকটীয়াটক লিখি, "ডাঃ সত্যেন্দ্ৰনাথ শৰ্মা, সম্পাদক, অসম সাহিত্য সভা পত্ৰিকা, বিহাৰাণী গুৱাহাটী" এই ঠিকনাত পঠাব। সকলো টকা-কড়ি আৰু কাকত সম্পৰ্কে চিঠি-পত্ৰ "শ্ৰীযতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী সহকাৰী সম্পাদক, অসম সাহিত্য সভা, বোৰহাট" এই ঠিকনাত পঠাব।
- ৪। অমনোনীত প্ৰবন্ধ খুৱাই পঠোৱা আৰু সেই প্ৰবন্ধৰ কোনো প্ৰশ্ন উত্ৰব দিয়া নহয়।
- ৫। বৌদিক আলোচনা, অনুসন্ধান আদিৰ গবেষণামূলক প্ৰবন্ধইহে ইয়াত ঠাই পাব।

জাননীৰ নিৰিখ

এপিঠিত	৪০৭	(প্ৰতি সংখ্যাত)
আধা পিঠিত	২২৭	(" ")
সিকি পিঠিত	১২৭	(" ")
বেটুপাতৰ ৩য় পিঠিত	৪৫৭	(" ")
বেটুপাতৰ ৪ৰ্থ পিঠিত	৫০৭	(" ")

শ্ৰীযতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী

সহকাৰী সম্পাদক
অসম সাহিত্য সভা
বোৰহাট।

অসম সাহিত্য সভাৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত পুথি

অসম সাহিত্য সভাৰ ভাষণৱলী (প্ৰথম ভাগ)—অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰথম বাৰতন সভাপতিৰ (৮পদ্যনাথ গোস্বামী বৰুৱা, কালিৰাম মেধি, অমৃতভূষণ দেৱ অধিকাৰী, হেমচন্দ্ৰ গোস্বামী, কনকলাল বৰুৱা, বজ্জনীকান্ত বৰদলৈ, বেণুধৰ বাজখোৱা, তৰুণৰাম কুকুন, লক্ষ্মীনাথ বেজবৰুৱা, কমলাকান্ত ভট্টাচাৰ্য্য, শ্ৰীযুত চন্দ্ৰধৰ বৰুৱা আৰু ৬মফিল্ডুদিন আহমদ হাজৰিকা) বহুমূলীয়া আৰু তথ্যপূৰ্ণ অভিভাষণ আৰু তেওঁলোকৰ চমু চিনাকি এই গ্ৰন্থত পাব। সাহিত্য সভাৰ পুৰণি বিষয়ববীয়াসকলৰ তালিকা আদিয়ো পুথিৰ মূল্য বাঢ়াইছে। বেচ ৮, টকা (সভাৰ কাৰণে ৬, টকা)।

অসম সাহিত্য সভাৰ ভাষণৱলী (দ্বিতীয় ভাগ)—অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰয়োদশ অধিবেশনৰ পৰা পঞ্চবিংশ অধিবেশনৰ সভাপতিৰ (৬নগেন্দ্ৰনাৰায়ণ চৌধুৰী, ৬জ্ঞানদাতিৰাম বৰুৱা, ৬আনন্দচন্দ্ৰ আগৰৱালা, শ্ৰীবিশ্বনাথ চৌধুৰী, শ্ৰীকৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ, ডঃ মহিন্দুল ইচলাম বৰা, শ্ৰীনীলমণি কুকুন, শ্ৰীঅধিকাৰিণি ৰায়চৌধুৰী, ডঃ সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞা, শ্ৰীমতী নলিনীবালা দেৱী, শ্ৰীযতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা আৰু শ্ৰীবেণুধৰ শৰ্মা) অভিভাষণলৈকে ১৩খন বহুমূলীয়া আৰু তথ্যপূৰ্ণ ভাষণ আৰু তেওঁলোকৰ চমু চিনাকি। বেচ ৮, টকা (সভাৰ কাৰণে ৬, টকা), দুয়োখন একেলগে নিলে সভাৰ বাবে ১০, টকা।

অসম সাহিত্য সভাৰ বাৰ্ষিকী (প্ৰথম ভাগ)—অসম সাহিত্য সভাৰ ত্ৰয়োবিংশ অধিবেশনৰ সভানেত্ৰী শ্ৰীযুত নলিনীবালা দেৱী, অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ সভাপতি শ্ৰীযুত ৰাধানাথ কুকুন, বুৰঞ্জী শাখাৰ সভাপতি শ্ৰীযুত হুবেশচন্দ্ৰ বাজখোৱা, বিজ্ঞান শাখাৰ সভাপতি ডঃ হিবশাচন্দ্ৰ ভূঞাৰ অভিভাষণ আৰু প্ৰধান সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন আদি একেলগে সঙ্কলিত মূল্যবান বছেবেকীয়া সংগ্ৰহ। বেচ ২, টকা (সভাৰ কাৰণে এটকা)।

অসম সাহিত্য সভা বাৰ্ষিকী (দ্বিতীয় ভাগ)—অসম সাহিত্য সভাৰ চতুৰ্বিংশ অধিবেশনৰ সভাপতি শ্ৰীযুত যতীন্দ্ৰনাথ দুৱৰা, অভ্যৰ্থনা সমিতিৰ সভাপতি ন্যায়াধীশ শ্ৰীযুত হৰীৰাম ডেকা, বিজ্ঞান শাখাৰ সভাপতি ডঃ বোহিনীকান্ত বৰুৱা, বুৰঞ্জী শাখাৰ সভাপতি ডঃ বিবিষ্ণুকুমাৰ বৰুৱা আৰু প্ৰধান সম্পাদকৰ প্ৰতিবেদন আদি একেলগে সঙ্কলিত বছেবেকীয়া সংগ্ৰহ। বেচ ২, টকা, (সভাৰ কাৰণে আধা)।

শ্ৰীশ্ৰীক্লবৈৰৱৰ্ত্ত পুৰাণ—বলোৰাম ষিঙ ৰচিত। শ্ৰীশ্ৰীনৰদেৱ গ্ৰন্থাৱলীৰ ৩য় গ্ৰন্থ। বেচ এটকা (সভাৰ কাৰণে আধা)।

সাত্বত তন্ত্ৰ—ভাগৱতী মিশ্ৰ বিৰচিত। শ্ৰীশ্ৰীনৰদেৱ গ্ৰন্থাৱলীৰ ৪ৰ্থ গ্ৰন্থ। বেচ দহ আনা (সভাৰ কাৰণে আধা)।

লব-কুশৰ যুদ্ধ (গচিত্ৰ)—হৰিবৰ বিপ্ৰ ৰচিত। শ্ৰীশ্ৰীনৰদেৱ গ্ৰন্থাৱলীৰ ৫ম গ্ৰন্থ। ডঃ মহেশ্বৰ নেওগ সম্পাদিত। বেচ দুটকা (সভাৰ কাৰণে আধা)।

বুৰঞ্জীমূলক প্ৰৱন্ধৰ তালিকা (প্ৰথম ভাগ)—১৮৪৬ চনৰ পৰা বৰ্ত্তমান সময়লৈকে অসমীয়া আলোচনীত প্ৰকাশিত বুৰঞ্জীমূলক প্ৰৱন্ধৰ তালিকা। ডঃ সূৰ্য্যকুমাৰ ভূঞা সম্পাদিত। বেচ দুটকা (সভাৰ কাৰণে আধা)।

শ্ৰীশ্ৰীবনমালীদেৱৰ চৰিত্ৰ (বন্যাকান্ত ষিঙ ৰচিত)—শ্ৰীশ্ৰীনৰদেৱ গ্ৰন্থাৱলীৰ ২য় গ্ৰন্থ। (নতুন প্ৰকাশ, ১৯৫৬ চন)। বেচ বাৰ আনা। (সভাৰ কাৰণে ছয় আনা) ডাক খৰচ হুকীয়া।

শ্ৰীযতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামী

চন্দ্ৰকান্ত সন্দিকৈ ভৱন
যোৰহাট

সহকাৰী সম্পাদক
অসম সাহিত্য সভা

গুৱাহাটী টি বিউন প্ৰেছত মুদ্ৰিত আৰু শ্ৰীযতীন্দ্ৰনাথ গোস্বামীৰ দ্বাৰা যোৰহাট কাৰ্যালয়ৰ পৰা প্ৰকাশিত হ'ল।